

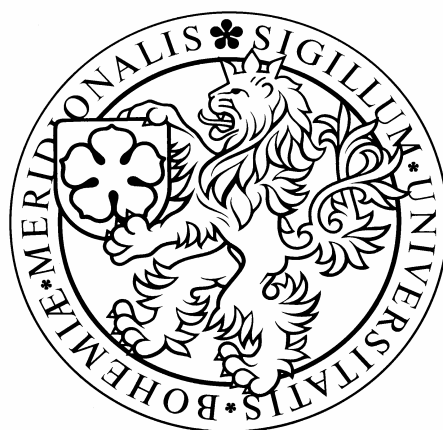
**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH**  
**EKONOMICKÁ FAKULTA**

**Ekonomická fakulta**

**Katedra obchodu a cestovního ruchu**

**Studijní program: 6208 N Ekonomika a management**

**Studijní obor: Obchodně podnikatelský obor**



**Podpora cestovního ruchu v České republice a ve vybraných  
zemích EU**

**Vedoucí diplomové práce**

**Mgr. Vladimír Dvořák**

**Autor**

**Gabriela Švejdová**

**2008**

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
Ekonomická fakulta  
Katedra obchodu a cestovního ruchu  
Akademický rok: 2006/2007

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Gabriela ŠVEJDOVÁ**

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Obchodní podnikání**

Název tématu: **Podpora cestovního ruchu v České republice a ve  
vybraných zemích EU**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

### **Cíl práce:**

Analýza vlivu EU na rozvoj cestovního ruchu. Srovnání podpory cestovního ruchu ve třech zemích na příkladu Španělska, Česka a Chorvatska. Návrh na řešení problémů v cestovním ruchu.

### **Metodický postup:**

1. Studium odborné literatury
2. Sekundární analýza a analýza informací
3. Příprava projektu pro podporu cestovního ruchu
4. Návrhy na zlepšení situace v oblasti podpory cestovního ruchu

### **Rámcová osnova:**

1. Úvod. 2. Cíl práce a metodika. 3. Literární přehled. 4. Možnosti čerpání dotací z grantů EU.
5. Provedení komparace včetně jejího vyhodnocení. 6. Návrh na řešení problémů v cestovním ruchu pro dané lokality. 7. Závěr. 8. Literatura. 9. Přílohy.

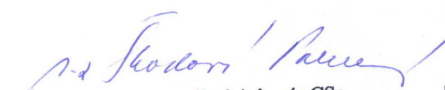
Rozsah grafických prací: **dle potřeby**  
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**  
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:


- Hesková, M. a kol.: Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006.  
Horner, S., Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003.  
Minář, P. a kol.: Technika, management a marketing v cestovním ruchu. Hradec Králové: Gaudeamus, 1996.  
Kiráňová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, 2003.  
Rusková, D., Štýrský, J.: Geografie cestovního ruchu a dějiny kultury pro cestovní ruch. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997.  
Štýrský, J.: Mezinárodní vztahy. Hradec Králové: Gaudeamus, 1993.  
Časopis C.O.T.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Vladimír Dvořák**  
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání diplomové práce: **15. února 2007**  
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2008**

  
prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.  
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA  
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
EKONOMICKÁ FAKULTA  
L.S.  
Smetanská 13 (6)  
370 05 České Budějovice  
IČ 600 76 658, DIČ CZ60076658

  
doc. Ing. Marie Hesková, CSc.  
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. února 2007

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu

.....  
V Českých Budějovicích, 16.4.2008

**Poděkování:**

Ráda bych poděkovala Mgr. Vladimíru Dvořákovi za konzultace, podnětné připomínky, cenné rady a odborné vedení diplomové práce.

## OBSAH:

1. Úvod .....	8
2. Metodologie.....	9
2.1. Klíčová slova.....	9
2.2. Použité metody a časové rozvržení.....	11
3. Literární rešerše.....	12
4. Hlavní část.....	23
4.1. Česká republika – Novohradsko.....	23
4.1.1. Upřesnění oblasti.....	23
4.1.2. Ekonomické ukazatele.....	24
4.1.3. Infrastruktura.....	25
4.1.4. Turistika.....	27
4.1.5. Turistické atraktivity.....	34
4.1.6. Lázeňství.....	42
4.1.7. Doporučení a závěry.....	43
4.1.8. Impulsní přeshraniční centra.....	46
4.1.9. Informační centra.....	48
4.2. Španělsko – Katalánsko.....	50
4.2.1. Upřesnění oblasti.....	50
4.2.2. Geografie Španělska.....	52
4.2.3. Katalánsko.....	54
4.2.4. Turistické atraktivity.....	55
4.2.5. Vývoj cestovního ruchu v dané oblasti a demografické složení uživatelů služeb .....	59
4.2.6. Možnosti dalšího vývoje cestovního ruchu.....	60
4.2.7. Rozpočet pro cestovní ruch v Katalánsku.....	61
4.2.8. Konkrétní případ vývoje cest. Ruchu.....	61
4.2.9. Zajímavosti, gastronomie, tradice.....	64
4.3. Chorvatsko – Dalmácie.....	70
4.3.1. Upřesnění oblasti .....	70
4.3.2. Geografie.....	70
4.3.3. Lidé, průmysl, zemědělství .....	73

4.3.4. Dalmácie.....	75
4.3.5. Turistické atraktivity.....	76
4.3.5.1. Severní Dalmácie.....	76
4.3.5.2. Střední Dalmácie.....	78
4.3.5.3. Jižní Dalmácie.....	80
5. Komparace .....	83
6. Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu .....	85
7. Možnosti čerpání dotací a grantů EU.....	88
8. Závěr .....	90
9. Cizojazyčné resumé .....	91
10. Seznam použité literatury .....	92
11. Textové přílohy	
11.1. Textové přílohy Novohradsko	
11.2. Textové přílohy Katalánsko	
11.3. Textové přílohy Dalmácie	
12. Obrazové přílohy	
12.1. Obrazové přílohy Novohradsko	
12.2. Obrazové přílohy Katalánsko	
12.3. Obrazové přílohy Dalmácie	

## 1. Úvod

Důvodem pro výběr turisticky atraktivních lokality Katalánsko, Novohradsko a Dalmacie byly především vlastní zážitky a návštěvy v této oblasti. Všechny tři oblasti jsou nesmírně zajímavé nejen svým přírodním bohatstvím, krajinným rázem ale také způsobem jakým se zde utvářel cestovní ruch, a jak se ta či ta daná destinace vyrovnala s počátečními nedostatky ve službách a v turistické infra i suprastruktuře.

První část samostatné práce by byla zaměřena na Českou republiku a oblast Novohradsko. Jako jedinou bez atraktivity moře. Odlišnost této lokality spočívá v obrovském rozdílu rozvinutosti služeb před a po revoluci v roce 1989. Dosud stále tak trochu „spící“ oblast Novohradských hor, která po dlouhém smutném spánku procítá a začíná konečně vyžívat svůj potenciál v oblasti cestovního ruchu. Na tomto modelu se dají krásně zachytit možnosti a příležitosti pro další rozvoj a čerpání dotací EU na obnovu kulturního a přírodního dědictví.

Druhou částí je pak Španělsko a oblast Katalánska. Oblast se silnými autonomními sklony, se stovky kilometrů nádherných pláží, nejoblíbenější část Španělska pro české turisty. Opět je zde možnost porovnat vývoj trendů na konkrétních objektech cestovního ruchu a na samotný dopad na kulturní a životní prostředí v tomto místě. Hlavní destinací, které bude věnována největší pozornost je malá vesnička na Costa Daurada, která se teprve stává jakýmsi turistickým lákadlem. Zatím na to neměla kapacitu, co se týče služeb, ale překotný rozvoj je poslední tři roky hodně znát. Dalo by se říci, že jde o jakýsi model, na kterém se dá dokladovat rozvoj cestovního ruchu v celém Španělsku, resp. Katalánsku, který na většině území proběhl o mnoho let dříve.

V poslední části práce se dostane ke slovu další přímořská oblast a teprve čekatel na vstup do EU, Chorvatsko, resp. jeho oblast Dalmácie, která nejvíce těží na přímořské turistice, a její pojetím cestovního ruchu.

V závěru práce by mělo dojít ke zhodnocení výsledků všech tří porovnávaných zemí, a to jejich přístup k rozvoji cestovního ruchu, schopnost účelně čerpat z dotačních fondů EU, vyhodnocení jejich potenciálu a pokud bude třeba nastínění určitého řešení nebo možnou metodu řešení různých problémů či nedostatků v této oblasti.



## 2. Metodologie

### 2.1. Klíčová slova:

#### Klíčové pojmy pro cestovní ruch:

**Destinace**- směrování, cíl cesty, cílová oblast regionu.  
**regionální tradice** - tradice a zvyky pěstované v daném regionu  
**demografické složení uživatelů služeb** - věkové složení a struktura turistů přijížděných do vybrané destinace

**masový turismus**- cestování velkých skupin, vysoká koncentrace návštěvníků v místním prostředí, v destinaci.

**turistické ghetto**-sídlo v němž došlo postupně k vytlačení běžných funkcí sídla funkcí komerční, zaměřenou na CR

**dopad cestovního ruchu na životní prostředí**- to jak turistický ruch ovlivňuje přirozený stav životního prostředí, jeho negativní a pozitivní vlivy  
**životní cyklus destinace**-fáze jimiž prochází destinace, např během sezony

**Turistická suprastruktura**- ubytovací a stravovací služby v regionu

**Turistická infrastruktura**- služby (směnárny, sportovně rekreační zařízení, obchody, tour operátoři,atd.

#### Klíčové pojmy Katalánska:

**Pyrenejský poloostrov**- geografické označení evropského poloostrova na kterém se rozkládá Španělsko a Portugalsko

**Reconquista** - znovudobývání Pyrenejského poloostrova křesťany

**katalánský separatismus**- touha Katalánska osamostatnit se

**komerční letoviska**-místa zaměřená na CR a výdělek z něj

**býčí zápasy** - tradiční zábava Španělů, odehrávají se v koridě  
**fiesta; siesta** - Fiesta označuje svátek, nějakou oslavu, důvod k veselí a siesta je odpolední odpočinek, který je ve zdejších klimatických podmínkách nutný. Obvykle do 16. hod.

**mañana** - španělsky „později, zítra“; styl jejich života, nechat věci „na potom“

### **Klíčové pojmy Dalmácie:**

**Potenciál cestovního ruchu-** zhodnocení podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu.

**Biokovo** - mohutné pohoří, součást rozsáhlé dinárské horské soustavy. Táhne se nad Makarskou riviérou v délce 36 km

**Středomořské podnebí** - podnebí s mnoha slunečnými dny, léto je zde horké a suché a zima mírná a vlhká.

**Zlatni rat-** Zlatý mys, na ostrově Bol, pokládáný za jednu z nejkrásnějších a pro koupání nejvhodnějších pláží na jaderských ostrovech.

**Marco Polo-** historická osoba, slavný cestovatel, rodák z ostrova Korčula

**Sezónnost-** ve špičce sezóny je infrastruktura turistiky přetížena, v mezisezónním období zůstává takřka nevyužita. Je dána klimatickými okolnostmi a rytmem dovolených.

### **Klíčové pojmy Novohradska:**

**Sudety-** pásmo pohraničí, za druhé světové války odtrženo od Čech

**Cykloturistika-** sport, který v současné době prožívá bouřlivý rozvoj spojený zejména s rozšířením horských kol a nárůstem počtu značených cyklistických stezek

**Hyalit-** hyalitové sklo - černé nebo červené neprůhledné sklo, unikátní a dnes již neznámé složení, vyráběné jen ve sklárnách v této oblasti.

**Přírodní rezervace-** státem chráněná přírodní oblast, v této lokalitě se vyskytují dvě rezervace- Žofínský a Hojnovodský prales.

**Vítkovci-** mocný šlechtický rod, ve středověku ovládal téměř celou oblast Novohradska

**Ekoturismus-** Všechny formy turismu, které motivují turisty k pozorování, chránění a uvědomění si přírody, přispívající k jejímu zachování a ochraně, současně vytvářející minimální dopad na přírodní prostředí i kulturní dědictví.

**Agroturistika-** účastníci jsou motivováni pobytem na rodinných farmách zabývajících se alternativním zemědělstvím. Mezi atraktivity návštěvníků patří zejména konzumace alternativně vypěstovaných a upravených potravin ze zdrojů farmy, práce na farmě, jízda na koni, blízký kontakt s přírodou

## **2.2. Použité metody:**

Informace byly čerpány z vlastních zkušeností a zážitků, internetu, a tištěných propagačních materiálů, dále pak z aktuálních průvodců anebo publikací či encyklopedií vydaných o dané lokalitě. Informace trvalejšího, nebo stále platného charakteru byly čerpány i v několika starších vydáních průvodců po španělském a dalmatském pobřeží. Takto získané materiály byly vyhodnoceny a porovnány s vlastními zkušenostmi a uvedeny v této práci

### **Časové rozvržení práce:**

Příprava na tuto diplomovou práci začala v létě 2005, kdy byly přímo v dané lokalitě na španělském pobřeží sbírány materiály a fotky cíleně pro tehdy bakalářskou práci týkající se výlučně Španělska. Na této diplomové práci bylo pokračováno na podzim roku 2007, kdy byl roztříděn nashromážděný materiál. V listopadu loňského roku se začalo s hrubou kostrou práce a v prosinci byly napsané kapitoly týkající se La Mory a bezprostředního okolí, dále kapitoly o historii a geografii Španělska. V lednu byla dkončena hrubá verze kapitoly o České Republice a Chorvatsku. V březnu 2006 byla dodělána chybějící část metodologie a cizojazyčného shrnutí a opraveny nedostatky podle připomínek vedoucího práce.

### **3. LITERÁRNÍ REŠERŠE**

#### **CESTOVNÍ RUCH**

##### **VYMEZENÍ CESTOVNÍHO RUCHU**

Cestovní ruch (dále jen CR) je dnes významnou, dynamicky se rozvíjející součástí světového hospodářství. Právem je také někdy považován za fenomén současné doby. Uspokojení lidských potřeb, jako jsou odpočinek, zábava nebo poznání, se prostřednictvím turismu stává trendem moderního životního stylu (Francová, 2003: 7). Hesková (2006: 9) k tomu dodává, že cestovní ruch je významný společensko – ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti. Je součástí spotřeby a způsobu života obyvatel zejména ekonomicky vyspělých zemí. Jak říkají Drobná a Morávková (2004: 20), cestování lidí za poznáním, za rekreací, za sportem, za kulturou či z důvodů náboženských, pracovních a obchodních, se stalo neodmyslitelnou součástí života lidí. Ve Výkladovém slovníku Páskové a Zelenky (2002: 45) je pojat CR, jako komplexní společenský jev, jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně – správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.

S cílem sjednotit názory na definování cestovního ruchu organizovala Světová organizace cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organization, dnes UNWTO) v roce 1991 v kanadském městě Ottawa mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu. Její účastníci přijali návrh, že cestovním ruchem se rozumí „činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě“. (Hesková a kolektiv, 2006: 11)

##### **TRH CESTOVNÍHO RUCHU**

Trh cestovního ruchu tvoří podniky cestovního ruchu různých velikostí od globálních společností po malé podnikatelské organizace místního významu. Tento trh se skládá z celé řady společně působících organizací:

- Prodejci zájezdů a cestovní kanceláře
- Dopravní společnosti
- Komerční ubytovací zařízení
- Stravovací zařízení
- Návštěvnické atraktivity
- Zábavní parky

Je to trh, který se velmi dynamicky mění. Z hlediska poptávky (a samozřejmě následně i nabídky) je trh cestovního ruchu výrazně diferencován. Jeho segmentaci lze provádět podle hlediska demografického, podle motivace a potřeb, podle rozdílné ekonomické situace, podle národnostního složení atd. (Hesková a kolektiv, 2006: 62)

Segmentací se rozumí metoda dělení celkového trhu na podskupiny s podobnými vlastnostmi. (Horner, Swarbrooke, 2003: 475)

Vědci se dlouhá léta snaží vyprodukovat typologie turistů a jejich chování. V mnoha případech však typologie vznikly na základě mála nebo žádných empirických údajů.

Sociolog Cohen (Horner, Swarbrooke, 2003: 65-66) dělí turisty na následující typy:

- Organizovaný masový turista je turista, který si kupuje dovolenou jako balíček služeb, volí některou populární destinaci, většinou jede společně se skupinou přátel a často tráví většinu dovolené v hotelu nebo jeho bezprostředním okolí.
- Individuální masový turista je člověk, který si kupuje volnější balíček umožňující větší Svobodu pohybu, např. letecký zájezd kombinovaný s použitím pronajatého automobilu. Obvykle se drží vyjetých cest. Ale příležitostně se pustí i do odvážnějších akcí.
- Turista – průzkumník (objevitel) si plánuje své cesty sám, záměrně se vyhýbá kontaktům s jinými turisty a pokouší se seznámit s místními obyvateli. Nicméně chce přitom mít určitou úroveň komfortu a bezpečnosti.
- Turista – tulák se chce stát součástí místní komunity, i když dočasně. Tento turista nemá žádný předem připravený itinerář a snaží se distancovat od jakékoli formy cestovního ruchu.

Cohen také dělí turisty podle typu zážitků, které hledají:

- Rekreční turista, kterému jde spíš o fyzickou rekreaci než o kulturní nebo společenskou náplň
- Diverziální turista (hledající rozmanitost), který se snaží zapomenout na starosti každodenního života
- Zážitkový turista, který vyhledává autentické zážitky
- Experimentální turista, který hledá užší kontakty s místní kulturou
- Existenciální turista, kterému jde o úmysl plně se ponořit do cizích kultur odlišné informace

Poptávka po cestovním ruchu představuje ochotu účastníků cestovního ruchu zaměnit určité množství produktů cestovního ruchu za určité množství peněz. Trh cestovního ruchu se spojuje s jevem označovaným jako cenová elasticita. Výzkumné studie ukazují, že zákazníci spojují vyšší ceny s vyšší kvalitou služeb a zařízení. Platí to především v případě, když zákazníci nemají dostatečné informace nebo předchozí zkušenosti, služby vnímají jako komplex. V případě malých cenových rozdílů zákazník při výběru služby inklinuje ke službě dražší.

„Správně stanovená cena“ je v cestovním ruchu ta, která v zákazníkovi vyvolá pocit, že za své peníze získává skutečnou hodnotu. (Hesková a kolektiv, 2006: 62-63)

### **PRODUKT CESTOVNÍHO RUCHU**

Produkt cestovního ruchu je vše, co je nabízeno na trhu cestovního ruchu a má schopnost uspokojit potřeby návštěvníků a vytvořit tak komplexní soubor zážitků. Jedná se o soubor hlavně služeb, které produkuje a nabízí cílové místo (primární nabídka) a instituce cestovního ruchu (sekundární nabídka). (Hesková a kolektiv, 2006: 96)

Ve Výkladovém slovníku Páskové a Zelenky (2002: 225) je konstatováno, že produkt cestovního ruchu může dosahovat různé úrovně

komplexnosti, přes komplex služeb až po destinaci, jako ucelenou nabídku atraktivit, služeb a potenciálních zážitků.

Produkty turismu se vyznačují nehmotností, krátkou trvanlivostí, heterogenitou a působením „lidského faktoru“. Mnoho destinací nabízí substituční produkty, stejně tak služby, které klient čerpá při cestě do různých destinací, mohou být téměř shodné (stejná letecká společnost, stejný mezinárodní hotelový řetězec), takže kvalita se stává kritickým momentem odlišení jedné destinace od druhé. V současné době silného konkurenčního tlaku jsou strategie tradičních turisticky vyspělých destinací založeny na kvalitě a diferenciaci produktu. (Palatková, 2006: 65). Hesková (2006: 141) upozorňuje na to, že při tvorbě jakéhokoli turistického produktu si první řadě musíme uvědomit, jaký je klient, jak se chová a co požaduje. Je také nutné vycházet z hodnoty únosné kapacity objektu či území, na kterém má být tento produkt realizován.

## **MARKETING A MANAGEMENT V CESTOVNÍM RUCHU**

Význam cestovního ruchu je podle Heskové (2006) v poslední době stále více spojován s přímým rozvojem regionů. Jednou z disciplín, které mohou nastartovat regionální rozvoj, je aplikace destinačního managementu a marketingu.

Management destinací je označován jako proces vytváření a řízení silných, tržně orientovaných a systémově řízených jednotek – destinací. Destinační management je souborem řídicích opatření a nástrojů, které jsou využívány pro oblasti plánování, organizování, promotion a rozhodovací procesy. (Hesková a kolektiv, 2006: 155)

Trend managementu destinací směřoval v posledních desetiletích od tzv. politického managementu destinací, charakteristického pro sedmdesátá léta, přes management destinací chápaný jako prosté zázemí pro obchodní organizace až k prosazování managementu destinace jako aktivního činitele vytváření a realizace obchodu. (Palatková, 2006: 17-18)

Palatková (2006: 35-39) poukazuje i na problém týkající se propagace destinací. Může totiž dojít k tomu, že bude destinace propagována pouze soukromým sektorem, a tím se zakládá tzv. efekt černého pasažéra, protože

z propagace profitují i subjekty, které se na propagačních aktivitách neúčastnily. Ve skutečnosti z úspěšné prezentace destinace např. na mezinárodním trhu, profitují i subjekty, které se vůbec nezapojily, takže vzniká otázka „buď všichni, nebo nikdo“. A to je možná jeden z důvodů, proč dochází v některých destinacích ke zpomalení nebo stagnaci rozvoje cestovního ruchu.

### **EKONOMICKÉ VÝZNAMY CESTOVNÍ RUCHU**

Cestování a cestovní ruch jsou aktivity, jejichž souhrn představuje jedno z největších světových ekonomických odvětví. Cestovní ruch je největším tvůrcem pracovních míst, jedním z největších exportních „odvětví“ a významný stimulátor podnikatelských a investičních aktivit. V současnosti se se svými ekonomickými parametry cestovní ruch celosvětově pohybuje mezi třemi nejvýznamnějšími odvětvími – spolu s ropným a automobilovým odvětvím. Přes jeho rychlý růst a nesporný a neoddiskutovatelný přínos pro národní ekonomiky se cestovní ruch v řadě zemí dosud setkává s nedostatečným politickým i ekonomickým doceněním ze strany vládních orgánů, především v rozvojových a postkomunistických zemích. Nejen toto, ale i další z této publikace použité pojetí jsou dobře přístupná pro širokou veřejnost, proto jsou zde uvedena. (Drobná, Morávková, 2004: 49)

Působení cestovního ruchu se projevuje v různých oblastech:

- Podíl cestovního ruchu na tvorbě HDP
- Vytváření nových pracovních a podnikatelských příležitostí, a tím snižování nezaměstnanosti
- Investiční aktivity v oblasti, rozvoj sociálně – kulturního zázemí regionů
- Následné účinky poptávky v cestovním ruchu na ostatní odvětví
- Vliv cestovního ruchu na výsledné saldo běžného účtu platební bilance
- Příjmy z cestovního ruchu do státního rozpočtu a místních rozpočtů
- V životní úrovni lidí (kvalitnější reprodukce pracovní síly, rozvojem osobnosti, upevněním zdraví, růstem vzdělanosti, způsobem využití



volného času o víkendech, dovolených, vlivem na životní styl lidí a utváření spotřebních zvyklostí (Drobná, Morávková, 2004: 13-14)

Cestovní ruch představuje podle Heskové (2006: 168) z ekonomického aspektu souhrn aktivit s cílem prodat služby a zboží, které jsou jako výsledek promítnuté v produktech cestovního ruchu. Produkt cestovního ruchu je nabízený za účelem spotřeby konkrétním účastníkům cestovního ruchu na jedné straně a za účelem tvorby zisku podniku cestovního ruchu na straně druhé.

Francová (2003: 13-14) názor, že ekonomika cestovního ruchu je nadřazená pojmu průmysl cestovního ruchu. Zahrnuje totiž jak průmysl cestovního ruchu, tak i příslušnou část navazujících odvětví, jejichž dodávky zboží a služeb slouží průmyslu cestovního ruchu, resp. jejich činnost je vyvolána poptávkou v cestovním ruchu.

Důležitost cestovního ruchu jak pro společnost, tak i pro každého z nás lze podle výše uvedené autorky shrnout do následujícího přehledu:

- Podílí se na rozvoji osobnosti
- Slouží k účelnému využití volného času
- Pomáhá utvářet životní styl lidí
- Slouží k poznání, k získání jazykových znalostí
- Je prostředkem vzdělávání a výchovy lidí
- Má léčebné (relaxační) působení
- Ekonomický přínos

Cestovní ruch jakožto ekonomické odvětví se vyznačuje celou řadou specifik, které víceméně vycházejí ze skutečnosti, že předmětem nabídky jsou v převážné míře služby. Z celé řady zvláštností specifik jmenujme ty nejmarkantnější, jako např.

- Místní a časová vázanost
- Charakter osobních služeb
- Komplex vzájemně provázaných služeb
- Podmíněnost nákladů (tj. podle požadavků zákazníka)
- Trh determinovaný přírodními faktory
- Obrácená distribuční cesta (tj. zákazník si službu hledá)

- Export služeb, kde nehrozí prodlení plateb
- Neprodaná/nevyužitá služba ztrácí svoji hodnotu, resp. Její hodnota je nulová, neboť služba se nedá opětovně prodat
- Služby nelze dopředu vyzkoušet/ochutnat

### VÝVOJOVÉ TRENDY V OBLASTI CESTOVNÍHO RUCHU

Vzhledem k tomu, že je cestování stále více neodmyslitelnou součástí našeho života, mají změny ve společnosti, stejně tak jako změny ekonomické či změny životního stylu, následný a neustálý vliv na cestovní ruch. Pro sektor cestovního ruchu je velmi důležité tyto změny co možná v nejrannější fázi akceptovat a přizpůsobit jim nabídku cestovního ruchu. Zatímco dříve nabídka určovala poptávku, dnes je tomu právě naopak. Stále větší nasycení trhu, rostoucí zájem spotřebitelů o sebe sama, vyšší disponibilní příjmy a rostoucí fond volného času ovlivňují úspěšnost dodavatelů služeb cestovního ruchu. Podle studie Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) „Vize cestovního ruchu pro rok 2020“ bude dlouhodobé cestování zabírat místo nynějších 24 % celých 32 % v zahraničním cestovním ruchu a každá třetí cesta bude dlouhodobým pobytem v jiném regionu světa. Podle informací UNWTO předpokládá Rada pro cestovní ruch, že turistický průmysl v roce 2020 dosáhne počtu 1,6 mld. příjezdů zahraničních turistů. To vyžaduje roční přírůstek ve výši 4 – 5 % mezinárodních příjezdů. V porovnání s roky 1996 a 1997 je to trojnásobek, přičemž odhady hovoří o dalším velkém rozvoji po roce 2010. Příjmy z mezinárodní turistiky vzrostou více než pětkrát, aby dosáhly 2 triliony USD. Do roku 2020 bude každý den utraceno za zahraniční turistiku více než 5 mil. USD, včetně nákladů na mezinárodní přepravu.

Podle populačních projekcí OSN pro UNWTO po vyřazení lidí, kteří nemohou být považováni za reálné potencionální cestovatele (osoby velmi staré a velmi mladé, osoby nemocné a osoby s neadekvátními finančními možnostmi) je zřejmé, že největší podíl na mezinárodním cestovním ruchu budou představovat Evropané, a to 14 % (tedy jeden ze sedmi), zatímco kupř. v jižní Asii to bude pouze jeden ze sta. Celosvětově se bude v roce 2020 účastnit mezinárodní turistiky 7 % lidí (tedy jeden ze čtrnácti). Předpokládá se, že Evropa bude nadále nejnavštěvovanější destinací na světě. ([www.risy.cz](http://www.risy.cz), 20.3. 2008)

Palatková (2006: 11) se specializuje na trendy v oblasti destinací cestovního ruchu. Neustálý rozvoj poptávky znamená rozšíření nabídky produktů cestovního ruchu a zejména nabídky destinací, takže se v dnešní silné konkurenci destinací prosadí jen ty, které dokonale splní očekávání klientů. Destinace, ať už v národním, regionálním nebo místním pojetí, se stává produktem s vlastním marketingovým mixem, značkou a umístěním na trhu. Rovněž poukazuje Palatková (2006: 68) ve shodě s Hewlett Packard na to, že tempo změn je dnes tak rychlé, že schopnost měnit se se dnes stává konkurenční výhodou.

## **NOVOHRADSKO**

První destinací kterou se tato práce zabývá je Novohradsko, které charakterizoval Kroupa (2005:8) jako oblast, která byla před okolním světem od jihu chráněna odvěkou přirozenou pevnou hradbou-Novohradskými horami, na východě těžko prostupnými lesy a močály, na severu a západě měst Třeboň a České Budějovice a bažinatým povodím řeky Stropnice.

Rozdíl pojmů Novohradsko a Novohradské hory a jejich geografické upřesnění řešil Ryppl a kolektiv autorů (2006:13) a došli k závěru, že, zatímco samotná oblast Novohradských hor je poměrně malá, Novohradské podhůří (včetně Slepíčích hor) na severu dosahuje až do blízkosti Českých Budějovic, na západě se místy dotýká Vltavy a na východě sousedí s Třeboňskou pánví. Celková rozloha vymezené oblasti je větší než tisíc čtverečních kilometrů. .

To proč právě Novohradské hory mají obrovský potenciál na trhu cestovního ruchu se snaží vysvětlit Šíp a kolektiv (2006:775). Novohradské hory tvoří jihovýchodní část jižních Čech, které představují jednu z turisticky nejpřitažlivějších částí České republiky. Poloha regionu na dopravních komunikacích mezi jižní a severní Evropu spolu s vyvážeností přírodních a společenských atraktivit jsou zde hlavními potenciály cestovního ruchu. Plánovité využívání turistické atraktivity v dobách socialismu vytvořilo

z jižních Čech tradiční destinaci cestovního ruchu s orientací na letní rekreaci a ta zde dodnes převládá.

Neobvykle málo porušená příroda, mohutné lesy, rybníky a potoky s průzračnou vodou, rašeliniště, skalní útvary a jiné přírodní zajímavosti, řada stavebních památek a pohnutá historie, to je nenapodobitelný soubor atrakcí, který se dle Kroupy (2005:15) návštěvníkům nabízí. A v tom spatřuje konkurenceschopnou atraktivitu dané lokality. Dále dodává, že to není jen zdejší okouzující příroda, která nabízí jemné pohlazení po duši, lze se zde setkat i se známými a neznámými stavebními památkami, se zajímavými lidskými sídlišti, městy a vesnicemi. Kraj Novohradských a Slepíčních hor, svou jednoduchou přirozenou krásou až nečekaně svůdný, v poslední době nesměle odhaluje své půvaby a poplétá hlavy stále většímu množství lidí.

Konstatuje též že slibný rozvoj cestovního ruchu zde narušili pohnuté dějiny 20.století, to nebylo k městům a vesnicím, jimž bylo pod vrchy Novohradských a Slepíčních hor přisouzeno vyrůst, a k jejich obyvatelstvu přívětivé, protože se nesažilo hornatý kraj zneškodnit a spoutat. Nacionalismus, okupace, změny hranic, válka, odsun, dosídlení, znárodnění, pohraniční pásmo, kolektivizace, normalizace a privatizace se postupně podepisovaly pod velký úbytek obyvatelstva (...)Obydlená zemědělská vesnice pomalu mizí z povrchu zemského, nahrazuje ji osada rekreační. Některých obcích a osadách ve kterých žili před rokem 1938 stovky lidí, je nyní možné obyvatele spočítat na prstech rukou- často jen jedné ruky. Přibývají vesnice, v nichž už trvale nežije nikdo. (Kroupa 2005:9)

Co se týče stupně vyzrálosti cestovního ruchu byl podle Šípa (2006:776) v Novohradských horách na konci socialistické etapy v roce 1989 velice nízký. Území bylo izolováno střeženým hraničním pásmem s Rakouskem tak, že se stalo takřka vysídlenou periferní oblastí. Rozsáhlý potenciál přírodních i společenských atraktivit nebyl téměř vůbec využíván a infrastruktura služeb cestovního ruchu byla záměrně potlačována. V současnosti je naopak aktivace tohoto zachovalého potenciálu velice efektivní a dynamická.

Naopak Kroupa (2005:9) vidí i v současnosti velkou překážku v rozvoji cestovního ruchu dané oblasti v blízkosti atraktivních měst a záleží jen na tom jestli Češi a Moravané zjistí, že i jižně od Třeboně leží kraj příjemný, vhodný

k odpočinku aktivnímu i neaktivnímu, kraj jehož rozmanité malé osady mají zajímavou minulost i současnost. Znamená to ovšem překonat dva těžké soupeře, Třeboň a České Budějovice, které se svými atrakcemi, dokonalými službami i propagandou snaží vnitrozemského návštěvníka přesvědčit o tom, že dál, na jihu a jihovýchodě, je stále nevlídné polodivoké pohraničí, vzduchoprázdno.

## KATALÁNSKO

Atraktivita Španělska, resp. Katalánska mají jistě pevné kořeny v míšení římských, maurských a provokativně moderních stylech architektury. Ale architektura však není zdaleka jedinou doménou Španělska, stejně fascinující je i jeho příroda, především co do rozmanitosti. Jedním z největších španělských lákadel jsou bezesporu pláže - i ty se výrazně liší a katalogy cestovních kanceláří obvykle představují pouhý zlomek z nejnámějších oblastí. Dlouhé pásy pobřeží byly bohužel zastavěny ohavnými betonovými krabicemi hotelů a apartmánových domů. Tak nějak vidí klady a zápory turistického potenciálu na Španělském pobřeží kolektiv autorů Ellinghama, Fischera, Kenyona a Browna (2005:13). Jako nejlepší přímořská městečka a letoviska označili tyto autoři ty, jež leží na slavném pobřeží Costa Brava, které končí až u francouzských hranic. Tento kus pobřeží se jako první začal proměňovat v centrum masové turistiky (2005:757).

Ovšem samotná centra masové turistiky, jak nám je předkládají cestovní kanceláře a agentury označili jako obrovská, neomalenež průměrná a ničím přitažlivá. Jen tu a tam se nabízí nějaká ta odlehlá pláž nebo klidnější rybářská vesnice. Jižně od Barcelony se táhne méně lákavá Costa Daurada. (Ellingham, Fischer, Kenyon a Brown; 2005:757)

Odlišný názor na malebnost a krásu pobřeží Costa Daurada má kolektiv autorů vydavatelství Berliz (2000:7) - Costa Dorada v překladu znamená Zlaté pobřeží, tento název jí daly nádherné zlaté pláže, lemující klidné pobřeží Středozemního moře.

Jako jedni zmála tyto autoři neopomíjejí na úkor Barcelony i druhou metropoli Katalánska a tou je Tarragona, zahraničním turistům

poměrně neznámá. Tarragona byla ze dob starého Říma vůbec nejvlivnějším městem celého Iberského poloostrova (2000:8)

Jako určitou nevýhodu této neznalosti a relativní anonymity uvádí kolektiv autorů Berlitzu nedostatek dobrého ubytování střední cenové kategorie ve městě. Jako nouzové řešení nabízejí proto sousední Salou vzdálené jen deset minut jízdy od Tarragony (2000:9).

## DALMÁCIE

Jak soudí kolektiv autorů Ikar (2003:87) je Dalmácie nejvyhledávanějším regionem Chorvatska. A to i přesto, že v 90. letech 20. stol. zde turistický ruch kvůli válce ochladl. Návštěvníci však opět zaplavují skalnaté pobřeží nebo písčité pláže, opuštěné ostrovy či nádherná města této části jadranského pobřeží. Díky vztahům a obchodu s Itálií se tu vytvořila kultura, jež Dalmácii propůjčuje italského ducha.

Kolektiv autorů nakladatelství Marco Polo (2001:5) zase vidí Dalmácii jako „sluneční balkon jaderského moře“. Ostatně jednu z předností zdejšího cestovního ruchu vidí právě v mořské vodě, která je, dle měření mořského badatele Jacquese Coustea, nejkvalitnější mezi dvanácti sousedními státy Středozemního moře.

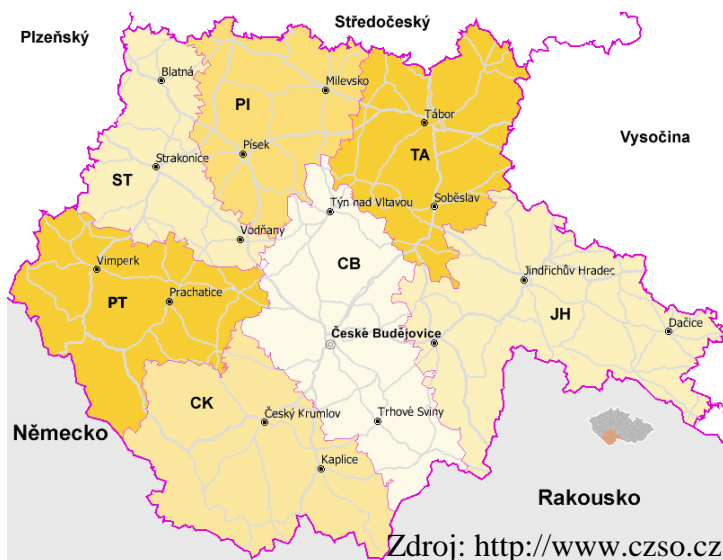
Dalším specifikem Chorvatska je kuchyně, Chorvatsko se pyšní vlastními gastronomickými tradicemi, i když pobřeží bylo do značné míry ovlivněno dlouholetou benátskou nadvládou a na vnitrozemskou kuchyni působily vlivy středoevropské, zejména vídeňské a maďarské. Chorvatské lahůdky, k nimž patří slavný ovčí sýr z Pagu a na vzduchu sušená šunka pršut, běžně maximálně využívají pestrou paletu čerstvých produktů včetně masa, ryb a zeleniny. (Ikar; 2003:228). O různorodosti zdejší kuchyně se zmiňují i autoři nakladatelství Marco Polo (2001:21). Jídlo odráží zcela rozdílnou minulost této země, na severu se jídelní lístky podobají vídeňské kuchyni. V oblasti kolem Zadaru a na ostrově Lastovo je Italská kuchyně, neboť dlouho patřili k Itálii. V Dalmácii oceňují znalci některé domorodé speciality, ale postrádají existenci samostatné dalmatské kuchyně.

## 4.1. HLAVNÍ ČÁST- Novohradsko, Česká Republika

### 4.1.1. UPŘESNĚNÍ OBLASTI

Oblast Novohradských hor díky svému velmi málo narušenému přírodnímu prostředí, klidu, poměrně dobré dopravní dostupnosti a v neposlední řadě i atraktivitou sousedního rakouského území, je předurčena především k turistickému a rekreačnímu využití. V budoucnosti se dá očekávat velký rozvoj mezinárodního turistického ruchu, zejména formou pěší a cykloturistiky, ale i např. turistiky na běžkách. Od pádu železné opony lze každoročně pozorovat růst zájmu turistů o tuto oblast. Tomuto růstu zájmu však až na malé výjimky neodpovídá rozvoj a nabídka služeb a vybavenosti.

Novohradsko leží na území České republiky, ta je členem Evropské unie od roku 2004. Konkrétně se nachází v Jihočeském kraji, v jižní části



českobudějovického regionu a zasahuje i na jihovýchod regionu českokrumlovského.

Co se přírodních podmínek týče, tak na českém území se rozprostírají na ploše 162 km<sup>2</sup> kolem obcí Nové Hradky,

Benešova nad Černou, Dolního Dvořiště a Malont až ke státní hranici. Jejich jižní součástí je v Rakousku Freiwald a Weinsberger Wald táhnoucí se až k údolí Dunaje. Nejvyšším vrcholem Novohradských hor je Viehberg. Ze čtrnácti novohradských vrcholů přesahujících tisíc metrů nad mořem se na českém území nacházejí tři (Kamenec (1072 m), Myslivna (1040 m) a Vysok (1034 m)). Jedinečnost Novohradských hor spočívá především ve vzácně zachovalé přírodě, která na české straně zůstala ušetřena zásahů člověka díky své poloze v bývalém pohraničním pásmu. V roce 2000 zde byl vyhlášen Přírodní park Novohradské hory. V Novohradských horách pramení Lužnice, Malše, Stropnice a Pohorský potok.

#### **4.1.2. Ekonomické ukazatele:**

Mezi osoby ekonomicky aktivní jsou zařazeny všechny osoby starší 15 let, které byly v okamžiku sčítání lidu, domů a bytů v pracovním, členském, zkušebním nebo obdobném poměru k podniku, družstvu, organizaci, soukromé osobě nebo jinému právnímu subjektu, dále zaměstnavatelé, osoby samostatně činné, osoby svobodných povolání, vojáci v základní vojenské službě, na vojenském cvičení, osoby ve vyšetřovací vazbě a ve výkonu trestu, pracující důchodci, ženy na mateřské dovolené a osoby hledající zaměstnání nebo pomáhající v rodinném hospodářství.

Celkově v oblasti Novohradských hor bylo takto zjištěno 3 364 osob ekonomicky činných, z toho 1885 mužů a 1479 žen.

Podíl ekonomicky činných mužů z věkové skupiny v produktivním věku činí 88,2%, u žen 84%. Rozdíl u mužů představuje převážně část věkové skupiny do 24 let, připravující se na povolání, u žen pak i podíl 6% žen v domácnosti. Podíl invalidních občanů v produktivním věku činí 4%.

Od poloviny 80. let má počet ekonomicky aktivních osob rostoucí tendenci, což je ovlivněno dospíváním silných populačních ročníků na počátku 80. let. V oblasti Novohradských hor přispívá k této tendenci dále vysoký stupeň migrace stěhováním, týkající se zejména mladších rodin s dětmi. Starší generace měly v minulých létech spíše určitou tendenci z oblasti se odstěhovat, zejména pokud jejich pobyt byl relativně krátký. To se týká především pracovníků v lesní výrobě, zemědělství a rodin někdejších příslušníků Pohraniční stráže.

Značným problémem v zaměstnanosti obyvatelstva je nedostatek pracovních příležitostí. Těžiště v zaměstnanosti byla práce v lesnictví a zemědělství na farmách státního podniku Šumava. V současné době změny ve vlastnických vztazích, racionalizace jednotlivých činností, změny ve struktuře někdejších neproduktivních zbytnělých podniků a zrušení Pohraniční stráže s jejím mohutným aparátem i nedostatek kapitálu v oblasti působí na snižování počtu pracovních míst. Tato situace je do určité míry kompenzována rostoucí soukromou podnikatelskou aktivitou, která se v oblasti Novohradských hor zaměřuje prvořadě na oblast turismu, služeb a drobné výroby.



Přes uvedené omezení lze konstatovat, že *zemědělská a lesní* prvovýroba poskytuje v oblasti Novohradských hor cca 1993 pracovních míst a *průmysl* cca 400 pracovních míst. Další místa

jsou v soukromém sektoru stavebnictví, ve službách, ve státní správě, v dopravě. **Celkem v oblasti je přibližně 2000 pracovních míst.** Při sčítání lidu, domů a bytů byla tato oblast z hlediska pracovních sil přebytková. Mimo obec svého bydliště za prací vyjíždělo celkem 1244 občanů, převážně do *Kaplice, Velešína, Trhových Svinů, Českých Budějovic*. Podle průzkumu je zde i významná vyjíždka za prací do Rakouska s denním návratem, i když její intenzita má klesající tendenci.

**VÝHLEDOVĚ:** V blízké budoucnosti lze očekávat v oblasti přiměřené dojíždky udržení výrazně sníženého počtu pracovníků v zemědělské výrobě a v lesnictví, mírné zvýšení počtu pracovních míst v průmyslu a ve stavebnictví. Poměrně rychle se bude zvyšovat počet pracovníků ve službách, zejména zaměřených na turismus a cizinecký ruch. V souvislosti s tím dojde k prosperitě i v doprovodných činnostech (doprava, obchodní činnosti). Novohradsko nabízí v této oblasti nabízí výjimečné možnosti vzhledem k zachované přírodě, zdravému prostředí, přírodním památkám, turisticky zajímavým místům a blízkosti hraničních přechodů. Dosavadní aktivity jednotlivců a soukromých společností dokazují, že tato doba se rychle blíží. Novohradsko se stává přitažlivým, láká podnikatele, zvolna přitahuje i pracovní síly. Z tohoto důvodu lze očekávat v krátké době růst celkové prosperity a úrovně oblasti.

#### **4.1.3. Infrastruktura**

Málokteré území u nás je tak dopravně odlehlé, jako právě Novohradské hory. Celé území je obslouženo trojicí silnic II. třídy, navíc nevalných parametrů a sítí silnic III. třídy. Nejbližší silnice I. třídy je vzdálena od okraje řešeného území cca 12 km, železnice v tomto území neexistuje vůbec. Ztěžší by se našlo v naší republice území, kde se do dopravní infrastruktury v posledních čtyřiceti letech investovalo tak málo prostředků. A přitom se jedná o území, které má obrovský turistický potenciál. *Současný stav dopravní infrastruktury však může nepříznivě ovlivnit využití tohoto potenciálu*

### **Silniční síť:**

Silniční síť Novohradských hor je řídká. Navíc ty silnice, které zde jsou, mají ve své převážné většině parametry, které jsou více než skromné. V minulosti tato síť byla podstatně hustší, dokonce byla na naší straně hustší, než v sousedním Rakousku. Některé z tehdejších silnic existují dnes jako lesní účelové komunikace, některé zanikly úplně. Silničních investic v uplynulých desetiletích bylo méně než málo, prakticky jedinými dvěma silnicemi, které byly postaveny za posledních zhruba šedesát let, je silnice III/15417 mezi odbočkou na Dobrou Vodu a Černým Údolím v délce 6.9 km a úsek silnice III/1549 mezi odbočkou na Černé Údolí a Pohorskou Vsí v délce cca 3.5 km.

### **Železniční doprava:**

V řešeném území se nenachází žádná železniční trať, ani nikdy nebyla plánována. Nicméně v sousedství hranic řešeného území probíhají dvě železniční tratě - České Budějovice - České

Velenice a České Budějovice - Horní Dvořiště. Tato v celém regionu nejvýznamnější železniční trať je v současné době rekonstruována a elektrizována. Z Českých Velenic je pak tato trať napojena na rakouské dráhy a to na trať ne směru na Vídeň. Z Gmundu je pak dále možné využívat i místní regionální úzkokolejnou železnici, která spojuje města v rakouském příhraničí.

Tyto tratě nejsou bez významu pro vlastní řešené území, jsou schopny plnit svoji významnou roli zejména pro přepravu cykloturistické veřejnosti.

Dostupnost dalších vzdálenějších center je tedy posuzována ze středu popisované oblasti – tedy z Nových Hradů.

### **Dostupnosti vzdálených sídelních center.**

#### **Hlavní města:**

a	Prah	170k
eň	Víd	160k

### **Turisticky a správně významná města:**

České Budějovice	35km
Český Krumlov	50km
Třeboň	30km
Jindřichův Hradec	60km
Zwettl	60km
Schrems	30km
Linz	100 km
Salzburg	240 km

(zdroj [www.novohradsko.cz](http://www.novohradsko.cz))

#### **4.1.4. TURISTIKA**

Novohradské hory se svými hustými příhraničními hvozdy, četnými křišťálově čistými potůčky a svým příznivým klimatem patří k nejzachovalejším částem přírody v České republice. Po většinu roku zde fouká čerstvý vítr, který dovede, hlavně na podzim, zesílit v pořádnou vichřici. V létě bývá chladný, vane sem přes dunajské údolí přímo z Alp. Lidé a zvláště děti trpící dýchacími potížemi nalézají v Novohradských horách úlevu

Oblast na jihu Čech byla do roku 1990 takřka nepřístupná. Železná opona přinesla likvidaci několika obcí, přerušení rozvoje infrastruktury, vylidnění. Na druhou stranu zachovala unikátní přírodní prostředí, hluboké lesy, čisté potoky, překrásné louky. Značené turistické trasy pro pěší i cyklisty Vás bezpečně zavedou k těm nejkrásnějším místům. Novohradské hory jsou protkány celou řadou lesních cest, z nichž mnohé nejsou zachyceny na mapách. Novohradské hory na své návštěvníky působí svou tajemností, magičností, romantikou. Především na jaře a na podzim Vás výlety do hlubokých lesů bez zástupů turistů dokáží "naladit" do klidné a "sentimentální" nálady.

Nenarušená příroda Novohradských hor, značné množství značených i neznačených tras vytváří přímo ideální podmínky pro turistiku - a to jak pěší, tak i cykloturistiku, v zimě pak množství sněhu jistě naláká vyznavače běžek (prozatím pouze do strojově neupravených stop). Cyklistika je sport, který v současné době prožívá bouřlivý rozvoj spojený zejména s rozšířením horských kol. (<http://www.novohradsko.cz>)

- **Pěší**

Hluboké lesy, romantická skaliska tajemná rašeliniště, rozlehlé parky, gotické či barokní kostelíky a kapličky, staleté věže hradů a zámků i modré prosluněné hladiny velkých rybníků. To vše a mnohem více nabízí krajina Novohradských hor. Tematické naučné stezky v česko-rakouském příhraničí si vyžadují menší či větší tělesné aktivity. Jízda na kole rovinatým i členitým terénem, chůze po příjemných lesních cestách, po chodníčcích přes rašeliniště či výstupy po náročných stezkách do míst tajemných lesních útvarů a fascinujících rozhledů do krajiny. To vše ve spojení s informacemi, které tvůrci těchto stezek připravili, obohatí každého bez rozdílu věku a zájmu. Mezi tématy tak můžeme najít přírodní zajímavosti a cennosti, historii krajiny a života lidí v ní, technické památky, ale i víru, náboženské symboly a tajemná a mystikou zahalená místa.

***Turistika > Naučné stezky***

**Trasa 1** - *Krajinou humanity* ( 6 km, 7 informačních tabulí )

**Trasa 2** - *Údolím Černé* ( 4 km, 12 informačních tabulí )

**Trasa 3** - *Brána do Novohradských hor* ( 6 km, 8 informačních tabulí )

**Trasa 4** - *Trhosvinensko* ( 4 km, 10 informačních tabulí )

**Trasa 5** - *Paměť Novohradska* ( 46 km, 17 informačních tabulí )

**Trasa 6** - *Tereziino údolí* ( 5 km, 14 informačních tabulí )

Příklad stezky pro pěší turistiku- číslo 3:

*Typ stezky:* pro pěší

*Délka:* 6 km

*Počet zastavení:* 8

*Výchozí místo:* náměstí v Benešově nad Černou

*Cílový bod:* okruh se vrací na benešovské náměstí

*Naučná stezka Brána do Novohradských hor nás seznamuje s krajinou v nejbližším okolí Benešova. Okruh je zajímavý nejen pro turisty, ale i táborníky, rekreanty a školy. Značená trasa začíná na benešovském náměstí a odtud míří směrem ke Kaplici. Za posledním domem zabočuje do údolí směrem k říčce Černé a vede kolem bývalého poutního místa k památníku významného spisovatele Adalberta STIFTERA. Proti proudu říčky dojdeme až k bývalé huti Gabriela, kde se vyrábělo sklo již v 17. století. Výroba vyvrcholila v 19. století, kdy se i zde vyrábělo hyalitové sklo - černé nebo červené neprůhledné sklo. Dále se stezka věnuje především přírodním zajímavostem - zastávky jsou zaměřeny na faunu a flóru v okolí říčky Černé, horopisu a geologii Novohradských hor. Poslední zastávkou je "Chudobinec", připomínající významný zakladatelský čin J. Gangla.*

Další zajímavou pěší trasou je oblíbená rodinná procházka po Terčíně údolí, trasa č. 6:

Typ stezky: pro pěší

Délka: 5km

Počet zastavení: 14

Výchozí místo: parkoviště u vstupní brány v obci Údolí

Cílový bod: okruh se vrací na parkoviště

*Národní přírodní památka Tereziino ( Terčino ) údolí byla budována v průběhu 18. století hraběcí rodinou Buquoyů. Založení parku je spojeno s hrabětem Janem Buquoyem, který jej začal budovat na popud své manželky Terezie v roce 1756 na místě původní bažantnice. Park, jímž protéká říčka Stropnice, se původně jmenoval Krásné údolí. V dalším průběhu staletí byly v parku postaveny velmi zajímavé budovy, které měly dokreslovat romanticko-sentimentální vzhled parku. Toto období vrcholí vybudováním umělého vodopádu. Naučná stezka seznamuje návštěvníky nejenom se stavbami, ale také s přírodními zajímavostmi parku. Na trase přibližně pěti kilometrů čekají na návštěvníka nádherná zákoutí říčky Stropnice, která je různými úpravami změněna na bystrinu. Součástí trasy je též významná gotická tvrz Cuknštejn a v devatenáctém století postavená Švýcarská chata. Tvrz Cuknštejn byla*

vystavěna Vilémem Pouzarem z Michnic v letech 1488 - 1491 a představuje jednu z nejlépe zachovaných pozdně gotických tvrzí pravidelného typu. Stavba byla chráněná příkopem, na bráně jsou známky po padacím mostě, opevnění zvyšovala silná šestihranná věž. Dvůr nese stavební znaky doby vladislavské s okénky a pavlačemi. Stavba ukazuje přechod mezi tvrzí, hradem a pozdějším renesančním zámkem. Od roku 1620 byla tvrz v držení Buquoyů.

- **Cyklisté**

**Cykloturistika > Paměti Novohradka**

Cyklotrasa 1: České Velenice - Nová huť - (Chlum u Třeboně)

Cyklotrasa 2: České Velenice - Vyšší Brod

Cyklotrasa 3: Dračice - Suchdol n/L - Záblatí

Cyklotrasa 4: Vyšné - Krabonoš

Cyklotrasa 5: (České Budějovice) - Doudleby -Cetviny

Cyklotrasa 6: Nové Hrady, žst. - Hor. Stropnice

Cyklotrasa 7: Nové Hrady - Dobrá Voda

Cyklotrasa 8: Nové Hrady - Borovany - (České Budějovice)

Cyklotrasa 9: (Borovany) - Ostrolovský Újezd - Žumberk

Cyklotrasa 10: Sv. Jan n/M - Žumberk

Cyklotrasa 11: Trhové Sviny - Dolní Stropnice

Cyklotrasa 12: Blansko - Černé Údolí

Cyklotrasa 13: Kaplice - Vyšší Brod

Cyklotrasa 14: Kamenice - Desky

Cyklotrasa 15: Kamenná - Pohorská Ve

Cyklotrasa 16: Pohorská Ves - Dolní Příbrání

Cyklotrasa 17: Štěkře - Sv. Jan n/M

Cyklotrasa 18: (Lom) - Kamenný Újezd – Dolní Dvořiště

Cyklotrasa 19: Rozpoutí - Rožmitál na Šumavě

Cyklotrasa 20: Paměti Novohradka

Cyklotrasa 21: Kolem horských rybníků a Žofínského pralesa

Cyklotrasa 22: Řemeslo na řece Malši

Cyklotrasa 23: Do druhého nejjižnějšího cípu Čech

Cyklotrasa 24: Novohradskými horami na jih  
Cyklotrasa 25: Do Rakouska za pohledem z Nebelsteinu  
Cyklotrasa 26: Paměť Slepíčních hor  
Cyklotrasa 27: Cesta tisíce dojmů  
Cyklotrasa 28: Kolem tří vzácných kostelů  
Cyklotrasa 29: Z Kaplic kolem Kohouta a Vysokého kamene  
Cyklotrasa 30: Krajem koněspřežky  
Cyklotrasa 31: Paměť Vitorazska  
Cyklotrasa 32: Novohradský okruh  
Cyklotrasa 33: Krajem Jana Žižky  
Cyklotrasa 34: Okruh Třeboňskem  
Cyklotrasa 35: Historický okruh do Říмова  
Cyklotrasa 36: Mezi dvěma perlami  
Cyklotrasa 37: Podél Malše do českého Říma

Opět pro příklad uvedeme podrobnou strukturu některých vybraných cyklotras:

**Cyklotrasa č.7** :*Nové Hrady | Nové Hrady / Pyhrabruck | Vevěřský ryb. / U křížku | Šejby | Dobrá Voda*

### **Výškový profil**



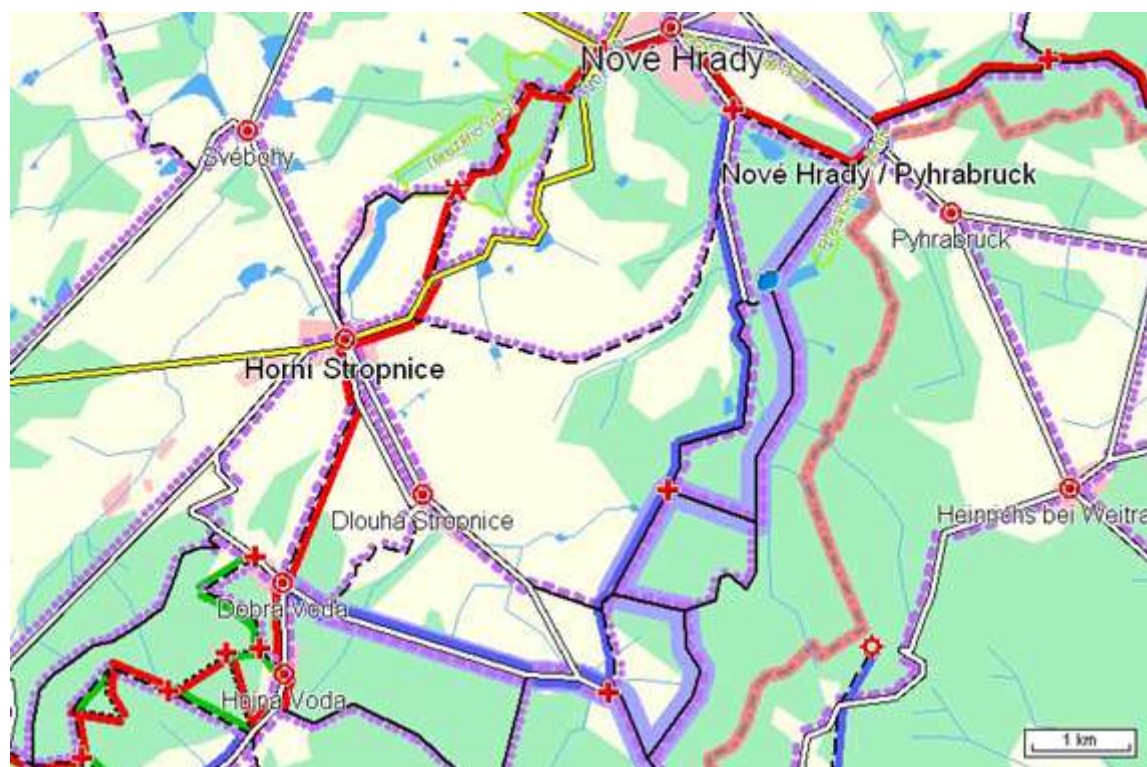
### **Itinerář**

Název	Vzdál. (km)	Výška (m.n.m.)	Poznámka k místu	Délka úseku (km)	Poznámka k cestě
Nové Hrady	0	540	Hrad, gotický klášter, zámek	1.2	Cyklotrasa 34, 1048, 1050

			+park, hrobka rodu Buquoyů		
(811)	1.2	559		1.5	Cyklotrasa 34,1048, 1050
(699)	2.7	555		0.2	Cyklotrasa 1048
Nové Hrady / Pyhrbruck	2.9	559		0.5	Cyklotrasa 1048
(700)	3.4	529		1.4	Cyklotrasa 1048
Veveřský ryb.	4.8	543		2.7	Cyklotrasa 1048
(779)	7.5	630		1.1	Cyklotrasa 1048
U křížku	8.6	629		1.3	Cyklotrasa 34, 1048
(777)	9.9	654		0.9	Cyklotrasa 1048
(778)	10.8	680		1.25	Cyklotrasa 1048
(0)	12.05	652		0.8	Cyklotrasa 1048
Šejky	12.85	613		0.3	Cyklotrasa 1048
(812)	13.15	600		0.5	Cyklotrasa 1048
(781)	13.65	613		2.4	Cyklotrasa 1048
(782)	16.05	704		0.6	Cyklotrasa1048
Dobrá Voda	16.65	704	malebné letovisko, poutní chrám,		



## Mapa



## Statistika

Název	Hodnota
Délka trasy	16.65 km
Úseky cesty typu "Vozová"	9.95 km (60 %)
Úseky cesty typu "Silnice III.třídy/MK"	6.7 km (40 %)
Stoupání v úsecích	11.1 km (67 %)
Klesání v úsecích	4.95 km (30 %)
Maximální výška	704 m n.m. ("Dobrá Voda")
Minimální výška	529 m n.m. (700)
Převýšení	175 m
Celkem nastoupáno výškových metrů	296 m (sklon 2.7 %)
Celkem sjeto výškových metrů	132 m (sklon 2.7 %)
Maximální sklon do kopce	5 % (0.3 km v úseku (779) -> U křížku)
Maximální sklon z kopce	6 % (0.5 km v úseku Nové Hrady / Pyhrabruck -> (700))

(Vygenerováno počítačovým programem **Cyklotrasy**, [www.cyklotrasy.info](http://www.cyklotrasy.info)); (více o doporučených stezkách a trasách viz příloha 11.1.)

#### **4.1.5. Turistické atraktivity**

##### ✓ **Prales Hojná voda**

Přírodní rezervace prales Hojná Voda se nachází na jihovýchodním úpatí hory Vysoká (1034 m) v Novohradských horách. Tento přirozený jedlobukový porost je chráněn spolu s nedalekým Žofínským pralesem již od roku 1838, kdy byly obě rezervace vyhlášeny hrabětem Jiřím Františkem Augustem Boquoyem. Představují tak pravděpodobně nejstarší chráněné území tohoto druhu na evropském kontinentě. V současnosti je hojnovodský prales na rozdíl od Žofínského přístupný veřejnosti a je zde realizována naučná stezka, díky které dostane každý návštěvník zasvěcené informace.

##### ✓ **Horní Stropnice**

Bývala malou osadou nacházející se poblíž neosídleného pohraničního hvozdu. Samotná Horní Stropnice vzniká koncem 12. století V roce 1259 vlastnil její jednu polovinu Vok z Rožmberka, druhá část patřila Albertovi z Boršova. Až do 15. století zde stávala tvrz. Během první poloviny 14. století byly obě části vsi spojeny. Stropnice se stala městečkem a obdržela vlastní znak. V roce 1359 ji celou vlastní Rožmberkové. Roku 1486 podléhá značná část městečka zkáze při požáru. Po smrti Petra Voka z Rožmberka (1611) zdědili Stropnici společně s novohradským panstvím Švamberkové a v rámci pobělohorských konfiskací přešla roku 1620 do vlastnictví císařského generála Karla Bonaventury Buquoye. Zdejší řemeslníci obdrželi v roce 1608 rozsáhlá privilegia, později potvrzená Buquoyem. Dobře se tu dařilo tkalcovství, v místě působil až do roku 1895 vlastní pivovar. Po zániku feudálního zřízení se Horní Stropnice stala roku 1849 samostatnou obcí. Co se týče jejího hospodářského rozmachu, doplatila především na značnou vzdálenost od železnice - zamýšlená trať přímo přes městečko zůstala pouze v projektu. Přesto se z Horní Stropnice stalo centrum podhůří Novohradských hor, vzniklo zde muzeum,

spořitelna, pošta, strojní pletárna, sodovkárna, elektrárna, cihelna, pila, cementárna a dařilo se spolkovému životu. Od roku 1888 pracovala zdejší důležitá továrna na výrobu zemědělských strojů. Ačkoli jisté přerušení čilého života městečka přinesl odsun německého obyvatelstva provedený po druhé světové válce, dokázala si Horní Stropnice udržet postavení střediska celé přilehlé oblasti a zůstala výchozím bodem na cestě do Novohradských hor. V současnosti zde trvale žije přes 1500 obyvatel, k obci Horní Stropnice patří ještě osady *Bedřichov, Dlouhá Stropnice, Dobrá Voda, Hojná Voda, Humenice, Chlupatá Ves, Konratice, Meziluží, Olbramov, Paseky, Rychnov u Nových Hradů, Staré Hutě, Svěbohy, Světví a Šejby*. Nedaleko se nachází hraniční přechod **Šejby-Harbach** pro pěší a cyklisty, otevřený však jen v určité dny. Obec se rozkládá kolem rozsáhlého, nedávno rekonstruovaného náměstí, kterému dominuje Mariánský sloup z roku 1765 a pak především původně románský kostel Sv. Mikuláše. Kostel je velmi pěkně upravený a k jeho atraktivitě slouží i nově nainstalované večerní nasvícení.

Sportovní a turistické vyžití: Významným místem rekreace je areál letního koupaliště s restaurací, sociálním zařízením, parkovištěm, hřištěm na volejbal a s možností stanování. Kromě běžného provozu se zde pořádají jednorázové diskotékové akce.

V obci, v budově obecního úřadu, je zřízeno Informační centrum. To je navíc spojeno s výstavním prostorem, ve kterém je připravena expozice informující o historii a současnosti života v obci a jejím okolí. Výstava je volně přístupná a čas od času je doplněna výstavou nejrůznějších výtvarných prací. Rozsah otvíracích hodin v prázdninových měsících je dostatečný ( *červenec - srpen Po - Ne 9 - 16 září So 9 - 12, Ne 13 - 16*) a stejně je řešena i otvírací doba o víkendech v měsících květnu, červnu, září a říjnu. Informační centrum je schopno poskytovat informace o nejbližším okolí. Mezi dalšími službami je prodej informačních materiálů, upomínkových předmětů poskytování informací o ubytovacích kapacitách a placený přístup na internet. Do obce byla instalována aktualizovaná velkoplošná mapa (1:30 000)

Obec je propojena s okolím pouze autobusovými linkami, které jsou vedeny směrem na Kaplici, Hojnou Vodu, Nové Hradky a Trhové Sviny. O víkendech je četnost spojení minimální, takže tento stav nutí návštěvníky k

použití osobního auta. V obci je dostatek parkovacích míst. Ty jsou soustředěny především do prostoru náměstí.

### ✓ **Dobrá Voda**

Vznikla počátkem 18. století při prameni, u něhož se předpokládaly léčivé účinky. Lázeňské městečko brzy svým významem zastínilo sousední lázně v Hojně Vodě. U pramene byl v letech 1708 – 1715 vystavěn z podnětu Karla Alberta Buquoye na místě dřívější kapličky mohutný barokní chrám Nanebevzetí Panny Marie, který se záhy stal vyhledávaným poutním místem. V okolí kostela se stavěly domy pro návštěvníky, kteří se sem jezdili léčit. Dnes většina těchto domů neexistuje. V interiéru kostela zaujme bohatá zlacená řezbářská výzdoba. Pod terasou kostela je ve výklenku sousoší Piety a před ním vývěr pramene, z něhož dodnes tryská voda, kterou si jezdí načepovat i obyvatelé z širokého okolí.

V posledních letech se obnovila tradice poutí, kterých se zúčastňují nejen naši, ale i rakouští věřící. Proti kostelu stojí bývalá fara z r. 1719, která dnes slouží jako charitní domov řádových sester

Kostel představuje charakteristickou dominantu celého Novohradska a je vidět z veliké dálky.

Místo je vyhlášené nejen pro pramen vytékající z kostela a pro kostel samotný, ale i pro široký rozhled do okolí. Z terasy kostela i z jiných míst v Dobré Vodě jsou nádherné výhledy do oblasti Novohradského podhůří a Třeboňské pánve. Za dobrého počasí jsou vidět i vzdálené hřbety Českomoravské vrchoviny.

Nad kostelem s nachází studánka obklopena třemi kříži. Místo původního objevu "léčivé vody", ke kterému se váže pověst. Ta je napsána na informačním panelu naučné stezky Pamětí Novohradska. Návštěvníci, kteří sem přijedou autem si mohou půjčit kola zde nebo na blízké Hojně Vodě. Mohou se pak vydat po cyklotrase č. 34 směrem na Hojnou Vodu nebo po cyklotrase č. 1048, do Šejb. Ta je současně naučnou stezkou.

V obci se nachází telefonní budka na kartu, zasklené vývěsky s církevními informacemi (např. i o akcích, které se zde budou pořádat), aktualizovaná velkoplošná mapa 1 : 30 000 a informační panel stezky Pamětí Novohradska. Dopravní infrastruktura Osada leží na autobusové lince české Budějovice -

Staré Hutě a je zde zastávka se zděnou čekárnou. Pro návštěvníky přijíždějící auty jsou připraveny 3 parkovací plochy.

✓ **Terčino údolí**

Původně zde byla bažantnice, která byla v roce 1756 přeměněna na anglický park, na pokud Terezie Buquoyové - odtud název Terčino údolí. V parku byly vysázeny domácí i exotické dřeviny. V Terčině Údolí bylo na přelomu 19. století postaveno několik budov pro panstvo. Zajímavý je Lázeňský dům z roku 1789, svým půdorysem, s nikou v průčelí a vížkou. Uvnitř byla lázeň a tzv. pompejský salonek. V celém údolí jsou zbytky pavilonů, pomníčků a zbytek hamru z 18. století. Prostor má od roku 1949 statut přírodní rezervace a v předchozích letech byl využíván k rekreaci.

Vchod do parku je z Údolí u Nových Hradů. Kousek za Cuknštejnem přijdeme k náhonu, kudy je vedena voda k vodopádu. Tento vodopád je místní raritou - je v krajině umístěn tak, že bez této znalosti by ani nepřipadalo že je uměle vytvořený.

✓ **Žofínský prales**

Byl založen zvláštním výnosem hraběte Jiřího Františka Augusta Buquoye z 28. srpna 1838 v blízkosti osady Žofín a česko-rakouské hranice (2 km). Vedle méně známého pralesa Hojná voda se jedná o nejstarší přírodní rezervaci v Evropě. Dnes je v Žofínském pralesu zapovězena nejen těžba, ale i přístup veřejnosti. Výměra pralesa je 97,7 ha, obsahuje porost smrku, jedle, buku a jasanu ve stáří 300 let v průměrné výši nad 50 m. Největší strom Žofínská královna jedlí byla zlomena větrem 6.1. 1975 ve výši 4 m nad zemí, při pádu se rozlomila na 4 kusy. Celková její výše byla naměřena 51 m a stáří 425 let. Novohradské hory byly vždy domovem lovné zvěře. V roce 1774 byl na Pohoří uloven poslední vlk a v roce 1795 v okolí Hojné Vody poslední medvěd a rys z této oblasti.

✓ **Pohoří na Šumavě**

Dříve rušné pohraniční městečko (v nadmořské výšce 919 m) nacházející se v těsné blízkosti hranic, dnes vylidněné ruiny domů. Původní osada vznikla v roce 1788 v sousedství skelných hutí a patřila k panství Novohradskému. Obec se rozrůstala a v roce 1790 dostala statut městečka a

městský znak. Stával zde pivovar, lihovar a železný hamr. Osada se rozvíjela poměrně dynamicky, takže o čtyřicet let později čítala už 68 domů se 116 usazenými rodinami. Po zrušení poddanství se Pohoří stalo místní obcí o katastrální výměře 2.636 ha, k níž patřilo i 11 přidružených částí. Podle sčítání lidu z roku 1890 mělo Pohoří 186 domů, 246 Čechů a 1 077 Němců. Smutné období nastalo v roce 1946, kdy byli odsunuti němečtí rodáci. Následovalo bourání opuštěných domů a odvoz nejruznějších věcí z nich. Po roce 1955 vydrželo v obci jen 23 domů obývaných 72 lidmi. Vylidňování však nadále pokračovalo a po rozšíření hraničního pásma zaniklo Pohoří jako lidské sídlo docela. Opuštěný kostel P. Marie Dobré rady jižním směrem od obce cca 1,5 km se nachází státní přírodní rezervace Pohořské rašeliniště v rozloze necelé 4 ha.

Nejlépe dochovaným místem je místní hřbitov. Dnes se v bývalém městečku, kam se vydává mnoho turistů, staví jeden rodinný domek. Pohoří se může stát východiskem pěší naučné trasy a může tudy probíhat cyklistická naučná trasa a běžkařské trasy. Rozvoji bývalého městečka by pomohlo otevření hraničního přechodu pro malý pohraniční styk. Byl ustaven Spolek přátel Pohoří na Šumavě.

#### ✓ **Nové Hrady**

Historické město založené již na konci 13. století. Z památek zaujme především starý hrad z 13. století, upravovaný na počátku století 17. Mezi další významné památky patří buquoyská rezidence ze 17. století, pozdně gotický kostel sv. Petra a Pavla, klášter servitů, empírový zámek z počátku 19. století či buquoyská hrobka, postavená podle návrhu architekta Schulze. Město se díky hraničnímu přechodu stává důležitým centrem turistického ruchu jižního cípu Jihočeského kraje. Přechod je určen pro osobní automobily, cyklisty a pěší a frekvence jeho využití není dosud velká. Krajina v okolí města byla v průběhu dějin formována významnými šlechtickými rody. V 16. století byly díky úsilí Rožmberků postaveny některé rybníky a zahájena i sklářská výroba a těžba dřeva. Od 17. století pak hraběcí rod Buquoyů na tyto snahy navázal a zaměřil se především na krajinný rozvoj panství. Celé Novohradsko je protkáno kilometry prastarých stromových alejí, někdy dokonce vysazovaných do monogramů. Sklářská historie započatá Rožmberky vyvrcholila v 19. století

díky úsilí osvětleného hraběte a renesančního člověka Jiřího Františka Augusta Buquoye. Podle receptury tohoto vzdělaného šlechtice bylo v roce 1816 poprvé vyrobeno proslulé tvrdé až nerozbitné, zcela neprůsvitné sklo černé, i později i červené barvy zvaná **Hyalit**. Receptura tohoto skla, které bylo v Evropě považována za luxusní, se ale po smrti Jiřího ztratila a dodnes jej neumíme vyrobit.

V areálu hradu sídlí Lidová škola umění, je zde provozována restaurace a prodejna upomínkových předmětů, je zde výstavní místnost a jsou zde organizovány prohlídky s krátkými divadelními výstupy.

Mezi další dominanty Starého města patří kostel sv. Petra a Pavla s přílehlým klášterem servitů. Tento objekt je rovněž výrazným centrem kulturního a společenského života ve městě. Aktivity v klášteře mají celoroční charakter a jsou směřovány na místní obyvatele. Nabídka pro návštěvníky města obsahuje výstavy v ambitech kláštera, koncerty a prohlídky s výkladem. Mezi další významná místa ve Starém městě patří nově rekonstruovaná Koželuzna, která bude sloužit jako výstavní prostor pro potřeby spolků a organizací a Apatyka s historickým mobiliářem a čajovna.

Předělem mezi Starým a Novým městem je areál Nového zámku. Ve městě je několik sportovišť. Venkovní hřiště zahrnují fotbalový stadion, jehož součástí je i tréninková asfaltová a škvárová plocha, volejbalový a tenisový kurt v zámeckém parku a školní sportovní areál s umělým povrchem. Pro návštěvníky města jsou však tyto prostory zatím využitelné jen ve velmi omezené míře.

Ve městě začínají a probíhají i dvě naučné stezky a v letošním roce se město stalo významnou křižovatkou několika cykloturistických tras. V okolí města je několik rybníků využitelných ke sportovnímu rybolovu.

Pro turistický ruch je významné *Kulturní a informační centrum (KIC)*. KIC je situováno do budovy radnice města, která je na náměstí. Jak je z názvu patrné činnost KIC se soustředí na organizování kulturních a společenských akcí pro obyvatele města a jeho návštěvníky a na poskytování informací turistům. Informace jsou poskytovány během otevírací doby, která je dostatečná především v průběhu měsíců července a srpna. Mimo tyto měsíce však dochází k omezení otevírací doby. V prostoru KIC v radnici je umístěn počítač s přístupem na internet. Jeho využití je pro zájemce zdarma stejně tak

jako v případě druhého terminálu pro veřejnost, který je v městské knihovně.

Z pohledu dopravní infrastruktury je město zajištěno v dostatečné míře. Autobusové doprava je vedena na všechny důležité směry. Vlaková doprava je možná ve směru Č.Budějovice - Č. Velenice. Poloha železniční stanice (5 km od města) spolu s malou návazností autobusové dopravy snižuje využití vlaku k dopravě do města. Nejvíce návštěvníků tak přijíždí osobními auty. Velká placená parkovací plocha je na náměstí. Cena za parkování zde není vysoká. Další parkovací plochy jsou již využívány méně např. pod autobusovým nádražím. Velkým pozitivem je instalace aktualizovaných velkoplošných map (1:30 000) Novohradska a přilehlé části Rakouska na několika místech ve městě a v jeho okolí.

#### ✓ **Buškův hamr**

Buškův hamr patří k nejstarším technickým památkám v Čechách. Už ve 14. století na jeho místě stával kostní mlýn, který byl zařízením velice užitečný, protože z kostí připravoval surovinu pro trhovosvinenské mydláře. Mlýn později zanikl. Za souseda kostnímu mlýnu byl v roce 1780 postaven hamr. Na svou dobu velký a neobyčejně výkonný. Tento hamr měl výhodnou polohu a stálý zdroj energie – Klenský potok, jenž nikdy nestrádal nedostatkem vody. Náradí, které se zde vyrábělo, bylo vynikající a bezkonkurenční kvality. Hamr tedy úspěšně klapal až do roku 1974 a protože už nebyl nikdo z rodu Bušků, kdo by práci zvládl, hamr osiřel. V roce 1976 jej zakoupil krajský výbor v Českých Budějovicích, ale to bylo také všechno. Neobydlený hamr pomalu chátral. Po listopadu 1989 začali nadšenci obnovy hamru provádět rekonstrukci v naprostém souladu s původním stavem. Hamr má unikátní muzeum kovářství, obytné místnosti jsou vybaveny původním nábytkem a náradím a je tu stará kuchyně s pecí a udírnou. V letních měsících tu pulzuje skutečný život. Kovář na starodávném, leč dokonale fungujícím zařízení hamru s nevšední dovedností vyrábí kouzelné předměty. Tři dámské nadšenkyňe pomohly hamr oživit. Na hamru předou vlnu, paličkují vlnu, malují obrázky – podmalby na skle – a pečou doudebské pečivo.



✓ **Cetviny**

Jedno ze zcela zaniklých sídel. Obec byla založena v 13. stol. kolonisty z Rakouska a v polovině 14. stol. přešla do majetku Rožmberků. V 16. století za panování Rožmberků byly Cetviny povýšeny na město. Dnes je jedinou památkou na toto město zchátralý ranně gotický farní kostel Panny Marie z roku 1384 a v opuštěném areálu kasáren Pohraniční policie se dochovalo jedno původní stavení. Byly zde i dva hraniční přechody s mosty přes řeku Malši. Před válkou v obci žilo 455 obyvatel avšak po roce 1945 byla obec také vylidněna. Severovýchodně od kostela je při silnici hřbitov s pomníkem padlých v 1. sv. válce, který byl po roce 1990 nově opraven cetvinskými rodáky odsunutými po roce 1945 do Rakouska. Dále za hřbitovem stála při silnici obec Mikulov, která měla před druhou světovou válkou 202 obyvatel. Dnes ji připomíná pouze podstavec po ulomeném kříži, protože všechna ostatní stavení byla srovnána se zemí.

✓ **Kraví hora**

Kraví hora,(953 m), je zalesněný klenbovitý vrch, na vrcholu skalní hradby, izolované skály tvoří bizarní granodioritový útvar "Napoleonova hlava" vysoký 10 m. Na jižních a východních svazích se vyskytují různé formy mrazového zvětvávání na jižním úpatí náletem zarůstající kamenné moře. Vrch Kraví hora leží asi 1 km západně od Hojné Vody a 10 km jihozápadně od Nových Hradů. Na vrcholku je volně přístupná železná rozhledna, z níž je dobře vidět celé Novohradsko. Kraví hora je přístupná po červené značce z Hojné Vody (asi 1,5 km) nebo po zelené od Dobré Vody. Přístup je možný i po modré značce od Trhových Svinů (asi 20 km).

✓ **Kuní hora**

Kuní hora (925 m), zalesněný vrch se skalními útvary, balvanovými moři, mrazovými sruby a dalšími formami mrazového zvětvávání granodioritu.

Na rakouské straně se nachází několik významných sídel, které jsou atraktivní zejména z hlediska turistického a cestovního ruchu, zejména s ohledem na navrhované propojení příhraničních turistických a cykloturistických tras.

✓ **Harbach**

leží v západní části území, vzdálený necelé 2 km od navrhovaného přechodu pro pěší a cyklisty v Šejbech. Obec je připomínána již r. 1390. Je zde brusírna křišťálu s 200 let starou tradicí. Nedaleko Harbachu jsou rašelinné a klimatické lázně. Na vrcholu Mandelsteinu je atraktivní vyhlídkové místo ze kterého je možno zhlédnout velkou část území Novohradských hor.

✓ **Kartlstift**

obec vznikla v 17.stol. spolu se sklářskou hutí. Po zániku hutě byla osídlena dřevorubci. Je zde barokní kostel Karla Boromejského v interiéru ozdoben křížovou cestou provedenou technikou malby pod sklo. U obce jsou na úbočí Eichelbergu (1054 m) sjezdové tratě a lyžařské vleky. Pramení zde řeka Lužnice a při státní hranici v blízkosti navrhovaného hraničního přechodu byla jako memento po vysídlení vystavěna v r. 1970 kaplička. Karlstift je od navrhovaného přechodu v Pohoří na Šumavě vzdálen cca 3 km.

#### **4.1.6. LÁZEŇSTVÍ**

Nejen Dobrá a Hojná Voda se mohou chlubit svou tradicí léčivých pramenů, kterých využíval již Vilém z Rožmberka. Už na konci roku 2008 přivítají první lázeňské hosty i v Nových Hradech. Na náměstí se otevře hotel lázeňského typu a postupně se zde zavede lázeňský provoz. Zdejší rašelina je podle výzkumů minimálně stejně tak kvalitní jako v Třeboni. Hosté se mohou těšit na léčebné prameny a rašelinné koupele. Tento kraj však nabízí nejen přírodní zdroje, jako léčivou vodu a rašelinu či slatinu. Ale i celý přírodní komplex, od podloží země až po ovzduší.

## **4.1.7. Rekrece a cestovní ruch,**

### **DOPORUČENÍ a ZÁVĚRY**

Oblast Novohradských hor díky svému velmi málo narušenému přírodnímu prostředí, klidu, a v neposlední řadě i atraktivitou sousedního rakouského území, je předurčena především k turistickému a rekreačnímu využití.

V budoucnosti se dá očekávat velký rozvoj mezinárodního turistického ruchu, zejména formou pěší a cyklo turistiky, ale i např. turistiky na běžkách.

Od pádu železné opony lze každoročně pozorovat růst zájmu turistů o tuto oblast. Tomuto růstu zájmu však až na malé výjimky neodpovídá rozvoj a nabídka služeb a vybavenosti.

#### **Časové využití:**

Z toho hlediska je oblast využívána ve větší míře k letní rekreaci. Je zde provozována zejména pěší turistika a cykloturistika. Zimní rekreace v této oblasti není zatím příliš rozvinuta, přestože terénní konfigurace a bohatá síť lesních cest vybízejí k běžkařskému využití. Největším *problémem* v této oblasti jsou přechodná období, zejména časné jaro a pozdní podzim, protože vybavenost stávajících středisek není dostatečná natolik, aby kompenzovala nepřízeň počasí a drsného horského podnebí.

#### **Forma využití:**

Nepředpokládá se masový rozvoj cestovního ruchu ve formě turistického průmyslu, pro který v této oblasti nejsou a díky limitům využití území ani nebudou vhodné podmínky.

Podmínky a charakter území předurčují rekreační využití ve formě ekologicky šetrné turistiky zaměřené na pobyt v přírodě, ozdravné pobyty, krajinnou ekologii, rybářství, myslivost, agroturistika a v omezené míře je možno předpokládat i místní využití turistických sjezdovek a běžkařských tratí.

Díky přírodní atraktivitě území jsou velké předpoklady k rozvoji tzv. "Odborné turistiky". Jedná se o pořádání seminářů a studijních pobytů zaměřených na krajinnou ekologii a hospodaření v krajině. V rámci těchto

pobytů se nabízí využití naučných stezek, organizovaných návštěv chráněných území přírody s odborným výkladem apod.

### **Úroveň sportovně rekreační vybavenosti:**

Stávající úroveň sportovně rekreační vybavenosti neodpovídá předpokládanému nárůstu ubytovacích kapacit a rostoucímu zájmu o pobyt v této oblasti. Proto je potřeba uvažovat o rozšíření nabídky sportovně-rekreační vybavenosti, které bude směřovat zejména k prodloužení rekreační sezóny, ke zvýšení atraktivity území a v neposlední řadě k aktivní

regulaci a usměrňování pohybu a pobytu návštěvníků v přírodě a krajinářsky cenném území.

**Sportovní hřiště a zařízení** představují základní vybavenost, jak pro bydlící obyvatelstvo, tak pro rekreanty. Jejich plochy by měly navazovat na intravilány sídel. Velkoplošná sportovní zařízení a areály jsou převážně ve větších střediscích osídlení (Nové Hrady, Horní Stropnice, Benešov nad Černou, Malonty). Avšak zcela chybějí nebo jsou značně omezeny možnosti letní rekreace u vody a zejména v případě nepřízně počasí nebo v přechodném období zcela chybí vybavení v podobě krytých bazénů. Univerzální a maloplošná sportovní zařízení (tenis, odbíjená, nohejbal)

V řešeném území jsou vyznačeny značené **turistické trasy**, které vesměs vedou po zpevněných komunikacích. Tyto turistické trasy doporučujeme dále členit na tématické a sezónní (zamezení střetů běžkařů ve stopě s pěšími turisty, cyklistů a cykloturistů s pěšími turisty, či jezdci na koních). Síť turistických tras dostatečně propojuje návštěvnická střediska a přírodní turistické zajímavosti.

**Cykloturistické trasy** vedou jednak po silnicích II. a III. třídy a po zpevněných i nezpevněných místních a účelových komunikacích. Cykloturistické trasy jsou rozděleny na dálkové a regionální. Některé úseky navrhovaných tras bude potřeba vybudovat. Terény pro cykloturistiku v Novohradských horách jsou velmi příznivé a hustá síť komunikací dává širokou možnost různých voleb tras. Je však potřeba trasy viditelně označit a na křižovatkách umístit orientační tabule. Velký význam budou mít navrhované přechody, díky kterým se značně rozšíří variabilita tras. Cykloturistické i pěší trasy by bylo potřeba vybavit piknikovými a odpočinkovými místy, které v

přiměřených vzdálenostech umožňovala odpočinek spojený s panoramatickými výhledy do krajiny.

**Turistika na koních.** Novohradské hory jsou svým charakterem vhodné k provozování tohoto turistického odvětví. Nabízí se možnosti pro vytvoření okružních koňských cest, zejména po šotolinových lesních cestách. Tyto okruhy by v ideálním případě by měly být oddělené od pěších tras a cykloturistických tras. Nabízí se i sezónní rozlišení, v zimě by sloužily převážně pro běh na lyžích, v létě převážně pro jízdu na koni.

#### 4.1.8. IPC- IMPULSNÍ PŘESHraniČNÍ CENTRA

"Bourat hranice v hlavách" - pod tímto mottem vzniklo podél severní hranice Rakouska již deset impulzních center, která usilují o intenzivnější přeshraniční spolupráci ve všech oblastech života. Povědomí o tom, co se děje na druhé straně hranice, je totiž stále malé. Proto byl v roce 2003 z fondu Phare CBC podpořen vznik prvních tří center na české straně (v Nových Hradech, Českých Velenicích a Nové Bystřici) jako partnerských zařízení k rakouským centrům

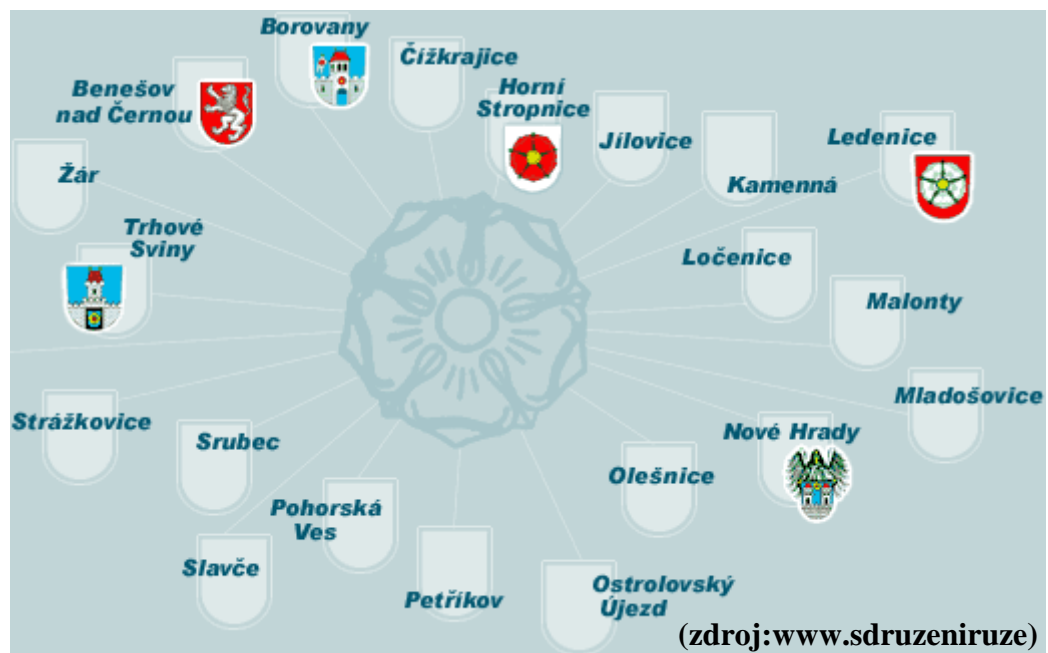
##### IpC SDRUŽENÍ RŮŽE



##### **Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže**

... „vytváří cesty“ mezi sousedy

Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže se sídlem v Nových Hradech začalo v regionu působit od ledna 2004. Jeho partnerem na druhé straně hranic je tzv. "GIZ (označení pro rakouská přeshraniční impulzní centra) Region Weitra". Daný region sdružuje šest obcí - Bad Grosspertholz, Grossschönau, Moorbad Harbach, St. Martin, Unserfrau - Altweitra a Weitra



(zdroj:www.sdruzeniruze)

**Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže nabízí tyto služby:**

- vyhledává vhodné a ochotné přeshraniční subjekty (organizace i osobnosti) pro spolupráci školám, spolkům, obcím ...
- pomáhá při navazování a uskutečňování kontaktů
- podporuje a organizuje kulturní a společenské akce přeshraničního charakteru
- zajišťuje informovanost o dění v regionu na obou stranách hranice

*mapa regionu sdružení Růže:*

*(zdroj: <http://pic.sdruzeniruze.cz>)*



#### **4.1.9. Informační centra:**

##### **Informační centrum Nové Hrady**

Informační centrum Nové Hrady se nachází v přízemí budovy městského úřadu na Náměstí republiky 46.

##### **Provozní doba:**

##### **Květen a září:**

Po – Pá 9:00 – 16:00

So – Ne 9:00 – 17:00

##### **Červen, červenec, srpen:**

Po – Ne 9:00 – 17:00

##### **Říjen a duben:**

Po – Pá 9:00 – 16:00

So – Ne zavřeno

##### **Nabízené služby:**

Ø Bezplatný informační servis v oblasti turistického ruchu – informace o Nových Hradech a Novohradsku, ubytování, stravování, památkách, kultuře a dopravním spojením.

Ø Nabídka propagačních materiálů týkající se historie Novohradska, pěší turistiky, cykloturistiky zdarma.

Ø Nabídka propagačních materiálů o jižních Čechách a časopisy o turistice zdarma.

Ø Zajištění průvodcovské služby – městské prohlídky v českém jazyce. Prohlídky v německém, anglickém, francouzském a v dalších jazycích dle telefonické dohody.

Ø Informační ubytovací a stravovací servis v Nových Hradech a okolí

Ø Prodej map, pohlednic, poštovních známek, suvenýrů, cizojazyčných materiálů a průvodců

Ø Internet pro veřejnost zdarma



Ø Informace o kulturních, sportovních a společenských akcích a programech pro veřejnost

Ø Nabídka propagačních materiálů a informací o rakouském přihraničí

### **Náplň činnosti :**

- Propagace města na veletrzích cestovního ruchu – Regiontour Brno 2006, 2007 a Infotour a cykloturistika 2007 v Hradci Králové
- Tvorba propagačních, reprezentačních materiálů a brožur.
- Informování občanů městským rozhlasem a rozesílání městského hlášení formou e-mailu.
- Správa internetových stránek města ( aktualizace stránek )
- Databáze ubytovatelů
- Poskytování informací turistům
- Spolupráce s Jihočeskou centrálou cestovního ruchu – práce s informačním systémem cestovního ruchu Jihočeského kraje
- Spolupráce se sponzory

### **Kontakt:**

Kulturní a informační centrum

Nám. Republiky 46

373 33 Nové Hrady

Tel/Fax: 386 362 195

E-mail: [Kic@novehrady.cz](mailto:Kic@novehrady.cz); [infoc@novehrady.cz](mailto:infoc@novehrady.cz)

(zdroj: <http://www.novehrady.cz/>, datum stažení 3.3.2008)

(více o infocentrech viz přílohy)

## **4.2. HLAVNÍ ČÁST- Katalánsko, Španělsko**

### **4.2.1. UPŘESNĚNÍ OBLASTI**

#### ***HISTORIE ŠPANĚLSKA***

Historie dnešního Španělska patří k nejzajímavějším v Evropě. Je výsledkem působení nejrůznějších civilizací, které se na jeho území potkávaly, střetávaly, tolerovaly i nenáviděly. Historie Španělska je však také velmi složitá.

**Španělsko je členem Evropské unie od roku 1986.**

#### **Katalánská autonomie:**

Ústava z prosince 1978 výslovně uznává existenci Basků, Katalánců a Galicijců a zaručuje jim přiměřenou autonomii. Tužby dalších krajů po samosprávě či spíše uznání lokálního svérázu řešila vláda decentralizací, takže byl zbytek země uspořádán do 14 kulturně-historických regionů s vlastními zastupitelským sbory a vládami. Dělbou pravomocí určuje ústava, která v budoucnu nevylučuje federativní uspořádání státu. Rozpory mezi centralismem Madridu a emancipačními snahami národností však neutichly ani v současnosti. Naposledy v říjnu 2002 požádala nejvýznamnější katalánská strana zvaná Konvergence a jednota (Convergencia i Unió, CiU) o rozšíření katalánské autonomie a není tajemstvím, že usiluje i o výslovné uznání Katalánců jako národa.

(Z <http://www.ekoserver.cz/index.php/write/clanek/233/>)

#### **Madrid versus Katalánsko**

V posledních letech bylo Katalánsko velkoryse podporováno vládou při rozvoji průmyslových zón a prosazovaly se politiky zaměřené na přilákání zahraničních investic do země. V Katalánsku se usídlil zahraniční kapitál, životní úroveň této autonomie se zvýšila a Barcelona dosahovala lepších výsledků a stávala se atraktivnější než samotné hlavní město Madrid. Nyní je ale tendence opačná. Barcelona ztrácí postupně svou ekonomickou moc i své vedoucí postavení.

HDP na hlavu v Madridu činí přibližně 110 % z komunitárního průměru (=100), v Navaře 105 %, Baskicko 101 %, zatímco v Katalánsku je to 99 %. Disponibilní důchod rodiny v Madridu dosahuje 114,44 % zatímco v Katalánsku 107,17 %.

Katalánsko se tedy nyní nachází v deficitu. Kritizováno je hospodaření s rozpočtem Katalánska, chyby ve vedení finančních výdajů, zbytečně vynaložené nadbytečné prostředky v přípravách Fora 2004 v Barceloně, problémy s deficitem ve zdravotnictví. Stížnosti jsou také na nedostatky restrukturalizace infrastruktury. Katalánci si stěžují že na svou čtyřikrát větší rozlohu než Madrid, mají o 70 % méně dálnic.

K tomu všemu má Barcelona starosti se špatným životním prostředím a nedostatkem půdy. Té nezbyvá nazbyt především díky velké hustotě zalidnění. Převládající názor v Katalánsku, že je třeba minimalizovat zásahy do přírody dále komplikuje budování tolik žádané infrastruktury. Díky ekologickým obavám se kupříkladu neuskutečnila stavba dálnice Vic-Olot nebo tunel Bracons. Barcelona sice prosazuje růst cestou více plánovanou a současně respektující životní prostředí, ale to ve svém důsledku vyvolává řadu překážek a nákladů podnikům.

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/spanelsko/madrid-versus-katalansko/1000541/20859/> ( 21.11. 2007)

### **Hospodářství a průmysl:**

Co se hospodářství a průmyslu týče patřilo Katalánsko v 11. a 12. století mezi významné evropské oblasti. Už v roce 1064 zde byl vydán první známý evropský feudální zákoník zvaný „Usatges“ (Zvyky). Z Katalánska rovněž pochází první zmínka o hutích v západní Evropě (už v roce 1104). Hutnictví a průmysl obecně jsou typické pro celé Katalánsko i dnes. V současnosti se navázalo na bohaté průmyslové tradice, kdy moderně pojaté závody vycházejí z dávné těžařské a loďařské výroby, která byla pro tuto oblast typická po celá staletí. Nelze ani zapomenout na regionální tradice textilní. Dynamický rozvoj celé oblasti přerušila ve 30. letech 20. století občanská válka, po jejímž konci se místní průmysl - jako ostatně v celém Španělsku - zaměřil zejména na dosažení soběstačnosti v zásobování. Výroba byla v podstatě centrálně řízena, což vedlo k její stagnaci a k řadě

dalších problémů. K závažnějším změnám docházelo teprve koncem 50. let. Další zlom nastal vstupem Španělska do Evropské unie, což s sebou přineslo řadu požadavků souvisejících s nutností přistupovat na pravidla a normy platné v EU.

### **Barcelona**

Byla založena za císaře Augusta jako římská kolonie Barcino v rovinaté oblasti mezi řekami Llobregat a Besós. Původní sídliště na kopci Mons Taber bylo uspořádáno podle tehdy běžného schématu: obdélník se dvěma osami setkávajícími se na fóru. Zde je stále ještě srdce a politické centrum města: náměstí Plaza de Sant Jaume. Na vyvýštině stál kdysi dávno Augustův chrám (čtyři z jeho sloupů jsou dnes k vidění v Centre Excursionista de Catalunya. Barcelona zůstala až do 15. století hlavním městem konfederace tvořené Aragonií a Katalánskem. Velký rozmach námořního obchodu učinil v této době z Barcelony jednu z největších obchodních mocností ve Středozemním moři.

Nyní je Barcelona druhé největší město Španělska a zároveň je hlavním městem Katalánska. Proslavila ji hlavně osobnost slavného architekta Antonia Gaudiho a malby Pabla Picassa a v minulém století Olympijské hry v roce 1992. říká se o ní že je to nejkosmopolitnější město Španělska. Je obklopena plážemi a populárními rekreačními středisky.

### **4.2.2. GEOGRAFIE Španělska**



Na začátek by jistě neškodilo malé geografické připomenutí oblasti. Oblast Katalánska je součástí celku zvaného Španělské království a to se spolu s

Portugalskem a Gibraltarem rozkládá na Pyrenejském poloostrově ležícím na jihozápadním výběžku Evropy.

Svou rozlohou 505 992 km<sup>2</sup> je Španělsko čtvrtou největší zemí Evropy (za Ruskem, Ukrajinou a Francií). Patří k němu dvě města na severoafrickém pobřeží, Ceuta a Melilla, Baleárské ostrovy ležící na východě, z nichž nejbližší- Ibiza je vzdálena od pobřeží necelých 90 km, a Kanárské ostrovy, které se nacházejí v bezprostřední blízkosti afrického pobřeží, více než tisíc kilometrů na jih od Španělska.

Na severu je Španělsko od ostatní Evropy odděleno Pyrenejským pohořím a do Afriky přes Gibraltarský průliv jej dělí pouhých čtrnáct kilometrů.

Jeho břehy omývají: Biskajský záliv na severu, na západě Atlantický oceán a na východě a jihu Středozemní moře.

**HOSPODÁŘSTVÍ:** Průměrné HDP Španělska se uvádělo podle zdroje z roku 2003 jako 885,5 mld USD, na obyvatele potom činilo 22 000 USD. Největší přínos na tvorbě HDP a zaměstnanosti vykazují služby. V roce 2000 přijelo do Španělska 48,5 milionů turistů. Nezaměstnanost se pohybovala okolo 11-12%. Nejvíce lidí bylo zaměstnáno ve sféře služeb, a to celých 64%, následoval s 31% průmysl a zemědělství s pouhými 8 %. Přitom se nejčastěji o Španělsku dočtete, že je to vyspělý průmyslově-zemědělský stát. Obdělává se 37% území, 14% připadá na louky a pastviny, 33% je zalesněno.

**ZEMĚDĚLSTVÍ:** Převládá zde rostlinná výroba se zaměřením na pěstování obilnin, oliv a vinné révy, největší přínos však zaznamenává pěstování ovoce a zeleniny. Pokud jde o dobytkářství, významná je produkce vepřového masa, mléka, hovězího masa a drůbeže. Nezanedbatelný je zde, jako u přímořského státu rybaření, ročně se tu vyloví zhruba 1, 5 tun ryb, z toho 1/4 připadá na vodní kultury (81% slávek jedlých).

**PRŮMYSL:** Největší význam mají malé a střední podniky (kromě energetiky). K důležitým průmyslovým odvětvím patří průmysl automobilový, chemický, strojírenský a potravinářský. Pro Španělsko je charakteristický významný podíl státu na ekonomice, především ve strategických odvětvích. V posledních letech dochází stále častěji k

privatizaci. Platí to především pro energetiku, telekomunikace, leteckou dopravu a paliva. Zprivatizováno bylo dokonce i bankovníctví.

### 4.2.3.CATALUNYA:



Nyní se zaměříme pouze na samotné Katalánsko, na oblast se silnými separatistickými sklony, s kilometry písčitých pláží, se spousty hradů a tvrzí, se svým pobřežím lemovaným strážními věžemi, s hlučícími turistickými centry ale i s osamělými lagunami..

Tento region se rozkládá na území o rozloze 32 113 km<sup>2</sup>, mezi pyrenejskou hranicí pobřežím Středozemního moře a Aragonem. Za jeho hlavní město je pokládána Barcelona s milionem a půl obyvatel, úředním jazykem je zde španělština a katalánština. Svůj autonomní statut získalo 25.10.1979. Katalánsko má čtyři provincie a těmi jsou: Girona, Lleida, Barcelona a Tarragona.

Díky své poloze se může pochlubit velkou rozmanitostí krajiny, ať už se jedná o Pyreneje, kde v se v zimě daří zimním sportům a v létě cykloturistice a vysokohorské turistice. Popularitu si získává nový sport-tzv. „kaňonování“- slézání hlubokých kaňonů. Z vnitrozemí, hlavně na severu, zasahují pohoří často až k pobřeží. To je dlouhé 580 km a tvoří jej Costa Brava, Costa del Maresme a Costa Dorada.

Co se podnebí týká, pobřežní část je slunečná a suchá a vnitrozemí se vyznačuje většími teplotními rozdíly.

Dalším turistickým lákadlem Katalánska je bezesporu velké množství kulturně-historických památek, především románských, gotických a secesních. Svou jedinečnost a nezaměnitelnost mají hlavně díky mísení vlivů z Evropy a z Afriky.

#### **4.2.4. TURISTICKÉ ATRAKTIVITY:**

##### **Turisticky a historicky významná místa Katalánska**

Když pojedete do Katalánska ze severu, tedy přes Pyreneje z Francie (což ostatně většina Evropanů logicky dělá), první španělské městečko za symbolickou hraniční pyramidou bude La Jonquera, ovšem než se spustíte směrem na jih neměli bychom opomenout pyrenejský státeček Andorru.

**ANDORRA** je malé knížectví položené vysoko v nádherné krajině Pyrenejí. Tento ministát se rozkládá na pouhých 462 km čtverečních a žije v něm 49.000 obyvatel. Nejnižší bod leží 840 m nad mořem, nejvyšší hora (Pic de Bareites) je vysoká 2.951 metrů. Od roku 1950 je Andorra zónou volného obchodu bez daní a cel což z ní činí jakýsi obří hypermarket a ráj nákupů - je tady spousta luxusních obchodů se značkovým zbožím, parfémů, kosmetikou, elektronikou. Dalším velkým zdrojem příjmů jsou pro Andorru zimní sporty.

**FIGUERES** – to je další město na cestě. Tady začínají první tabule směřovat slunce chtivé turisty na nejsevernější letoviska Costa Brava. Ale hlavně se v tomto městě nachází Dalího muzeum s nekonečnou frontou návštěvníků. V tomto městě, přímo ve svém muzeu je Salvador Dalí také pohřben.

**EMPÚRIES** – název pochází z řeckého slova Emporion („obchodní stanice“) a město bylo založeno již v roce 550 př.n.l. V 9. století jej však de facto z písemností doslova vymazali saracénští piráti a z honosného prosperujícího města zbyly trosky.

**BESALÚ** - nádherné kamenné středověké městečko ležící v údolí mezi řekou Riu Fluvia a říčkou de Capellada. Středověké jádro je chráněnou národní památkou. Typickým obrázkem z Besalú je kamenný lomený středověký most přes řeku Fluvia, který pochází z roku 1315. Nedaleko odtud je další místní památka - kostel Sant Pere, na jehož jinak prosté fasádě zaujme okno, jehož bohatě zdobené sloupy střeží dva lvi. Dále se zde

nachází židovské lázně Mikwah, od nichž je nádherný výhled na už zmíněný kamenný most.

**GIRONA** – město které má jen jeden most kamenný a jeden z „ostatních“ železných mostů navrhl G.Eiffel.Za vlády Římanů tudy vedla důležitá Via Augusta. Nábřeží řeky Onyar může leckomu připomínat Benátky - domy zde vyrůstají přímo z vody.K místním pamětihodnostem patří hlavně gotická Katedrála Panny Marie s barokním průčelím ke kterému vede plných 90 schodů. Její základy byly položeny na počátku 11.stol.na místě maurské mešity. Nedaleko níž je také kostel Sant Feliu s osmi římskými a raně křesťanskými hrobkami ve zdech oltářního prostoru a nádhernou kaplí. Za zmínku určitě ještě stojí bývalá židovská čtvrť, která patří k nejzachovalejším ve Španělsku. Ve 13.stol. to bylo město ve městě a Girona se stala jedním z nejvýznamnějších světových středisek kabaly.

**klášter MONTSERRAT** – leží 40km severozápadně od Barcelony ve směru na Lleidu. Hora, na které klášter stojí tvořila před miliony lety dno moře. S místem se pojí hned několik legend, podle jedné z nich měl do zdejší jeskyně uschovat obrázek Panny Marie, vyřezaný sv. Lukášem sám sv. Petr. Další legenda praví, že právě zde objevil rytíř Parsifal svatý grál. Celý klášter vděčí za svou existenci sošce „Černé Madony“ která údajně způsobovala zázraky a vidění, kolem sošky byla posléze postavena kaple, kterou nahradil benediktýnský klášter posazený ve výšce téměř 1000 m.n.m. Zázraky se děly dál a tak se Panna Marie Montserratská stala brzy hlavním katalánským kultem a druhým nejvýznamnějším poutním centrem Španělska(po Santiagu de Compostela). Pokud se chcete vyhnout davu turistů, který tento klášter doslova obléhá pusťte se po značených turistických stezkách do úbočí kopce, kde jsou rozestě, dnes už opuštěné poustevny.

**BARCELONA** - Toto sebevědomé a moderní město překypuje rušným životem a právem je hlavním městem Katalánska. Vzkvétá coby finanční centrum a sídlí zde několik skvělých muzejních sbírek, může se pochlubit gotickou a secesní architekturou. Atmosféru dokreslují ošuntělé uličky s novými bary, galeriemi a restauracemi v různých stylech. *„Mezi pětipatrovými středověkými budovami se dá procházet jako v útrokách obrovského těla, kde hluboko uvnitř za tlustými zdmi kypí život. Některé*



*uličky jsou tak úzké, že světlo dopadne na zem, jen když je slunce v zenitu. I tehdy je to ovšem jen proužek sotva širší než ručník..“* (Zdroj citace: *Časopis GEO ;Bon Día Barcelona!Barbara Baumgartner; prosinec 2005*). Dominantou města je bezesporu Gaudího Sagrada Família, jejichž osm věží, vyšších než 100 metrů tvoří klasické panorama. Gaudí jich původně zamýšlel dvanáct- jako apoštolů plus jednu 180 metrů vysokou věž symbolizující Ježíše. Jeho plány přetrhla náhlá smrt pod tramvají. Stále se vedou spory o tom jestli jeho dílo dokončit či nechat jako památník svého tvůrce. Gaudího plány totiž zničili ve třicátých letech anarchisté a tak je dnes těžké odhadnout co všechno tento génius zamýšlel.

**TORREDEMBARA** – Malé městečko asi 15 km severně od Tarragony. Pokud do něj budete přijíždět ze severu, starou cestou z Barcelony potkáte těsně před městem „vítězný oblouk“ stojící uprostřed silnice. Jmenuje se Arc de Bera a je vysoký jako třípodlažní dům a na tomto místě stojí již od 2. století našeho letopočtu. Torredembara láká především starým městem s pevným čtyři sta let starým hradem, věží z 12.stol. a dvojicí bran, které zbyly po středověkém opevnění.vnitřní město si dodnes zachovalo svou kamenou tvář, v okolí se rušně pracuje na moderní výstavbě nových čtvrtí. Poblíž Torredembary,asi 4km směrem na Tarragonu se nachází údajně nejhezčí úsek pobřeží v této oblasti a malá vesnička Puerta Romana. Místo není vyznačené na mapách a ani na směrovkách u silnic ho nenajdete.

**ALTAFULLA** – městečko uváděné jako nejhezčí mezi Sitges a Tarragonou, od které jej dělí 10 km. Malebné křivolaké uličky stoupají do kopce až k hradu a kostelu z 11. stol.U města, těsné blízkosti pláže, jsou rovněž odkryty římské vykopávky. Nejsou zatím ani nijak označeny.

**TAMARIT** – ke stejnojmennému hradu a kempu se můžete dostat po altafullské pláži, je to jen pár minut. Leží mezi Altafullou a La Morou. Na skalním výběžku nad mořem tam stojí již od 11.stol. hrad Tamarit, který je stejně jako hrad v Altafulle v soukromém vlastnictví a nepřístupný veřejnosti. Jeho účelem bylo chránit tuto část pobřeží před Maury.

**Tarragona** - Původní hlavní město Iberské provincie za císaře Augusta prý bylo nejelegantnější a nejkulturnější město římského Španělska. V době největšího rozkvětu mělo Tarraco čtvrt milionu obyvatel.

Dnes má bohužel jinak stále atraktivní město několik vad na kráse. To první je přístav, který je druhý největší katalánský přístav, takže výhled na moře není vždy ten nejlepší. Dalším neduhem je atomová elektrárna na jižním okraji města spolu s ropnou rafinérií a chemičkou. Dnešní Tarragonu můžeme rozdělit na dvě části: na středověkou, opevněnou horní část a pulzující moderní dolní část. Přesto hlavním lákadlem nadále zůstávají římské památky které potkáte rozetuté po celém městě. A nejen ve městě, městská hromadná doprava (konkrétně autobus č. 5) vás doveze až k jedné z největších římských staveb- Pont del Diable. Jedenáctiobloukový dvoupatrový most byl postaven v průběhu 1. století

**SALOU** - Letovisko, vzdálené asi deset minut cesty od Tarragony, vyrostlo na turismu, takže nic pěkného krom barevných hotelů a ještě barevnějších stánků nečekejte. Už sama cesta do Salou, kdy musíte projet celou industriální část Tarragony není příliš optimistická. Jediným lákadlem snad může být zábavní park Port Aventura, když ovšem nebude přepočítávat eura vydaná za vstupenku.

**MONESTIR DE POBLET** - obrovský klášter, dříve velkostatek. Požíval kdysi neuvěřitelných výhod a pravomocí. Byl založen roku 1151 sjednotitelem katalánského a aragonského království. Vládcí aragonsko-katalánska byli pohřbíváni v jeho kapli a vydělával svého času tolik, až se sám v podstatě zkorumpoval a na konci středověku se stal symbolem úpadku. Existoval až do roku 1835, kdy ho rozvášněný dav zapálil a vyraboval. Znovuosídlen byl až o více než 100 let později, opět cisterciáky a zahájili záchranné práce na komplexu. Že se jim to povedlo dosvědčuje vysoká návštěvnost i pečlivě vytvořená a dlouhá prohlídková trasa.

Záměrně zde byly vynechány notoricky známá (ale určitě svým způsobem neméně pěkná) místa jako Platja d'Aro, Tossa de Mar, nebo nejkomerčnější Lloret de Mar. O těch si můžete přečíst v každém katalogu cestovních kanceláří. I tam si můžete najít klidnou zátoku bez mas lidí, nebo nějakou tu památku, ale přece jen už o poznání hůř.

#### **4.2.5. VÝVOJ CR V DANÉ OBLASTI A DEMOGRAFICKÉ SLOŽENÍ UŽIVATELŮ SLUŽEB CR**

Když pomineme to, co historici považují za jakýsi prvopočátek cestovního ruchu - a to objevitelské cesty a poutě cizími zeměmi a zaměříme se na jeho moderní verzi, dá se říci že cestovní ruch v dnešním slova smyslu se ve Španělsku začala rozvíjet v druhé polovině 20. století. Mezi prvními Čechy, kteří jeho krásu obdivovali a literárně ji zprostředkovali ostatním byl Karel Čapek, který Španělsku a svým cestám po něm věnoval knihu „Výlet do Španěl“.

Po nástupu generála Franka cestovní ruch logicky ochladl, nicméně již několik let před jeho smrtí, v polovině 70. let, bylo Španělsko znovuobjevováno a to hlavně německými turisty. Ti se spolu se sousedícími Francouzi „shromažďovali“ na pobřeží v tehdy velmi populárních stanových kempech. Ty vyrůstaly, hlavně na Costa Brava a na Costa Daurada, doslova jako houby po dešti. V této době jste si také mohli zakoupit parcelu přímo u moře za (aspoň pro Němce a Francouze, kteří na tom byli finančně lépe než místní) směšnou cenu. Cenu, která je dnes o několik nul vyšší. A tak na přelomu 60. a 70. let v téměř neobydlených zátokách poblíž kempů začali rašit první vilky. Rybářské vesničky se tak stávaly jakýmiś utajenými středisky cestovního ruchu- zatímco hotelové komplexy byly budovány uměle a sterilně, tyto „osady“ byly citlivě vsazeny do přírody a nikterak nenarušovaly zdejší životní cyklus.. Je ovšem také pravdou, že mnohé z těchto vesniček byly v průběhu následujících let zkomercializované a splynuly s většími středisky, nebo se svou polohou sami staly továrnami na masový turismus. Každopádně bok po boku k Němcům a Francouzům se přidružili Holanďané se svými neodmyslitelnými obytnými přívěsy a poslední dobou i lavinovitě se šířící enkláva zbohatlých Rusů, kteří k moři jezdí venčit své zlaté řetězy a zuby. Pro Čechy bylo, aspoň podle mého soudu ( a podle dnešních katalogových cen) Španělsko atraktivnější na začátku 90. let, kdy autokarové zájezdy ( dva dny ve staré Karose, nejlépe s výletem na Montserrat a s neodmyslitelnými 8 hodinovými přestávkami v Monte Carlu) byly hitem. Dnes se zdá, že Španělsko je pro českou klientelu docela drahou destinací, ať už jde o cestu, ubytování, či služby. Pokud si chcete udělat obrázek o cenách v kempu tak jeden takový

kompletní ceník je na adrese: [http://www.torredelamora.com/A07\\_Tarifas.php?c=1&area=A](http://www.torredelamora.com/A07_Tarifas.php?c=1&area=A), a to není kemp, který by byl poblíž nějakého kdovíjak pulsujícího turistického střediska). Když už jsme u té cenové „nedosažitelnosti“ uvedme si, možná spíš pro pobavení, citaci z jednoho průvodce Španělskem (Ellingham, Fischer, Kenyon & Brown, 2005): „*..dnes už nic nebrání českým důchodcům, aby se na penzi odstěhovali do teplých krajín, tak jako to dělají mnozí další evropští penzisté.*“

Co se týče věkové struktury uživatelů cestovního ruchu, jsou zde zastoupeny snad všechny věkové kategorie, mírně převládají rodiny s dětmi a vyšší střední věk. To samozřejmě záleží na lokalitě, něco jiného to je v moderních centrech CR, kde budou dominovat mladí, kteří nepřijeli jen relaxovat ale hlavně se bavit. A něco jiného to zase bude v klidových oblastech, kempech nebo místech s luxusními hotely pro náročnou klientelu, kde limitem ve struktuře návštěvníku je cena.

#### **4.2.6. MOŽNOSTI DALŠÍHO VÝVOJE CR**

Cestovní ruch se v Katalánsku stále dynamicky vyvíjí a pořád roste, přesto jsou ještě určité kapacity, které zůstávají nevyužity. Alespoň z pohledu, který utváří české cestovní kanceláře. Například téměř v žádné nenajdete nabídku ať už pobytového (např. sportovně, nebo jinak zájmově orientovaného) nebo poznávacího zájezdu do vnitrozemí Katalánska. Právě tato oblast je ve stínu (jistě v některých ohledech a pro většinu konzumentů cestovního ruchu atraktivnější) pobřežní části. Ale ta je navštěvovaná hlavně v sezóně, tak proč neudělat zájezd do vnitrozemí na jaře, kdy není tak vyprahlé a horké? Nebo na podzim, kdy odeznívají vedra, ale počasí je stálé? Stejně tak zajímavou oblastí je hornatá část kolem Andorry, kde je spousta možností na využití služeb cestovního ruchu třeba při vysokohorské turistice, v letních i zimních měsících. Naše CK jsou úzce zaměřené právě jen na letní dovolené v turisticky osvědčených lokalitách a nenabízejí nic nového, odlišného. Možná by se nenašlo dost lidí aby pokryli náklady, možná je to finančně velmi náročné, ale to by ukázal asi až čas. Každopádně to stojí za zamyšlení.

#### **4.2.7. Rozpočet pro cestovní ruch v Katalánsku**

Rozpočet pro cestovní ruch v Katalánsku v roce 2006 vzrostl až o 17,5%. Oddělení obchodu, cestovního ruchu a spotřeby v Katalánsku počítalo na rok 2007 s rozpočtem 140,2 milionů Euro, což je o 11% víc než v roce minulém. Částka určená hlavní správě turistického ruchu byla 27,5 milionů, to znamená, že vzrostl o 17,5%.

Oddělení zároveň oznamuje, že se budou soustřeďovat na čtyři hlavní strategické účely. Za prvé jde o vytvoření výnosu. V tom smyslu budou místní úřady zakládat plány dynamičnosti a podpory cestovního ruchu a na to obdrží příspěvek ve výši 5,7 milionů euro, což je o 98,1% více než nyní. Stejně tak je i účelem poskytnout odbornou znalost administrativě v turistickém sektoru. Na to je určeno 600 000 euro, za které budou zřízeny stanice pozorující cestovní ruch v Katalánsku a rozvinut národní program o aplikovaném výzkumu a turistické technologie. Na druhou stranu, se záměrem pomoci společnostem v sektoru turistického ruchu v procesu přizpůsobení novým výzvám a vytvoření doplňkových návrhů, případně do této sféry více jak milion euro. Ty by měli podpořit modernizaci příslušných firem a vytvořit nové. Od již existující pomoci dojde k finančnímu nárůstu 43,1%. Největší turistický rozvoj by měl tedy nastat v následujících třech letech. Pro dosažení těchto účelů se počítá např. s obměnou zákona o turistickém ruchu a úprava existujících nebo vytvoření nových úřadů pro rozvoj cestovního ruchu. Kromě toho dojde ke změně ve strategickém plánu turistického ruchu, k upevnění informačního systému a k rozboru chodu v administrativě prostřednictvím nových pozorovacích stanic pro cestovní ruch. (zdroj [www.hosteltur.com](http://www.hosteltur.com))

#### **4.2.8. KONKRÉTNÍ PŘÍKLAD RŮSTU CESTOVÍHO RUCHU A JEHO SLUŽEB VE VYBRANÉM MÍSTĚ**

##### ***COSTA DAURADA, LA MORA***

Tato oblast na pobřeží byla vybrána do této diplomové práce hlavně proto, že Katalánsko, a právě toto místo, bylo možno sledovat několik let po sobě a objektivně porovnat změny, které zde v souvislosti s intenzivním rozvojem cestovního ruchu proběhly a samozřejmě stále probíhají.

Cílem bylo vyhnout se popisu příliš komerčních letovisek, kde tento dopad je zřejmý na první pohled každému turistovi, a proto jsem si vybrala klidnější místo, donedávna cestovním ruchem nedotčenou oblast poblíž Tarragony, na Costa Daurada. Zde se turismus vyvíjel zpočátku velmi nenápadně jako místo pro klidnou dovolenou pro ty, kteří jsou přesyceni podbízivostí hotelových komplexů a stánky se suvenýry. Mimochodem dodnes, i když se mnohé změnilo, tu nenajdete jediný stánek s hlasitým Španělem vnucujícím Vám kýčovitý upomínkový předmět.

Přesné kartografické označení této oázy klidu je La Mora a leží pouhých 9 km od pulsující Tarragony. Původně malá rybářská osada v zálivu, chráněném skálou a strážní věží na útesu, rostla velmi pomalu. Až na konci 60. let začala výstavba nových domů a ty většinou fungovaly jako víkendové chaty pro Španěly z větších měst- Barcelona a Tarragona. Jen nenápadně se mezi nimi vyskytovali Němci, kteří za velmi levně pořídili vilu na pozemku pár kroků od moře. Nicméně žádný masový turismus se ještě dlouho nekonal. Dokonce ani tehdy, když pod strážní věží začal skromně růst stanový kemp. Ještě před 7 lety byl velmi primitivně zařízen a jeho klientele to úplně stačilo. Ale zpět k počátku - vyrostla tu první restaurace a první samoobsluha, podél pobřeží se začal budovat komplex uni-buněk ve stylu šedesátých let. Ten funguje dodnes, avšak jsou to apartmány v soukromém vlastnictví, které fungují celoročně (opět jsou majiteli většinou němečtí turisté). Takhle „ukrytá“ tam žila vesnička ve svém rytmu až do poloviny 90. let, kdy začal obrovský růst služeb v CR, a to se odrazilo i na těch nejzapadlejších koutech pobřeží. Kemp přestal dostáčet svou kapacitou a vybavením, musel přistavět dřevěné chatky a renovovat sociální zařízení, aby vyhověl nové stále se rozšiřující klientele, mimo Němců a Francouzů se doslova „roztrhl pytel“ s Nizozemci a jejich karavany, bylo jen otázkou času kdy najdou tento kemp. Na pláži vyrostla restaurace s tradiční španělskou kuchyní a hlavně s dary moře. Kousek opodál zase obchod s plážovými potřebami a hlavně- na okraji nyní již malého městečka vyrůstal moderní hotel, hodlající uspokojit i náročnější zákazníky. Kupodivu ještě před rokem by se dal tento hotel nazvat velkým optimistou jako poloprázdný. Letos už se i podle množství lidí na pláži (které stále ještě nedosahuje ani poloviny toho co můžete vidět o pár

kilometrů dál v Tarragoně) dalo usoudit, že konečně po 8 letech své existence začal prosperovat. Závratnou rychlostí se tu budují nové domy (také již za závratnou cenu-ještě před 4 lety si běžný člověk mohl pořídit nový menší domek na útesu s vlastním bazénem za v přepočtu 1,5 milionu, dnes, ten samý, již za cenu mnohonásobně vyšší). Velkým vývojem prošel také samotný kemp. Rok od roku se zvětšovalo jeho zázemí a tak v roce 2000 zvětšil svou plochu, přistavěl tenisový kurt, hřiště a malý bazén, vše bylo volně přístupné i pro ostatní, nejen pro ubytované v kempu. Rok nato přibyly další chatky a kulturní centrum uvnitř kempu- restaurace, taneční parket, internet café. Všude byl stále volný průchod. Vybavení rok od roku rostlo (ruku v ruce s cenami- dnes se můžete dostat s cenou za noc v chatce až na 100 euro- dle ceníku uvedeného na <http://www.torredelamora.com>) až do dnešní podoby- luxusní karavanové chatky s klimatizací nahradily vysloužilé staré velké stany, kemp má svůj vlastní obchod, nové sociální zařízení roztroušené rovnoměrně po celém kempu, malý bazén nyní nahradil velký komplex s bazénem, sportovním areálem, tropickým barem a podiem na kterém připravují každý večer animátoři kempu speciální programy pro své hosty. To vše je hlídáno ostrahou a mělo by být přístupné pouze pro klientelu.

La Moře se povedlo zachovat si svou klidnou tvář a odolávat náporu turistů a citlivě to skloubit s nezadržitelným rozvojem ať už v kultuře nebo v cestovním ruchu. Bohužel snaha přizpůsobit se mentalitě cizinců přijíždějících sem a vyjít jim vstříc se odrazila na menu plážové restaurace, která minimalizovala své mořské speciality (a trojnásobně je zdražila) a velkou část jídelníčku (ve francouzštině, němčině a holandštině, španělskou nebo anglickou verzi byste nejspíš nenašli) věnovala jídlům která se absolutně nehodí ke zdejšímu podnebí jako např. - hranolky, steaky a podobná těžká jídla.

Tento nárůst cestovního ruchu má určitě i dopad na zdejší kulturní život, zvýšila se úroveň poskytovaných služeb, kemp pořádá o víkendu taneční večery ( volně přístupné i veřejnosti) soutěže, vede různé školy s instruktory, dává spousty možností všem jak využít svůj volný čas a také dává dostatek pracovních míst, usedlíkům i mladým lidem kteří hledají prázdninovou brigádu. Dalo by se vlastně říci, že hlavním kulturním

centrem La Mory je kemp. Vzhledem tomu že zdejší klientela se skládá hlavně ze seniorů a rodin s dětmi je to kulturní vyžití zcela dostačující.

Dokonce i dopad na životní prostředí se zvyšuje s nárůstem cizinců. Když si vyjdete na malou podvečerní procházku za kopeček kde v luxusních domech žijí Španělé a podíváte se metr od jejich plotu, kam hlava nehlava odhazují odpadky a vše co se jim už doma nehodí a je jim jedno že tím ničí přírodu a sobě výhled z oken, musíte mít v duchu omluvu i pro ty hlučnější typy Němců, kteří po několikátém pivu „vyjí“ na pláži tklivé písňe, protože ti většinou tu plechovku od piva do odpadkového koše donesou.

Na závěr pár slov k životnímu cyklu destinace. Samozřejmě je silně závislý na cestovním ruchu tudíž na sezónnosti. Hlavní sezona se zde počítá od 7. dubna do 31. října (podle campingového rozpisu- opět hlavní stránky kempu: [www.torredelamora.com](http://www.torredelamora.com)). Po skončení sezony, se tato vesnička noří do jakéhosi „zimního spánku“. Díky tomuto „zimnímu spánku“ se může okolní příroda zregenerovat a odpočinout si od náročného turisticky vyčísleného období. A tak zatím co kulturní prostředí stagnuje, to životní čerpá nové síly.

#### **4.2.9. ZAJÍMAVOSTI, GASTRONOMIE, TRADICE,**

##### **Zajímavosti**

Co se vybaví turistovi, jedoucímu trávit dovolenou do Španělska? Určitě krásné Španělky, malaga, paella, býci, dlouhé a široké pláže a vůně borovic. Ale není vše tak idylické, málokterá Španělka vypadá jako Carmen a málokterý Španěl se podobá Banderasovi.

##### **Býčí zápasy**

Jak je možné ,že tato atrakce je stále oblíbená a Španělé na ní nedají dopustit, když ochránci na celém světě proti tomu bouří a protestují? Z internetu se můžete dozvědět něco z historie tohoto zvláštního “sportu“. Býčí zápasy nejsou jen čistě hispánskou specialitou, ale konaly se ještě mnohem dříve, např. v Egyptě: „**Už krétská mládež v době bronzové měřila své síly s býky a oddávala se hrám, které byly velmi nebezpečné,**



**jak to ostatně znázorňuje freska v knósském paláci. Scény připomínající býčí zápasy zdobí i vázy a nádoby, které pocházejí z krétských nalezišť; a podobná zobrazení jsou známá i z egyptských vykopávek.“** Ve starověku se divocí býci vyskytovali v oblasti okolo Středozemního moře a nejspíš našli nejlepší životní podmínky právě v dnešním Španělsku. Pro jeho tehdejší obyvatele znamenal býk symbol síly a bojovnosti, a porazit ho pak znamenalo dokázat svou zdatnost. Přemožený býk byl poté obětován bohům. To se změnilo v období, kdy Španělsko ovládali Římané- tehdy se z náboženského rituálu stala zábavná podívaná.

Prvními a zatím posledními, kdo zakázali zápasy byli Mauři, v 8 století. Ovšem tím tento zvyk nevykořenili, naopak, rytíři, kteří proti Maurům bojovali, trénovali prý tento boj na divokých býcích. Za prvního známého toreadora se označuje literární rek El Cid Campeador.

Ve středověku byly zápasy velmi populární, že se je neodvážila zakázat ani sama Isabela Kastilská, která je neměla v oblibě. Za Habsburků se jim dařilo také, dokonce Karel I. se na oslavu narození svého syna sám postavil býku a kvůli zápasům přebudoval hlavní náměstí v Madridu, Plaza Mayor, tak aby pojmullo co nejvíce diváků.

Zlatý věk, který prožívaly býčí zápasy za Filipa IV uhasíná s nástupem Bourbonů. Šlechta, která chtěla být na královském výsluní se od nich odvrací. Vznešené toreadory tak nahrazují bojovníci z prostého lidu. Změna ke které dochází je opěšalý toreador, do té doby se totiž zápasilo proti býku na koni.

V první polovině 19. století je v Seville založena první královská škola toreadorského umění (*Escuela Real de Tauromaquia de Sevilla*), jejíž ředitelem je, kdo jiný než Pedro Romero, tehdy mu bylo už dost přes sedmdesát let. V té době se také zápasy z náměstí přesouvají do arén stavěných zvláště pro tuto kratochvíli. Nejstarší dochovanou arénu můžete nalézt v Rondě, je z roku 1785.

Pokud byste chtěli vědět jak je to s toreadorským vzděláním dnes, pak musíme konstatovat, že škol je poměrně dost, budoucí „toreadoři“ začínají svou kariéru jako „novilleros“ a získávají zkušenosti v boji s mladými býčky při tzv. „novilladas“. Když zvládnou určitou úroveň, dostanou od zkušeného matadora povolení bojovat s dospělým býkem

(vážícím kolem půl tuny), býk musí být starý asi 5 let. Po zvládnutém zápase postupují do první kategorie a stávají se *matadory*. *Toreador* se ve Španělsku neříká nikomu. To je zastaralý název, jímž se kdysi označovali příslušníci šlechty zápasící s býky. Dnes jsou označováni jako matadoři a mají nárok (pokud jim to finance dovolí) na pomocníky- *pikadory* - ti jsou většinou dva a jsou na koních, další tři muži nejsou na koni a pomáhají matadorovi s pláštěnkami, zabodávají do býka na jeho rozkaz devadesáticentimetrové dřevěné hůlky s harpunovitými hroty, takzvané *banderillas*, od toho se jim říká *banderilleros*. Tyto tři skupiny se souhrnně nazývají *torer*.

### **Gastronomie**

Španělská kuchyně je barevná a rafinovaná, ale i překvapivě prostá. Na pobřeží převažují ryby a saláty, ve vnitrozemí masité pokrmy a husté polévky- jídla hutná a kalorická, tak jak to vyžadují jiné klimatické podmínky. Všude je tradiční časté používání česneku a olivového oleje. Nikde nechybí ovoce a zelenina, oblíbené jsou brambory a rajčata. Všude mají svůj "eintopf" tedy vše vařeno v jednom hrnci, jemuž někde říkají *puchero*, jinde zase *olla podrida*, *caldereta*, *frite*, *cocido*, *caldo*, *marmitako*.

Pro severní Španělsko až k Pyrenejím jsou charakteristické omáčky, pro Aragon je typické ragú, pro Katalánii ryby, region Valencie a Murcie je oblastí rýže, v jižním Španělsku se vše smaží a v centrálním Španělsku je základem pečení či rožnění.

Tradiční španělskou snídaní je „chocolate con churros“, což jsou podlouhlé velmi sladké koblihy a husté kakao, toast s olejem (con aceite) nebo bramborová tortilla. Na sladko snídání si zajděte do „pastelerías“ nebo do „confiterías“. Pečivo shánějte v „panadería“ nebo „croissantería“, tam také můžete dostat „bocadillos“, což je bohatě obložená bageta s velkým výběrem náplní. Na oběd si můžete dojít do „comedoru“(jídlna zaměřená jen na polední jídla- menu del día o třech chodech- cenově za 6-8 euro), „cafetería“(jsou děleny do kategorií od jednoho do tří hrnečků, ty nejlepší jsou samoobslužná, za plato combinado zaplatíte okolo 8 eur), výhradně rybí pokrmy a jídla z darů moře vám připraví v „marisqueriích“ a to za cenu pohybující se kolem 20 eur.

Španělé mají ve zvyku jíst velmi pozdě v noci. Obědy si dopřávají mezi druhou a čtvrtou hodinou odpolední a na večere se otvírá v osm, ale není výjimkou, že se jí až do půlnoci. „...**kdo ještě nemá o půlnoci místo k večeři, toho se číšník bez hnutí brvy zeptá: Nechcete přijít až za hodinu?..**“ (Časopis *GEO*; *Bon Día Barcelona!* Barbara Baumgartner; prosinec 2005)

### **Katalánská kuchyně**

O katalánské kuchyni se říká, že je velmi promyšlená. Přijala za své prvky kuchyně provensálské, mnohobarevný svět kuchyně valencijské i zdravé stravovací návyky kuchyně aragonské. Na jídelním lístku se tu objevují speciality z ryb a koryšů v nejrůznějších variantách a v nejroztodivnějších kombinacích.

Katalánská vína jsou bílá, ta nejlepší pocházejí z oblasti Priorato a z Penedés. Z Penedés jsou i všechny španělské sekty, kterým se tu říká *cava*. V každé vesničce najdete minimálně dvě „**Bodega**“, kde stočí do lahve kvalitní a výborná vína z celého Španělska. Populárním a také velmi zrádným nápojem je ovocné víno „**Sangría**“ je smíchaná z červeného vína (po původu raději nepátrejte) a ovocné šťávy, podává se ledově vychlazená s kousky ovoce. V průvodci po Costa Daurada (*Costa Daurada a Tarragonna průvodce do kapsy*; Paul Murphy; Berlitz; rok vydání 2000) seautoři zmiňují, že se do ní přidává ještě brandy, co je na tom pravdy to nechám na Vašem vlastní ochutnání... Velké oblíbené se těší také pivo (*cerveza*).

**Romesco:** Romesco je prý nejtypičtější jídel v Katalánsku, mezi hlavní ingredience tohoto pokrmu patří mandle, lískové ořechy, papriky, olivový olej. Existuje několik variací na toto jídlo, například původní tarragonský recept na romesco omáčku s typickou silně česnekovou chutí, ta je podávána s opečenou zeleninou, kuřecím nebo rybím masem, anebo zamíchána do dušeného rybího masa. K tomu všemu jsou přidány základní ingredience. Omáčku můžete zředit i červeným vínem. O něco známější u našich turistů jsou ovšem oblíbené Tapas.

**Španělské chuťovky zvané tapas:** K nejoblíbenějším španělským tapas patří tenké plátky sušené horské šunky (*jamón serrano*), které se servírují snad ve všech zdejších barech a hospůdkách. Další jsou naskládány

v mísách či hlubších nádobách za proskleným barovým pultem, tak aby na ně bylo dobře vidět a výběr byl pohodlný. Olivy, kousky sýra, nejrůznější druhy klobásek a jiných uzenin, rybičky v oleji, v kyselém nálevu, smažené, hlemýždi, kalamary a další plody moře, zkrátka vše co je možné napíchnout na párátko. "Tapas" v překladu znamená pokličky nebo víka, a servírovali se dřív hlavně jako něco k sezobnutí k pivu nebo vínu. Dnes už tapas, které se rozšířily po celém Španělsku, jako pokličky neslouží, ale název jim zůstal.

**Crema Catalana:** Na závěr oběda ještě sladká tečka v podobě Crema Catalana. Je tradičním zákuskem této oblasti a je to v podstatě, když to zjednoduším vaječný krém s karamellem. Pokud si ho chcete připravit sami doma pak nalistujte konec této práce, kde v příloze najdete plný recept.

### **Tradice**

Co se katalánských tradic týče, vyvíjely se v průběhu století a zahrnují osobité sváteční zvyky a obyčeje, rituály a tance.

Skoro každá vesnice slaví svátek svého patrona - festa major - nebo si alespoň připomíná některé důležité místní události. Anebo většinou obojí. Jen jako dodatek- patronem celé Katalánie je Svatý Jiří - Sant Jordi - který se slaví 23.4. a to nejživěji v Barceloně.

### **Slavnosti (Fiestas)**

Město, městečko, vesnice se zahalí do slavnostního, v ulicích a barech se tančí a zpívá, dobře se jí a pije, pořádají se nejrůznější soutěže, představení divadelní a hudební, určitě potkáte i nějaký ten průvod nebo procesí, v kostelech se slouží slavnostní mše a noční oblohu prozáří velkolepé ohňostroje. Ve Španělsku se během celého roku konají stovky slavností, přelévají se z jedné oblasti do druhé, takže si vždy určitě najdete příležitost se některé z nich zúčastnit. Hned z kraje takový karneval (carnaval)- je první velkou slavností v roce, při němž se ulice měst a obcí zaplní nejroztodivnějšími maskami a převleky a bujaré veselí nebere konce. Nejvýraznější z náboženských svátků je Velikonoční týden (Semana Santa) s procesími, předváděním pašijových scén a dalšími více či méně tradičními i překvapivými rituály. Pro červen je charakteristický svátek Božího těla

(Corpus Christi), svatojánské slavnosti zahajují léto. Jakmile zapadne slunce připravte se na něco srovnatelného se Silvestrem, někteří opozdilci střílí ze svých vzduchovek a rachejtlí ještě dva dny potom. Jinak každé město, každá obec má svého patrona, kolem něhož se točí Fiesta Mayor (hlavní svátek), který může trvat někdy i celý týden. Nikdy nechybí procesí, slavnostní mše, patronům se dávají květinové dary, ale především jsou to dny nabitě nejrůznějšími zábavnými, sportovními, kulturními i gastronomickými akcemi. Má-li město býčí arénu, pořádá se většinou i korida. Rok uzavírají svátky vánoční, pro které je charakteristické stavění betlémů, někde i betlémů živých. Při žádných slavnostech nechybí hudba a tanec. Španělsko je klenotnicí lidových tanců, které však nejsou omezeny jen na folklórní vystoupení.

Svátky a tradice v **Tarragoně**: Svátky v Tarragoně se začínají s „Tres Tombs“ exhibicí koní a povozů. Následuje je Velikonoční karneval s průvodem Svatého „Viemes“, „Sant Jordi (23.4.) a „EI Corpus“, dále již zmiňovaný „Sant Joan“ (24.6.), a „La Mare de Deu del Carme“ (16.7), stejně tak významné jako tyto církevní svátky jsou také soutěže ohňostrojů v červenci a festivaly léta v Auditoriu „del Camp de Mart“. 19. srpna se oslavuje „Sant Magi“, ale až 23.9. oslavuje Tarragona svůj největší svátek - Santa Tècia. Během těchto oslav se město stěhuje do ulic, aby si užívalo s „Dábly“, figurami „Bestiari Medieval, Nans i Gegants, las Colles Castelleras“ a dalšími. Gagants vyšli do ulic poprvé 19.6.1851 a 13 figur Nans Vells a 6 Nans Nous reprezentují odlišné čtvrtě města. Bestiary Medieval zase zobrazují mírumilovná zvířata města.  
zdroj: <http://www.tarragona.creativeweb.es/virtual/festes/nans.htm>

### 4.3. HLAVNÍ ČÁST- Dalmácie, Chorvatsko

#### 4.3.1 UPŘESNĚNÍ OBLASTI

Chorvatsko se nachází na jihu Evropy na pobřeží Jaderského moře. Jeho název v chorvatštině zní Hrvatska a hlavním městem je Zagreb (Záhřeb) se



770 058 obyvateli. Poloha Chorvatska na rozhraní střední Evropy a Středomoří jej předurčuje jako místo střetávání a prolínání různých kultur. Rozloha země je 56.538 km čtverečních a počet obyvatel: 4 381 352

Na severu sousedí Chorvatsko se Slovinskem, na východě s Maďarskem, Srbskem, Bosnou a Hercegovinou a na jihu s Černou Horou.

Od roku 2003 je Chorvatsko kandidátskou zemí EU, spolu s Tureckem a Makedonií. Přístupová jednání započala 3. října 2005.

#### 4.3.2. GEOGRAFIE:

Téměř 40 % rozlohy Chorvatska tvoří pohoří. Jeho území navazuje na východní část Alp a pokračuje až k Panonské nížině na východě země. Mezi nimi se rozprostírá Dinárské pohoří s nejvyšším bodem - Chorvatska Dinara (1.831 m). Geologicky starší pásmo Bosenských hor, prochází vnitrozemím a jeho větší část se nachází na území Bosny. Pásmo Dinárského krasu se táhne podél pobřeží a je tvořeno silně zvrásněnými druhohorními vápenci. Nejdlejší a nejvýznamnější částí Dinárského krasu i celého Chorvatska je však pohoří Velebit, které odděluje náhorní plošinu Lika od pobřeží Jadranu. Pohoří Velebit, s nejvyšším vrcholem Vaganski vrch (1758 m) v oblasti Jižního Velebitu, se vyznačuje nádhernou přírodou a hrálo vždy významnou roli v životě Chorvatů. V oblasti Velebitu najdete národní park Severní Velebit a také

v jižní části se nachází národní park Paklenica. Není náhodou, že oblast Velebitu s mnoha endemickými druhy patří mezi přírodní památky UNESCO. Nachází se tu i nejhlubší propast v Chorvatsku – Lukova jama (1.392 m), která se svojí hloubkou řadí na 9. místo ve světě. Dalšími pohořími jsou Kozjak, Mosor a především další mohutný horský masiv Biokovo s nejvyšším vrcholem Sveti Jure (1.762 m), který dává neopakovatelný vzhled oblíbené Makarské zátocy.

Součástí Chorvatska je 1.777 km dlouhý členitý pás nádherného pobřeží podél Jaderského moře, připočteme-li ostrovy, činí délka pobřeží celých 5.835 km. Chorvatské pobřeží je výjimečné svojí členitostí, která mu dodává osobité kouzlo. Pobřeží v Chorvatsku vyniká svojí různorodostí. V místech, kde je tvořeno vápencem, se nacházejí strmé skalnaté břehy se skalními útvary a kameny, na některých místech je pobřeží naopak nízké, snadno dostupné a písčité.

Největším ostrovem je Krk (409 km čtverečních) ležící v Kvarnerském zálivu. Kromě něj se nachází podél pobřeží téměř 2.000 dalších ostrovů, ostrůvků a skalních útesů.

Velkých ostrovů tu najdete 69, z nichž je trvale obydleno okolo 55. Ostrůvků leží podél pobřeží kolem 660, jsou porostlé vegetací a žádný z nich není trvale obydlen. Zbylé útvary reprezentují především útesy, jejichž udávaný počet se pohybuje kolem 500.

Druhým největším ostrovem je Cres (404 km čtverečních) a Brač (396 km čtverečních). Čtvrtý podle velikosti je ostrov Hvar, ale prvenství mezi ostatními ostrovy má zajištěno z titulu své délky. Je sice značně menší, ale zato je to nejdelší ostrov (68 km). Nejvyšším ostrovem je Brač (778 m).

Největším poloostrovem je Istrijský poloostrov na severozápadě Chorvatska o rozloze 3.160 km čtverečních. Jeho velmi členité pobřeží patří k nejoblíbenějším turistickým lokalitám na Jadranu. Největší zálivy na chorvatském pobřeží jsou Kvarnerský na severu a Kaštelský záliv ve střední Dalmácii.

Chorvatsko se dělí na oblast Istrie a Kvarneru, Střední Chorvatsko, Severní Chorvatsko, Slavonii a Baranju a na oblast Dalmácie. Pobřeží se geograficky dále dělí na Západoistrijské přímoří na Istrii, Kvarnerskou riviéru v oblasti Kvarnerského zálivu, Chorvatské přímoří v oblasti kolem Rijeky až

ke Karlobagu, Severní Dalmácii od Karlobagu po Rogoznici, Střední Dalmácii od Rogoznice po Gradac a Jižní Dalmácii, která pokračuje až k hranicím Chorvatska s Černou Horou.

Chorvatské ostrovy podél pobřeží Jadranu se dělí ve směru ze severu na jih na Západoistrijské, Kvarnerské (Cres, Lošinj, Krk, Ráb, Pag atd.), Severodalmatské (Premuda, Molat atd.), Středodalmatské (Brač, Drvenik, Hvar, Visatd.) a Jihodalmatské (Mljet, Korčula, Palagruža, Lopud atd.) ostrovy.

Největší území pokrývá Panonská nížina se dvěma největšími řekami – Sávou a Drávou, které se vlévají do Dunaje. Tyto velké řeky jsou zároveň důležitými dopravními tepnami.

Délka mořského pobřeží: 5 835 km, z toho 4 058 km pobřeží ostrovů, útesů a mořských hřebenů

### **PODNEBÍ:**

V Chorvatsku se díky jeho poloze setkáme s několika typy podnebí. V přímořské oblasti je podnebí středomořské s mnoha slunečnými dny, léto je zde horké a suché a zima mírná a vlhká. Ve vnitrozemí převládá podnebí kontinentální. České turisty samozřejmě zajímá především klima v oblasti Jadranského pobřeží, kam přijíždějí za teplem a sluncem. Teploty v letních měsících zde dosahují až 40 stupňů Celsia a voda v moři má až příjemných 25 stupňů. Podnebí je tu velice příznivě ovlivňováno Středozemním mořem. *Průměrná teplota vzduchu dosahuje ve Splitu v červenci 25 stupňů Celsia a moře má v tomto období 24 stupňů.* Ostrov Hvar má nejvíce slunečních hodin v roce – 2720 s průměrnou délkou svitu 7,5 hodiny denně. Je přirovnáván k Madeiře v Atlantiku..

Průměrná teplota vzduchu: červen: 26°C, červenec: 30°C, srpen: 30°C, září: 26°C.

Průměrná teplota vody: červen: 22°C, červenec: 25°C, srpen: 24°C, září: 22°C.

V zimním období teploty neklesají pod 5 stupňů Celsia, zimy jsou tu mírné, sníh se objevuje v průměru jednou za 10 let a teplota moře neklesá pod 12 stupňů.



Průměrné roční srážky se pohybují mezi 600 mm a 3850 mm. Nejnižší srážky jsou ve východních oblastech země.

#### **4. 3. 3. LIDÉ, POLITIKA:**

Národnostní složení: většina obyvatelů jsou Chorvati, menšiny: Srbové, Muslimové, Slovinci, Italové a Češi

Náboženství: většina obyvatelů se hlásí k římsko-katolickému náboženství, menší počet k pravoslavné a islámské víře

Úřední jazyk: chorvatský, písmo latinka

CIZÍ JAZYKY: německý, italský a anglický jazyk jsou nejčastějšími cizími jazyky, kterými hovoří pracovníci v turistickém ruchu a obyvatelé letovisek na pobřeží Jadranu.

ČASOVÉ PÁSMO: Chorvatsko se nalézá v časové zóně GMT +1. Zóna se mění na GMT +2 od poslední soboty v březnu do soboty před poslední nedělí v říjnu.

Státní zřízení: parlamentní demokracie

Parlament: sněmovna žup

Prezident: Stipe Mesić, zvolen v únoru 2005 na dobu pěti let

#### **PRŮMYSL:**

Chorvatsko bylo jako součást Jugoslávie jednou z hospodářsky nejvíce rozvinutých republik. Bohužel válka, která propukla na Balkáně v r. 1991, značně poškodila chorvatské hospodářství. V současné době se daří Chorvatsku úspěšně překonávat problémy spojené s válečným konfliktem.

<b>Základní ekonomické ukazatele</b>	
HDP (hrubý domácí produkt) -	19.850 mil. \$
Růst HDP -	3,20 %
Podíl zemědělství na tvorbě HDP -	10,00 %
Podíl průmyslu na tvorbě HDP -	19,00 %
Podíl služeb na tvorbě HDP -	71,00 %
Příjmy státního rozpočtu -	6.000 mil. \$
Nezaměstnanost -	22,00 %
Růst průmyslu -	1,70 %

Chorvatsko nemá příliš velké nerostné bohatství a tato situace se odráží i v průmyslových odvětvích, která se tu rozvíjejí. Těžba ropy a zemního plynu není příliš rozsáhlá. Hlavním zdrojem státních příjmů v oblasti průmyslu je z těchto důvodů průmysl zpracovatelský. Jedná se hlavně o chemický průmysl, hutnictví železa a hliníku, stavbu lodí, strojírenství, elektrotechniku, textilní a kožedělný průmysl a průmysl potravinářský. Průmysl se v Chorvatsku soustřeďuje do větších měst a pracuje v něm přibližně **20 % obyvatel**.

Stavebnictví je odvětvím, které prožívá velký rozkvět především v důsledku poválečné obnovy země a také ve spojení se zvyšujícími se potřebami cestovního ruchu. Budují se nové dálnice až do nejnižnějších částí chorvatského pobřeží, staví se veřejné budovy a modernizují stávající turistická zařízení, aby vyhovovala zvyšujícím se nárokům návštěvníků země. Ve stavebnictví pracuje přes **7 % obyvatel**.

V oblasti služeb, které tvoří přes 71 % HDP, je rozhodujícím odvětvím cestovní ruch. Právě díky němu se Chorvatsku podařilo vyrovnat s následky válečného konfliktu a rozpadu Jugoslávie. V cestovním ruchu pracuje necelých **10 % obyvatel** Chorvatska.

### **ZEMĚDĚLSTVÍ:**

V Chorvatsku převládá rostlinná výroba. Na více než polovině veškeré orné půdy se pěstují obilniny, především kukuřice a pšenice, ale také brambory, řepa, slunečnice, konopí nebo len.

Chorvatsko je rájem pro vinnou révu, které se zde skvěle daří. Celkově Chorvatsko produkuje okolo 67 % bílého a 33 % červeného vína. Chorvatské vinice přísluší ke dvěma vinařským regionům - ke kontinentálnímu, s převahou odrůd bílého vína (93 %), a k přímořskému, v němž vedou červené odrůdy (70 %). Za nejkvalitnější jsou pokládána kvalitními červenými vína z přímořských oblastí.

Tradičními rostlinami pěstovanými pro užitek jsou olivovníky. Pěstují se podél celého pobřeží, nejkvalitnější olivy se sklízí v okolí Dubrovníku a na ostrovech. Fíkovníky a mandloně jsou méně náročné na teplo než olivovníky a pěstují se proto i dále ve vnitrozemí moře a ve výškách i nad 300 m n. m, např. v údolí Krky. Citrusům včetně mandarinek se daří zejména v deltě Neretvy a v

okolí Dubrovníku, dále se pěstuje i kiwi, kterému se zde výborně daří. Dalším oblíbeným ovocem jsou meruňky a broskve.

V Chorvatsku se živočišná výroba zaměřuje především na chov vepřů, hovězího dobytka a ovcí. V jižních oblastech Chorvatska se pěstují méně náročné druhy, především ovce, kozy a osli.

Velice významnou roli hraje rybolov, který je ve vodách Jadrana zaměřen na lov tzv. modrých ryb, které nežijí trvale v Jaderském moři, ale jen tudy táhnou při cestě z jejich domova ve Středozemním moři. Jedná se hlavně o sardele, tuňáky, makrely atd. Tyto ryby představují hlavní zdroj příjmů z rybolovu, přes 70 %. V současné době se daří i umělému chovu ústřic a slávek.

#### **4.3.4. DALMÁCIE:**



Dalmácie se považuje za jednu z nejkrásnějších přímořských zemí Evropy ale i ve světě.

Krásná přírodou, členité pobřeží, kterým je Chorvatsko proslulé - spousta zátok, ostrovů a ostrůvků. Hory zvedající se rovnou z pobřeží, pod nimi se rozprostírají rozsáhlé borové lesy a nádherné pláže. Města nacházející se na Jadranu se můžou pochlubit i spoustou uměleckých památek - města Split a Trogir jsou zapsána v listině světového kulturního dědictví UNESCO. Pro oblast Dalmácie je typické mírné středomořské podnebí. Jsou zde příznivé

klimatické podmínky pro léčení horních cest dýchacích (astma, bronchitida, tuberkulóza). Je charakteristická deštivou zimou s teplotami, které málokdy klesají pod bod mrazu. V létě je teplé a suché počasí s průměrnými teplotami vzduchu okolo 30 °C a vody kolem 22 - 24 °C.

Pro Jadranské moře je typický vysoký obsah soli a vynikající průzračnost vody. Slanost moře dosahuje 38 g na litr vody. Místem se slanost snižuje nebo zvyšuje, v závislosti od přítoku řek z vnitrozemí

### **4.3.5. ZAJÍMAVÁ MÍSTA- turistické atraktivity**

#### **4.3.5.1 SEVERNÍ DALMÁCIE**



Severní část oblasti je možno charakterizovat jako téměř liduprázdnou, skalnatou pustinu. Tvoří ji jen užoučký pás pobřeží mezi mořem a srázy Velebitu. Tímto pásem vede v těsné blízkosti moře magistrála, v nesčetných zákrutách kopírující pobřeží i holé vápencové skály Velebitu. Pro automobilistu je tento úsek zkouškou řidičské zdatnosti. O podmínkách pro rekreaci tu nemůže být řeč. Občas se vyskytující jednotlivé domy mohou být

nanejvýš útočištěm při problémech, které mohou v průběhu cesty nastat.

Do přívětivější části Severní Dalmácie se vstupuje u letoviska Starigrad-Paklenica. Obrovská, zdaleka viditelná průrva Velké Paklenice, národního parku v jižní části Velebitu, a silueta mostu z pevniny na Pag na západní straně oznamují její nástup. Severodalmatská letoviska jsou jen v malé míře tradiční. Většinou jde o letoviska, která se začala výrazněji rozvíjet až koncem 70. let a v 80. letech, tedy v době, kdy již v jiných oblastech po řadu let byla v provozu ubytovací zařízení vzniklá v době velikého boomu cestovního ruchu v 60. letech.

Většina rekreačních míst Severní Dalmácie jsou dodnes spíš menší letoviska, která si své místo vydobyla svými dobrými podmínkami především pro vodní sporty, svým klidem, svou atmosférou starých rybářských osad. Žádná jiná oblast se však nemůže pochlubit hned dvěma národními parky, národním parkem Paklenica a Krka. Jsou to velmi často navštěvované jedinečné přírodní fenomény.

Severní Dalmácie je však bohatá i na kulturně historické památky první velikosti, jak o tom svědčí např. Zadar s širokou nabídkou především románských památek, Šibenik s katedrálou zapsanou na listinu světového kulturního dědictví organizace UNESCO, městečko Nin se svou nejmenší katedrálou světa a nejmalebnějším kostelíkem snad na celém pobřeží (*Sveti Nikola u Prahuljama*).

**ZADAR:** Kulturní a historické centrum severní Dalmácie, město Zadar, se nachází na pobřeží na začátku Zadarského průlivu, který od pevniny odděluje skupinu severodalmatských ostrovů. Je to velké průmyslové město s důležitým přístavem, letištěm a přímořskými lázněmi, v kterém žije asi 70000 obyvatel. Dnešní Zadar nese výrazné znaky římského urbanistického řešení (pravidelná síť ulic s *cardo* a *decumanem*, *forum*). Bohaté antické památky byly odhaleny teprve bombardováním města za druhé světové války (základy *templu*, římské sloupy baziliky, domy na fóru aj.). Nejcenější památkou je předrománský patrový kostel sv. Donáta (*Sveti Donat*) z 9. stol., nejvýznamnější a nejmonumentálnější stavba této epochy ve východním přímoří, pravděpodobně inspirovaná kaplí Karla Velikého v Cáchách.

**BIOGRAD NA MORU:** Město a přístav v Severní Dalmácii (5 500 obyv.), 28 km jihovýchodně od Zadaru. Tradiční, velmi pěkně upravené letovisko s bohatou vegetací. V 11. stol. byla sídlem chorvatských králů, od pol. 11. stol. též biskupské sídlo. V r. 1102 zde byl uherský král Koloman korunován na chorvatského krále.

**PRIMOŠTEN:** Malebné městečko Primošten, ležící 22 km jižně od Šibeniku, bylo původně postaveno na ostrově, který byl později spojen s pevninou a tak přeměněn v poloostrov - jméno města je odvozeno od slova *primostiti* = přemostit. Zemědělská obec (vinohradnictví, pěstování olivovníků, rybářství), Primošten se rozkládá na dvou poloostřvcích.

#### • 4.3.5.2. STŘEDNÍ DALMÁCIE

Střední Dalmácie začíná na severozápadě letoviskem *Rogoznica* a končí na jihovýchodě přístavem *Ploče*. Všeobecně se tato oblast spolu se Středodalmatskými ostrovy pokládá za nejkrásnější oblast východního Jadranu. Členité pobřeží s kouzelnými zátokami, zářícími svými bělostnými drobnými oblázky a pískem, malebné siluety menších i větších ostrovů, nízkých i vysokých, s nesčetnými poloostrovy a zálivy, horská hradba vyrůstající přímo z



pobřeží, těsně nad rušnými letovisky, přebohatá přímořská vegetace, včetně zeleně rozsáhlých borových lesů, udivující bohatství uměleckých památek zdejších měst a městeček, z nichž dvě jsou dokonce zapsána do listiny světového

kulturního dědictví organizace UNESCO (Trogir, Split), svéráz zdejších přímořských i podhorských vesnic, nápaditost zdejší moderní hotelové výstavby. Mnohá ze zdejších letovisek mají starou tradici přímořských rekreačních pobytových míst, sahající většinou do období po první světové válce. Jedním z významných aspektů původu a oblíbenosti Střední Dalmácie je její vegetace. Je nádherná, všudypřítomná, většinou vždyzelená. Není však jen darem zdejší přírody, v projektech rekreačních zařízení se plánovala i spousta zeleně a okrasných rostlin. Zdejší městečka i vesnice věnovala a věnují soustavně nemalé prostředky a úsilí ozelenění veřejných ploch i jeho udržování

**SPLIT:** Druhé největší město v Chorvatsku a nejvýznamnější dalmatské město Split, které má přes 200 000 obyvatel, z toho ve zdech někdejšího Diokleciánova paláce jich dosud žije na 3 tis., tedy jen zlomek celkového počtu obyvatel města, se rozkládá na poloostrově chráněném před studenými vnitrozemskými větry vysokými masivy Kozjak a Mosor. Kromě průmyslové oblasti a velkého přístavu zde najdeme dobře zachovalé staré

město a zejména Diokleciánův palác, který se zasloužil o umístění Splitu na seznam nejvýznamnějších světových památek organizací UNESCO.

**BRELA:** Významné letovisko (1 500 obyv.) na *Makarské riviéře*, první na této riviéře (bráno od severozápadu k jihovýchodu). Rozkládá se na mírném svahu pod strmými srázy Biokova. Brela patří mezi českými turisty mezi nejoblíbenější dalmátská letoviska. Díky své přírodní kráse a kvalitě svých ubytovacích zařízení patří k nejexkluzivnějším, ale i k nejvyhledávanějším letoviskům. Hotely jsou postaveny uprostřed lesů přímořských borovic. Právě tyto rozsáhlé borové lesy jsou spolu s vyhlášenými oblázkovými plážemi největší přitažlivostí a bohatstvím letoviska. Typické je pro ni úsloví: "*S hlavou ve stínu, s tělem na slunci a s nohama ve vodě*".

**MAKARSKÁ:** Nejznámější letovisko v Dalmácii. Makarská má příjemné podnebí s vysokým počtem hodin slunečního svitu. Chrání ji masív Biokova. Má hojnost vegetace, včetně borových lesů, borový porost i u pláží. Makarská je velmi rušné středisko stejnojmenné riviéry, která se v délce 60 km rozkládá od Brely po Gradac. Makarská leží přímo na Jadranské magistrále. Je též léčebným lázeňským střediskem. V ústavu *Biokovka* se léčí choroby dýchacích cest, pohybového ústrojí, degenerativní onemocnění.

**BIOKOVO:** *Biokovo* je nádherné mohutné pohoří, součást rozsáhlé dinárské horské soustavy. Táhne se nad Makarskou riviérou v délce 36 km a šířce 7 až 9 km od sedla *Dupci* (288 m n. m.) k obci Bačina v oblasti dolní Neretvy. Tento obrovský masív vytváří letoviskům Makarské riviéry při pohledu od moře jedinečnou kulisu. Největší výšky dosahuje toto pohoří horou *Sveti Jure* (též se uvádí *Sveti Juraj*) o nadmořské výšce 1 762 m; vzdušnou čarou je od moře vzdálen jen 3 km. Velkou předností Biokova je jeho mimořádně dobrá dostupnost dopravními prostředky i poměrně snadný pěší přístup, byť určený spíše pro zkušenější, fyzicky zdatné turisty. Až na nejvyšší bod, na *Sveti Jure*, vede dobrá silnice. Přes bezpečnost silnice se jízda na vrchol doporučuje jen zkušeným řidičům. Za použití silnice se v sezónních měsících platí mýtné (v r. 2003 20 kun za automobil). Silnice je přístupná od 6.00 do 20.00 hod., v nočních hodinách je uzavřena (kvůli divokému kempování a nebezpečí požáru). Pohoří Biokovo je protkáno poměrně značným počtem turistických pěších cest a stezek (kolem 40). Do Chráněné krajinné oblasti Biokovo (*Park prirode Biokovo*) se platí vstupné, ale pouze v

případě použití hlavního vchodu v sedle *Staza* (897 m), 6 km od Makarské směrem na Vrgorac (podrobné informace na stránkách PP Biokovo: [www.biokovo.com](http://www.biokovo.com)).

SVETI JURE:(Svatý Jiří), nejvyšší vrchol Biokova (1 762 m). Silnice nejprve stoupá lesem, za hranicí lesa se otevře výhled. Silnice nabírá výšku mnoha serpentinami, místy je bez svodidel. I když je bezpečná, je přece jen určena pro zkušené řidiče pevných nervů. Mísí se tu květena středomořská s alpskou a vnitrozemskou. Směrem do vnitrozemí se táhne šedobílý pustý kras s minimem vegetace. Jen pár kamenných stavení a miniaturní políčka v závrttech oživují pustinu. Z Makarské lze vystoupit na Sveti Jure i pěšky, a to Rodičovou cestou (*Rodičeva cesta*) přes Horní Tučepi a sedlo *Staza* (987 m). Cesta byla vybudována před sto lety. Již výstup do sedla *Staza* je dost namáhavý, převýšení téměř tisíc metrů. Pokračování na vrchol lze doporučit jen trénovaným vysokohorským turistům nebo horolezcům, nejlépe s horským vůdcem znalým terénu. Výstup se sestupem trvá minimálně 11 hodin.

BOL: Letovisko Bol je patrně nejkrásnějším a nejvyhledávanějším střediskem ostrova Brač. Bol je známý pro své mimořádně krásné pláže s oblázky a pískem, které se táhnou v pruhu téměř 15 km dlouhém na obě strany od městečka. Primát mezi plážemi má "ZLATNI RAT" (Zlatý mys), pokládáný za jednu z nejkrásnějších a pro koupání nejvhodnějších pláží na jaderských ostrovech.

- **4.3.5.3 JIŽNÍ DALMÁCIE**



Jižní Dalmácie je oblast, kterou lze charakterizovat jako kraj velkých protikladů, jako oblast, rozpadající se na několik úplně odlišných různorodých



částí, které vzájemně nemají mnoho společného. Například jedna z nich, delta Neretvy, mimořádně úrodná země zvláštního bizarního rázu, se ostře odlišuje od holokrasu, který je příznačný pro území jižně od delty až ke Kleku. Jiný je zase poloostrov Pelješac i Dubrovnické přímoří. Samostatnou kapitolu představuje sám Dubrovník s bezprostředním okolím.

**NEUM:** Velmi rušné městečko a letovisko při zálivu Klek-Neum, při magistrále. Neum je jediná přímořská osada Bosny a Hercegoviny. Vzhledem k přestupu státní hranice mezi Chorvatskem a Bosnou (jde o pobřežní pruh v délce 15 km), je třeba mít s sebou cestovní pas, i když hraniční orgány provádějí kontroly jen občas. Do Neumu se sjíždějí z dalekého chorvatského okolí zájemci o nákup levnějších potravin, nápojů a některých průmyslových výrobků na území Bosny a Hercegoviny. Zboží je tady asi o 25 až 30 procent levnější než na území Chorvatska. Obchoduje se hlavně v kunách.

**DUBROVNÍK:** Dubrovník se nachází v nejjižnější části Chorvatska, v jižní Dalmácii. Město stojí na lokalitě seismicky aktivní, poslední větší zemětřesení jej postihlo v dubnu 1979. Pro své velmi příznivé klima a chráněnou polohu je Dubrovník s oblibou navštěvován jako letní i zimní přímořské lázně. Pro zdejší podnebí jsou příznačná teplá dlouhá suchá léta a mírné zimy. Vysoký je počet hodin slunečního svitu - 2 554 hodin ročně. Město se nazývá "Perlou Jadranu". Válečné škody na památkách byly za pomoci organizace UNESCO opraveny do původní krásy. Tolik stavebních a kulturních památek nemá žádné jiné město v Chorvatsku. K nejzajímavějším patří městské hradby z 8. až 17. století, které jsou 6 m široké a místy až 25 m vysoké. Opevnění s 15 věžemi s celkovou délkou hradeb 1940 m chrání město po celém jeho obvodu. Nejmohutnější baštou je válcová Minčeta, hradby jsou pro veřejnost přístupné.

**CAVTAT:** Cavtat je velmi oblíbené letovisko. Jeho hotely patří k nejluxusnějším a některé z nich také ke stavebně nejzdařilejším na chorvatském pobřeží Jadranu. Na příjemné pobřežní promenádě je mnoho restaurací, kaváren, pizzerií a konob (ceny srovnatelné s jinými letovisky). Mírné podnebí, dlouhé pěkné pláže z drobných oblázků a hrubého písku, borový les až k plážím a bohaté další rostlinstvo činí Cavtat spolu s malebnou

přírodní scenérií a pozoruhodnou starou částí vyhledávaným místem pobytů a výletů.

ŽULJANA: Obec a malý přístav ve stejnojmenné zátocce ve střední části jižního pobřeží poloostrova Pelješac. Vinohradnictví (vynikající vína *Žuljana* a *Sveta Ana*), pěstování ovoce, rybolov a cestovní ruch. Žuljana je velmi příjemné místo pro trávení klidné dovolené - s krásnou pláží, (má jednu z největších a nejpěknějších pláží v této části jadranského přímoří - drobné oblázky a písek je mělká, vhodná i pro děti) členitým pobřežím v okolí a bohatou vegetací.

## **5. Komparace výsledků:**

Byly porovnávány tři oblasti, které spolu zdánlivě nesouvisejí. Uvedme si stručně co mají shodného. Všechny tři mají obrovský potenciál využití, některá oblast více rozvinutý některá méně. Všechny spojuje také Evropská Unie (Chorvatsko je čekatelem, tudíž může také čerpat některé z fondů EU). Dvě jsou přímořské oblasti, a tvoří největší procento z příjmů z cestovního ruchu. Katalánsko, Dalmácie i Novohradsko jsou oblasti se značně sezónní využitelností a návštěvností, hlavní sezónou jsou tu letní měsíce, pozdní jaro a časný podzim.

Oblast s nejvyšší rozvinutostí služeb cestovního ruchu je zde dle výsledků jednoznačně Španělsko- výborně využilo všech možností, které se mu po vstupu do Unie naskytly a zužitkovalo je plně ve svůj prospěch. Investovalo do sítě silnic a dálnic a modernizovalo železnici. Zvýšila se rovněž úroveň turistické supra i infrastruktury, zvláště ve frekventovaných letoviscích. Tento překotný rozvoj však přinesl i svá negativa, např. vznik tzv. „turistických ghatt“, oblastí, která díky vlivu masové turistiky ztratila veškerý svůj ráz a stala se čistě pouhou komerční záležitostí.

Další oblastí, která plně těží ze své polohy a z letního cestovního ruchu je Dalmácie na jadranském pobřeží. Zde má cestovní ruch dlouholetou tradici, již na počátku 20. století sbíraly zdejší pláže ocenění kvality a krásy. Bohužel slibný rozvoj zde zabrzдила občanská válka na počátku 90. let. Ještě několik let po skončení války byl turismus v této oblasti zcela ochromen. Dnes se až s obdivuhodnou pílí zvedl. Budují se nové úseky dálnic, které by měly ulehčit hustotu dopravy na pobřežní magistrále, rostou nové hotely, s čímž ovšem roste nový problém- v mnohých destinacích nedostačuje již dnes počtu turistů kapacita pláží.

Třetí oblast, jediná vnitrozemská oblast se teprve probouzí a začíná zvolna využívat svůj obrovský potenciál. Novohradsko se v poslední době dostává do zorného úhlu zájmů nejen tuzemských ale i zahraničních klientů. Vhodné prostory k podnikání v oblasti cestovního ruchu zde nakupují hlavně Holanďané. Rok od roku tu roste počet cyklistů i pěších turistů. Pomalu ale jistě se zvyšují i počet přenocování. Zatím největším nedostatkem a brzdou tohoto rozvoje je nevyhovující stav silnic a nerovný povrch asfaltových

cyklostezek, který by mohl být ideální i pro in-line brusle. To co se zdálo dříve nevýhodou- tedy blízkost velkých měst plných turistických atraktivit (Krumlov, Budějovice, Třeboň), které na sebe strhávaly veškerou pozornost, tak že Novohradsko zůstávalo opomenuto, se stává pomalu ale jistě výhodou. Rodiny jedou na aktivní dovolenou do přírody, ubytují se zde a odtud podnikají výlety do těchto měst. V obcích a městečkách je vidět snaha o rekonstrukci a opravy budov „zašlých“ díky nezájmu za dob minulého režimu. Domy dostávají nové fasády, památky se díky dotacím a grantům opravují a počet návštěvníků neustále stoupá.

## **6. VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ V CESTOVNÍM RUCHU**

### **➤ Evropská unie - zdroj finančních prostředků pro podporu cestovního ruchu v ČR 2007**

Agentuře CzechTourism se podařilo vyčerpat 98 % z plánovaných finančních prostředků na projekt podpory příjezdového cestovního ruchu s názvem „Zvýšení návštěvnosti turistických regionů ČR zahraničními turisty“. Projekt spadá do rámce Společného regionálního operačního programu (dále SROP), na jehož základě měl CzechTourism možnost čerpat finanční prostředky z Evropského fondu regionálního rozvoje. Byla oficiálně spuštěna nová webová prezentace ČR jako atraktivní turistické destinace – [www.CzechTourism.com](http://www.CzechTourism.com), která úspěšně završila plnění celého projektu. <http://www.czechtourism.cz/?show=000000254> (20.3.2008)

### **➤ Jazykové vzdělávání v cestovním ruchu - oblast Praha**

V rámci 1. výzvy Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 oblast Praha odstartoval dne 1. září 2005 významný projekt podporovaný Evropským sociálním fondem, Magistrátem hlavního města Prahy a Ministerstvem práce a sociálních věcí, který je zaměřen na rozvoj jazykových schopností zaměstnanců cestovních kanceláří, cestovních agentur a ostatních subjektů v cestovním ruchu z oblasti Prahy. V rámci tohoto projektu bude mít 250 zaměstnanců, podnikatelů a zájemců o podnikání v cestovním ruchu možnost pod dobu 14 měsíců navštěvovat 1 x týdně jazykové kurzy specializované na rozvoj jazykových znalostí v oblasti cestovního ruchu. Všichni úspěšní absolventi, kteří složí závěrečnou zkoušku obdrží certifikát, který využijí při jejich dalším profesním životě. Pokud máte zájem o bližší informace, naleznete je na stránkách projektu. ([www.jazykyvcr.cz/](http://www.jazykyvcr.cz/); 15.2.2008)

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem, státním rozpočtem České republiky a rozpočtem Hlavního města Prahy

## ➤ Projekt rozvoje dalšího vzdělávání pro pedagogické pracovníky v oblasti volnočasových aktivit

Obsah kurzu:

Kurz celoživotního vzdělávání - volnočasové aktivity je zaměřen na utváření a rozvíjení profesních dovedností nezbytných k navozování různorodých činností pro aktivní využití volného času. Studium umožní absolventům stát se plně kvalifikovanými praktickými provozovateli volnočasových aktivit ve vybraných zařízeních a získat pracovní uplatnění v různých typech institucí souvisejících přímo nebo nepřímo s volným časem a jeho kvalitním naplněním. Mohou pracovat jako:

- odborní pracovníci center volného času dětí a mládeže;
- odborní pracovníci v rekreační a masové tělovýchově;
- odborní pedagogové volného času v letních táborech dětí a rekreačních zařízeních;
- pracovníci v zařízeních cestovního ruchu;
- pracovníci pro volný čas v lázeňských střediscích;
- manažeři volného času dospělých.

Obsah je rozvržen do dvou ročních kurzů. Studijní plán prvního kurzu zahrnuje tři skupiny předmětů. První skupina zahrnuje předměty všeobecně vzdělávací. Vědomostí a dovedností z pedagogiky, psychologie, komunikace a rétoriky povedou frekventanty kurzu k pochopení sebe sama, seznámí je s pedagogickými a psychologickými východiskými didaktických situací a s možnostmi jejich řešení.

Vzhledem k tomu, že s realizací aktivit ve volném čase souvisejí i otázky bezpečnosti a právní odpovědnosti, je do výuky zařazen i předmět Právo a sport. Znalosti částí lidského těla získané v Anatomii mohou studenti využít při výuce a řízení sportovních činností. V Základech první pomoci získají studenti dovednost jednat adekvátně a efektivně v situacích, kdy dojde ke zranění při provozování volnočasových aktivit i v běžném životě.

Další skupina předmětů je zaměřená na odbornou profilaci studentů. Předměty Dramatická výchova a Literární výchova jsou zaměřené na osobnostně sociální rozvoj jednotlivce. Skupina výtvarných předmětů směřují

k rozvoji osobnosti a ke znovuobjevování vztahu k tradičním materiálům, které nás i dnes běžně obklopují. Rozvíjení dalších sportovních činností je zahrnuto i v předmětu Pobyť v přírodě, v němž se studenti naučí se aplikovat široké spektrum pohybových dovedností a zdravotně kondičních a regeneračních činností v přírodním prostředí. Výuka bude realizována formou soustředění v přírodním prostředí, ve kterém budou mít studenti možnost aplikovat získané teoretické vědomosti a dovednosti přímo v terénní praxi.

Praktickou aplikaci vědomostí a dovedností z všeobecných předmětů a dalších profilujících předmětů v reálných situacích umožňuje studentům odborná praxe. V průběhu studia bude realizována v různých institucích a zařízeních pro volný čas.

V souladu s studijním plánem studenti získají v prvním roce studia tři osvědčení: Pobyť v přírodě, Dramatická výchova, Výtvarná výchova.

V průběhu studia získají studenti tohoto oboru v oblasti biomedicínských předmětů nejen základní, ale i prohloubené a specifické znalosti a dovednosti, které jim umožní přípravu a realizaci pohybových programů pro práci se zdravými i zdravotně oslabenými jedinci.

Absolventi dokáží nejen vyhledat adekvátní volnočasové aktivity pro vybranou skupinu zájemců i jednotlivce, poskytnout jim odbornou konzultaci, ale dokáží tyto aktivity také projektovat, realizovat a organizačně zajišťovat. V rámci povinně volitelných předmětů budou rozvíjeny sociální dovednosti nezbytné pro práci s minoritními skupinami a znevýhodněnými jedinci.

(Zdroj <http://www.accka.cz/>; 20.3.2008)

## 7. Možnosti čerpání dotací a grantů EU

Evropská unie je fenomén, o kterém se hodně mluví, zejména po vstupu České republiky do EU. Šíří se o něm mnoho informací, některé pravdivé, jiné méně. Informacemi o EU jsou zavaleny noviny, televizní a rozhlasové zprávy i internetové portály. Vstupem ČR do EU se ještě více otevřela možnost využívat finanční prostředky. Míra využití těchto prostředků, neboli absorpční kapacita závisí především na kvalitě projektů, jejichž prostřednictvím lze podporu pro realizaci rozvojových aktivit získat. Klíčovým pojmem při tvorbě projektů je pojem „**partnerství**“. Jedná se o fenomén, který Evropská komise velmi zdůrazňuje, a díky němuž dochází v regionu, do kterého podpora plyne spolupráce klíčových institucí a osob. Pro jednotlivé země EU je také velmi důležitá regionální a strukturální politika. Jejím prostřednictvím se EU snaží pomoci k rozvoji regionů. Pro tyto účely se v EU používá dělení na územní statistické jednotky tzv. NUTS (z francouzského *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*). V České republice existuje osm regionů soudržnosti NUTS II (Praha, Střední Čechy, Severozápad, Jihozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko), které pokrývají celé území 14 krajů a Prahu. Poskytování veřejných podpor v jednotlivých regionech musí být v souladu s Regionální mapou intenzity veřejné podpory s vyhodnocení statisticky relevantních ukazatelů, především HDP na jednoho obyvatele a míry nezaměstnanosti.

V současné době jsou k financování projektů v rámci uvedených cílů využívány čtyři fondy. Především je to **Evropský fond pro sociální rozvoj** (1974) jako základní nástroj regionální politiky k financování strukturální pomoci. **Evropský regionální fond** přispívá k financování iniciativy INTEREG. Prostředky z tohoto fondu jsou určeny mimo jiné k rozvoji cestovního ruchu. **Evropský sociální fond** je klíčovým finančním nástrojem pro realizování evropské strategie zaměstnanosti. Orgánem zodpovědným za řízení je ministerstvo práce a sociálních věcí o finanční podporu z ESF mohou žádat všechny organizace zřízené v souladu s právním řádem a fyzické osoby, které budou schopny předložit kvalitní projekty. Dalším je **Evropský zemědělský orientační a záruční fond**. Jeho orientační část poskytuje pomoc



rozvoji venkova a dále na investice do zemědělského majetku, zemědělských podniků, zahájení činnosti mladých zemědělců dalších. Pro cestovní ruch je zajímavá oblast přizpůsobování a rozvoje venkovských oblastí. Operační programy slouží k získávání finančních prostředků, které jsou v souladu s výzvou k předkládání projektů do programů v rámci těchto operačních programů. Na začátku tohoto procesu stojí **Národní rozvojový plán**, který je rozpracovaný do šesti prioritních os mezi nimi je i rozvoj cestovního ruchu. Čtvrtou prioritou tohoto programu je rozvoj cestovního ruchu, za účelem zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionů, zvýšení objemu investic pro rozvoj cestovního ruchu a vytváření nových pracovních příležitostí. V rámci tohoto opatření je podpora věnována subjektům, které nakupují služby týkající se cestovního ruchu. Také je udělována neinvestiční podpora na uhrazení nákladů spojených s poskytováním projektů spojených s vytvářením partnerství veřejného i soukromého sektoru, zavádění jednotného systému značné aktivit v cestovním ruchu. V marketingu cestovního ruchu, účast na veletrzích a worshopech cestovního ruchu. V pořádání mezinárodních, národních a regionálních symposií a konferencí o cestovním ruchu. V rámci dalších podopatření je podporován rozvoj služeb regionálního, či místního charakteru formou grantových schémat zahrnujících nákup služeb veřejnými subjekty (obce, kraje), nebo malými a středními podnikateli v oblastech cestovního ruchu.

## 8. Závěr:

Cílem práce bylo popsat a zhodnotit využití potenciálu vybraných oblastí, kdy každá z vybraných destinací má svá specifika a svůj přístup k řešení situací a problémů. Někde proces rychlého rozkvětu a přerodu na destinaci cestovního ruchu proběhl již před mnoha lety a někde je oblast teprve na startu svého životního cyklu. Všechny vybrané oblasti uvážlivě a zodpovědně zacházejí s dotacemi a podporou poskytovanou Evropskou Unií. I v regionu Novohradsko je tato finanční injekce citelně znát. Jeden příklad za všechny- díky penězům z evropských fondů se podařilo v rukou soukromníka nádherně obnovit tvrz Cuknštejn v Terčíně údolí, který po necitlivém obydlí a následné devastaci za dob komunismu upadal a hrozil mu osud zřícenin. Nyní je tvrz zrekonstruovaná a po pracích archeologů se zde uvažuje o otevření muzea. Pravidelně se zde v létě pořádají šermířské hry a posloužil i jako kulisa do české pohádky. Problematickým místem, kam by se měly investovat peníze jsou pozemní komunikace a areály sportovišť pro volnočasové aktivity. V porovnání s dalšími dvěmi oblastmi mělo Novohradsko ten handicap, že zde v podstatě cestovní ruch neměl předtím tradici, jako tomu bylo například v Chorvatsku nebo Španělsku. Vše muselo být budováno od začátku, nebyla zde ani dostatečná infrastruktura. Snad si i v budoucnu podaří udržet svoji melancholicky čistou tvář, a zvýšený cestovní ruch se tu neprojeví negativně. Je to hlavně ona nedotčenost a přirozenost, která tolik láká návštěvníky.

## 9. Cizojazyčné resumé:

This dissertation is concerned with three regions whereas each has another stadium of turism development. One of them is Spain, which has been a member of European Union for more than twenty years. So during this time it has been well-prepared and well-educated how to use european money to support and boost the travel tourism not only at the seaside. There grew out new houses, hotels, camping places and of course a lot of shops, and service businesses.

Compared to Croatia we can say that the Spain is more developed although Croatia had better start. The travel turism has its own tradition on the Croatia coast since the beginning of 20th. century. But after the separation and break up of former Yugoslavia the war freezed the travel turims in this area. It last a few years after end of the war until the turists came back to the coast. Now the turism is very in a rush. It is realitively cheap holiday for whole families and somewhere the place on the beaches do not correspond to the number of persons in all that hotels and camping places. And they are still building newer and newer ones.

And the last one is Czech Republic and area of „Novohradsko“. The „forgotten area“ because of its location- at first in Sudeten and than in frontier zone-behind the ribs. Thats probably the reason why it has so untouched and unspoiled landscape. There are no traditions in travel tourism, all must be done from the beeginig. In last years a man can notice that the number of cyklist has grown. To that assimilated of course accomodation and restaurants. Man can find now new pensions, bed and breakfast, hotels and camping places. Former frontier gard buildings are renovated and became accomodation potencial. Lets hope that the new wave of travel turism here do not spoil the country side or damaged the charm of this area.

## **10. Seznam použité literatury**

### **Webové odkazy:**

- [www.accka.cz/](http://www.accka.cz/)
- [www.bedekr.cz/staty/Evropa/Spansko/](http://www.bedekr.cz/staty/Evropa/Spansko/)
- [www.bontonck.cz/pocasi.php#spa](http://www.bontonck.cz/pocasi.php#spa)
- [www.biokovo.com](http://www.biokovo.com)
- [www.businessinfo.cz/cz/clanky/spanelsko/1000541/](http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/spanelsko/1000541/)
- [www.cestovni-ruch.cz/zdroje/odkazy.php](http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/odkazy.php)
- [www.costadaurada.org/ca/index.asp](http://www.costadaurada.org/ca/index.asp)
- [www.cyklotrasy.info](http://www.cyklotrasy.info)
- [www.czechtourism.cz](http://www.czechtourism.cz)
- [www.czso.cz](http://www.czso.cz)
- [www.dalmacie.cz](http://www.dalmacie.cz)
- [www.dulgun.ganzorig.tripod.com/id1.html](http://www.dulgun.ganzorig.tripod.com/id1.html)
- [www.emc.hyperlink.cz/catalunya1.htm](http://www.emc.hyperlink.cz/catalunya1.htm)
- [www.env.cz/](http://www.env.cz/)
- [www.geministudents.cz/staty/spanelsko.html](http://www.geministudents.cz/staty/spanelsko.html)
- [www.gencat.net/catalunya/eng/index.htm](http://www.gencat.net/catalunya/eng/index.htm)
- [www.home.pf.jcu.cz/%7Eblahoj00/katalanie/main.html](http://www.home.pf.jcu.cz/%7Eblahoj00/katalanie/main.html)
- [www.horni-stropnice.cz/](http://www.horni-stropnice.cz/)
- [www.jccr.cz/](http://www.jccr.cz/)
- [www.makarskainfo.com](http://www.makarskainfo.com)
- [www.chorvatsko.cz/](http://www.chorvatsko.cz/)
- [www.chorvatsko-zajezdy.cz](http://www.chorvatsko-zajezdy.cz)
- [www.jazykyvcr.cz/](http://www.jazykyvcr.cz/)
- [www.monyr.webpark.cz/barcelona.htm](http://www.monyr.webpark.cz/barcelona.htm)
- [www.novehrady.cz/](http://www.novehrady.cz/)
- [www.novohradsko.cz](http://www.novohradsko.cz)
- [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com)
- [www.old.mmr.cz](http://www.old.mmr.cz)
- [www.pic.sdruzeni.ruze.cz](http://www.pic.sdruzeni.ruze.cz)

- [www.risy.cz](http://www.risy.cz)
- [www.rr-jihozapad.cz](http://www.rr-jihozapad.cz)
- [www.sdruzeniruze.cz](http://www.sdruzeniruze.cz)
- [www.spanelsko.info/](http://www.spanelsko.info/)
- [www.tarragona.creativeweb.es/virtual/index\\_i.html](http://www.tarragona.creativeweb.es/virtual/index_i.html)
- [www.torredelamora.com/](http://www.torredelamora.com/)
- [www.tsviny.cz/](http://www.tsviny.cz/)
- [www.virtourist.com/europe/tarragona](http://www.virtourist.com/europe/tarragona)
- [www.vsiers.cz/zpravodajstvi\\_obsah.php?id=22](http://www.vsiers.cz/zpravodajstvi_obsah.php?id=22)

### **Knihy a časopisy:**

- *Ellingham, Fisher, Kenyon & Brown; Turistický průvodce Španělsko*; Rough Guides; nakl. JOTA 2005; ISBN80-7217-312-X
- **Časopis GEO** (Bon Día Barcelona! Barbara Baumgartner); prosinec 2005
- **Časopis Země Světa** (čl. Velký mág Salvador Dalí, Fiesta znamená svátek); GeoBohemia; únor 2003
- *Hesková, Marie, a kol.; Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*; nakl. Fortuna Praha, 2006; 1. vydání; ISBN 80-7168-948-3
- *Hesková, Marie; Základní problémy cestovního ruchu*. Praha VŠE, 1999, ISBN80-7079-047-4
- **Chorvatské pobřeží**; nakl. Marco Polo; KadeL Praha spol. s.r.o.; ISBN: 80-8593-00-X
- **Chorvatsko, společník cestovatele**; Ikar; 2003; 1 vydání; ISBN:80-249-0157-9
- **Jazykový průvodce Španělština**; Bonus; nakl. Vašut; r.v. 2000,ISBN: 80-7240-273-0
- *Királová, A., Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2003, ISBN 80-86119-56-4
- *Klöcker, Herald; Costa Brava*, Merian Live , , r.v. 200, ISBN: 80-7236-304-2,

- *Kroupa, Stanislav; Hory pout zbavené*, Veduta 2006; 1. vydání, ISBN 80-86829-17-0
- *Kroupa, Stanislav; Zázraky před jižní hranicí*, Veduta 2005; 1. vydání, ISBN 80-86829-12-X
- *Kubeš, Jan; kolektiv; Krajina Novohradských hor*; Jihočeská Univerzita; 2004; ISBN 80-7040-757-3
- *Minář P.a kol.; Technika, management a marketing v cestovním ruchu*; Hradec Králové: Gaudeamus, 1996; ISBN 80-7041-577-0
- *Murphy, Paul; Costa Daurada a Tarragonna průvodce do kapsy*; Berlitz; rok vydání 2000; ISBN 2-8315-6964-8
- **Novohradské hory a Novohradské podhůří- příroda-historie-život**; kolektiv autorů; nakl. Baset, 1. vydání, 2006; ISBN 80-7340-091-X
- *Orieška Ján; Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*; 5.české, upr. vydání, Praha : Idea servis , 1999. ISBN: 80-85970-30-9
- *Orieška Ján; Technika služeb cestovního ruchu*; 4., české upr. vyd.; Praha : Idea servis , 1996. ISBN: 80-85970-11-2
- *Papáček, Miroslav; kolektiv; Biota Novohradských hor*; Jihočeská Univerzita; 2004; ISBN 80-7040-756-5
- *Pásková-Zelenka; Cestovní ruch výkladový slovník*; Praha Ministerstvo pro místní rozvoj 2002
- *Rusková, Dagmar ; Štýrský, Jiří ; Geografie cestovního ruchu a dějiny kultury pro cestovní ruch*; 1.vydání; Hradec Králové:Gaudeamus, 1997, ISBN 80-7041-254-2
- **Španělsko, společník cestovatele**; IKAR; r.v. 2007,3. vydání, ISBN: 978-80-249-0958-5
- *Štýrský, Jiří; Mezinárodní vztahy*; 1.vydání; Hradec Králové: Gaudeamus, 1993, ISBN: 80-7041-744-7
- *Zelenka, Josef, a kol.; Informační a komunikační technologie v cestovním ruchu*; 1.vydání; Hradec Králové:Gaudeamus, 2002;ISBN: 80-7041-473-1
- *Zelenka, Josef; Metodický a faktografický průvodce cestovním ruchem*; 1.vydání; Hradec Králové: Gaudeamus, 1995; ISBN 80-7041-256-8

## 11.1. TEXTOVÉ PŘÍLOHY- NOVOHRADSKO

### Doporučené stezky Novohradsko

**Řemeslo na řece:** Stezka seznamuje návštěvníka především s historií mlýnů a hamrů v úseku mezi Kaplicí a česko-rakouskou hranicí v okolí Cetvin. Šest zastávkových míst přibližuje život na těchto dnes již technických památkách. Délka českého úseku je 24 km. Na rakouské straně pak můžete absolvovat dalších 26 km. Zajíždka kvůli přechodu činí okolo 18 km. Na české straně stezka postupně vede okolo zaniklého Blábolilova mlýna v Kaplici k Velíškovu mlýnu, dále k mlýnům a hamrům v Cetvinách. Po přejezdu na rakouskou stranu se můžete těšit na zrekonstruované zříceniny starých hamrů v údolí řeky Feldaist, gotický kostel sv. Michala v Grünbachu u Freistadtu, koněpřežku a muzeum Péče o prádlo v Rainbachu.

**Údolím Černé:** Naučná stezka údolím říčky Černé zavede návštěvníky do oblasti Benešovska. Jednotlivá zastavení představují zajímavosti přírody, historii osídlení a využití okolí této malebné říčky. Po úvodním zastavení směřuje stezka k nejstarší jihočeské vodní nádrži u obce Soběnov. U této přehradě je možné delší zastavení především pro milovníky sportovního či rekreačního rybolovu. Nerybařící turisté mohou dále pokračovat ke skalnímu ostrohu, který horolezcům nabízí 25 m vysokou skalní stěnu. Stezka odtud vede k zřícenině gotického hradu Sokolčí. Od zříceniny se vydáme podél "zdivočelé" říčky až k mlýnu zvanému U Dubu. Přes další zastávky věnované přírodním zajímavostem se poté dostaneme k vodní elektrárně, postavené již v r. 1994.

**Brána do Novohradských hor:** Posláním naučné stezky je poznávání krajiny v nejbližším okolí Benešova. Okruh je zajímavý pro táborníky, rekreanty, turisty i školy. Stezka směřuje do údolí směrem k říčce Černé kolem bývalého poutního místa k památníku významného spisovatele Adalberta Stiftera. Proti proudu říčky dojdeme k bývalé huti Gabriela, kde se sklo vyrábělo již od 17. století. Po sklářském zpestření sleduje stezka především přírodní zajímavosti - mohutný modřín, flóru a faunu v okolí říčky Černé či informace a zastávky se zaměřením na horopis a geologii Novohradských hor. Poslední zastavení "Chudobinec" připomíná významný zakladatelský čin J. Gangla a další osobnosti benešovské historie.

**Waldviertelská textilní cesta:** Toto putování historií a přítomností textilní výroby tvoří most mezi třemi textilními muzei a moderními výrobními podniky, kde si můžete za výrobní ceny nykoupit kvalitní zboží a také si částečně prohlédnout provoz. Můžete se podívat do textilních dílen, malých ateliérů a shlédnout historickou architekturu textílek a tkalcoven. Čtyřicet budov na trase stezky je opatřeno typickými modrými ukazateli a informačními cedulemi a poskytuje náhled do hospodářských odvětví, která ukazují na dlouhou tradici v regionu Waldviertelu.

**1. Dolnorakouská proutkařská stezka:** Dolnorakouská proutkařská stezka začíná u Bioenergetického tréninkového centra (BRTZ). Dále vede přes Kreuzbeg na Johannesburg a dále přes "malou kamennou komnatu" k "velké kamenné komnatě" a odtud zpátky do Großschönau. Na trase je 60 míst vyznačeno tak, že každý může samostatně s virguli (proutkem) tuto cestu projít, zkoumat, měřit, proutkařit, jak je mu libo.

**Trhosvinensko:** Lesní cestou od kostela Nejsvětější Trojice pokračuje stezka směrem ke Trajerů mlýnu, který se nachází na kraji Klenského potoka. Samotný mlýn je příkladem drobného zdroje elektrické energie. Údolím potoka můžeme pokračovat přes místa zvaná "Valcha" a "U Lomečku" až k Buškovu hamru, který je významnou technickou památkou. Po prohlídce pokračujeme přes zachovalé terasovité meze zpět k Trhovým Svinům, do kterých můžeme vstoupit zalesněnou roklí zvanou "Skautský park". Zájemci zde mohou hledat vltavíny.

**Lesní otužování a fitness dráha Gabrielental a Pivní stezka ve Weitře:** *Gabrielino údolí – Gabrielental* Po bezplatném použití lesního a vodního tělovýchovného zařízení a po následujícím vyzkoušení stezky pro fitness přijdete ke dvěma balvanům, které se jmenují lousenstein a Theresienstein. Další stanice je dřevěná skříňka, která byla postupně návštěvníky plněna mariánskými devocionáliemi. Následuje "obětní kámen", výšková cesta, paseka s dřevěným domkem a dřevorubcovým pramenem. Najdete tu také Křížový balvan, pamětní kameny, Gabrielův vrchol, Weyringerovu fontánu, praporový kámen, Kordikův pomník a Kordikův pramen. *Lesní otužování a fitness dráha* Lesní a vodní tělovýchovné zařízení podle Dr. Kneippa umožní návštěvníkům, aby vyzkoušeli vliv tělocviku ve vodě a sportu v přírodě. U všech sportovních náradí jsou navěšeny důvtipně



vytvořené tabulky, dle kterých každý pochopí použití. *Pivní stezka ve Weitra* Stezka byla vytvořena v r. 1994, a je výzvou k objevení umění vaření piva. Weitra je v Rakousku nejstarším městem s právem vařit pivo a proto se zde mohou návštěvníci dozvědět o historii tohoto řemesla opravdu mnoho. Předem objednané skupiny mohou být prováděny kdykoli v průběhu roku

**Cesta plná zážitků Heinrichs:** Stezka nabízí každému něco. Vedle nejrozličnějších kamenných formací jako např. "bochník", "pecen", "mísa" či dvojvíknan - jediný v Evropě -, se můžete nechat rozmazlovat také kulinářsky, např. na osmém stanovišti. Nejvyšším bodem na cestě plné zážitků je Mandelstein (874 m). Nejpozoruhodnější skalní útvary jsou monumentální stěna, nazývaná "Castelliwand" a Mandelsteinská skalní brána. Po několika zastávkách se doputuje přes Göllitzbach až k "Čertově bráně" (Hölltor), poslední zastávce Heinrichského putování.

**Paměť Novohradsko:** Lesními úseky kolem kaskády rybníků se dostaneme až k Žárskému rybníku. Po silnici pak dojedeme do Žumberka, kde si můžeme prohlédnout gotickou tvrz s expozicí jihočeského malovaného nábytku. V Horní Stropnici nás čeká prohlídka románského kostela a poté stoupaní do Novohradských hor k obci Dobrá Voda. Zde se můžeme nejenom osvěžit u léčivého pramene, ale i navštívit poutní kostel Panny Marie. Z Dobré Vody odjíždíme směrem na Šejby. Cestou se můžeme vykoupat ve Veverském rybníku a prohlédnout si unikátní Přesličkový rybník.

**Tereziino údolí - národní přírodní památka** Národní přírodní památka Tereziino údolí byla budována v průběhu tří století hraběcí rodinou Buquoytů. Park, jímž protéká říčka Stropnice, se původně jmenoval Krásné údolí. V dalším průběhu dějin pak byly v parku vystavěny velmi zajímavé budovy, které měly dokreslovat romanticko-sentimentální vzhled parku. Toto období vyvrcholilo zbudováním umělého vodopádu, v jehož okolí byly do skal vytesány verše romantických básníků. Na trase tak návštěvníka čekají nádherná zákoutí říčky Stropnice, zajímavé dřeviny a pozoruhodná uskupení dubů, buků, smrků a borovic. Součástí trasy je též významná gotická tvrz Cuknštejn - vzácný příklad vladyckého sídla ze sklonku středověku.

(zdroj: <http://www.novohradsko.com/aktivity-turisticke-trasy-a-cyklotrasy.html>)

- **Informační centra na Novohradsku**

- ✓ **Kulturní a informační centrum Nové Hradky**

Náměstí Republiky čp.46

373 33 Nové Hradky

Květuše Jarolímková, Martina Kolářová

Tel.: 386 362 195, fax.: 386 362 195

E-mail: [kic@novehrady.cz](mailto:kic@novehrady.cz), [infoc@novehrady.cz](mailto:infoc@novehrady.cz)

- ✓ **Obecní knihovna a informační centrum Horní Stropnice**

Horní Stropnice 68

p. Trhové Sviny

374 01

Miroslav Kusáková

Tel.: 386 327 215, 724 306 892

e-mail.: [m.kusakova@horni-stropnice.cz](mailto:m.kusakova@horni-stropnice.cz)

- ✓ **Infocentrum Pohorská Ves**

Pohorská Ves

382 83

Ladislava Čuprová

Tel: 380 311 890, mobil 723 537 391

- ✓ **Informační centrum Borovany**

Žižkovo náměstí 107

Borovany

373 12

Alena Seberová

Tel./Fax: 387 001 351

E-mail: [kultura@borovany-cb.cz](mailto:kultura@borovany-cb.cz)

✓ **Obecní knihovna Ledenice**

Školní 588

Ledenice

373 11

Jana Fraňková

Tel.: 387 995 437, mobil 606 607 966, 725 032 666

✓ **Kulturní a informační centrum Kaplice**

Linecká 434

Kaplice

382 41

Magdaléna Špičáková

Tel.: 380 311 388, mobil 605 766 230

✓ **Knihovna a informační centrum Benešov nad černou**

Náměstí 125

Benešov nad Černou

382 82

Tel.: 380 322 151

## 11.2. TEXTOVÉ PŘÍLOHY- ŠPANĚLSKO

### 1. Shrnutí geografických poznatků:

**Originální název:** Espana

**Užívaný název:** Španělsko

**Rozloha:** 504 782 km<sup>2</sup> ,pevnina:  
499.542 km<sup>2</sup>, vodní plochy: 5.240 km<sup>2</sup>

**Využití plochy:** 30% orná půda, 21%  
pastviny, 32% lesy, 17% ostatní

**Vodstvo:** nejdelší řeka - Tejo (1 008  
km)

**Biota:** lesy mírného pásu, subtropická  
biota

**Hlavní město:** Madrid (3 041 000  
obyv.)

**Správní členění:** 17 autonomních  
oblastí

**Forma vlády:** konstituční monarchie

**Hlava státu (2004):** JUAN CARLOS  
I

**Členství:** EU, NATO, OSN, OBSE, CE, OECD

**Počet obyvatel (2004):** 40 280 780

**Národnostní složení:** Španělé 74%,  
Katalánci 17%, Galicijci 6%, Baskové  
2%

**Věkové složení:** 0-14 r. 14,62%, 15-  
64 r. 68,2%, nad 65 r. 17,18%

**Střední délka života** - muži: 75,47 let

**Gramotnost:** 97%

**Úřední jazyk:** španělština

**Tvorba HDP:** 65% služby, 31%  
průmysl, 4% zemědělství

**HDP (parita kupní síly):** 885,5 mld.  
USD

**Inflace (2003):** 2,6%

**Nezaměstnanost (2003):** 11,7%

**Obecné:**

**Český název:** Španělské království

**Anglický název:** Spain

**Poloha:** 9° z.-4° v. d. a 36°-44° s. š.

**Reliéf:** nejvyšší bod - Pico de Teide (3 718 m),  
nejnižší místo Atlantický oceán 0 m

**Klima:** mírný pás, subtropický pás

**Délka pobřeží:** 4.964 km

**Politika:**

**Další města (tis. obyv.):** Barcelona 1 631, Valencie  
764

**Datum vzniku:** 1492

**Státní zřízení:** království

**Předseda vlády (2004):** Jose Luis RODRIGUEZ  
ZAPATERO

**Obyvatelstvo:**

**Hustota zalidnění:** 78 obyv./km<sup>2</sup>

**Náboženství:** katolíci 99%

**Roční přirozený přírůstek:** 0,16%

**Střední délka života** - ženy: 82,62 let

**Urbanizace:** 77,8%

**Další jazyky:** katalánština, baskičtina, galicijština

**Hospodářství:**

**Zaměstnanost:** 64% služby, 28% průmysl, 8%  
zemědělství

**HDP na 1 obyv. (parita kupní síly):** 22 000 USD

**Hospodářský růst:** 2,4%

**Dluh (1993):** 90 mld. USD

**Zemědělství** - sklizeň: pšenice, oves, ječmen, žito, kukuřice, rýže, brambory, batáty, cukrová třtina, cukrová řepa, olivy, sója, slunečnice, vinná réva, zelenina, ovoce, tabák, bavlna

**Zemědělství - chov dobytka:** skot, ovce, kozy, prasata, drůbež, koně, osli

**Průmysl** - těžba: černé uhlí, hnědé uhlí, ropa, zemní plyn, železná ruda, měď, olovo, zinek, wolfram, rtuť, cín, antimon, titan, zlato, stříbro, uran, magnezit, síra

**Průmysl - energetika (podíl elektráren):** tepelné 57,71%, jaderné 28,28%, vodní 12,1%, ostatní 1,91%

**Průmysl - energetika (výroba):**  
197,7 mld. kWh

**Průmysl - energetika (spotřeba):** 189,57 mld. kWh

**Vývoz:** stroje, motorová vozidla, potraviny, spotřební zboží

**Dovoz:** stroje, paliva, chemikálie, polotovary, potraviny, spotřební zboží

**Odběratelské země:** Francie, Německo, Itálie, Portugalsko, VB, USA

**Dodavatelské země:** Francie, Německo, Itálie, VB, Nizozemsko

**Doprava:** 13 950 km železnice, 346 858 km silnice

**Měna:** euro (EUR)

**Hraniční země:** Andorra 63.7 km, Francie 623 km, Gibraltar 1.2 km, Portugalsko 1,214 km, Maroko (Ceuta) 6.3 km, Maroko (Melilla) 9.6 km

**Mezinárodní zkratka:** ESP

**Vstoupení do OSN:** 1955

**Mezinárodní poznávací zkratka (MPZ):** E

**Jízda:** vpravo

**Internetová doména:** .es

**Internetových uživatelů:** 7 388 000

Základní informace o obyvatelstvu

**Celkem obyvatel:**

40.037.995

**Hustota osídlení:**

79,32 lidí/km<sup>2</sup>

### Věková struktura obyvatelstva:

Věk	Muži (tis.)	Ženy (tis.)
0-5	944 (11 %)	884 (10 %)
5-10	984 (12 %)	926 (10 %)
10-15	1.130 (13 %)	1.069 (12 %)
15-20	1.437 (17 %)	1.365 (15 %)
20-45	1.292 (15 %)	1.267 (14 %)
45-65	1.407 (17 %)	1.480 (17 %)
65-80	730 (9 %)	934 (11 %)
80-	461 (5 %)	928 (10 %)

**Přerazený přírůstek obyvatelstva:**

0,10 %

**Počet narozených dětí (na 1000 obyvatel):**

9,26

**Počet úmrtí (na 1000 obyvatel):**

9,13

**Migrace obyvatelstva (na 1000 obyvatel):**

0,87

<b>Poměr mužů oproti ženám v populaci (při narození):</b>	1,07
<b>Poměr mužů oproti ženám v populaci (v 15 letech):</b>	1,06
<b>Poměr mužů oproti ženám v populaci (mezi 15 - 64 lety):</b>	1,01
<b>Poměr mužů oproti ženám v populaci (65 let a více):</b>	0,72
<b>Poměr mužů oproti ženám v populaci (celkem):</b>	0,96
<b>Dětská úmrtnost (na 1000 narozených):</b>	4,92
<b>Porodnost (počet dětí na 1 ženu):</b>	1,15 dětí
<b>Očekávaná délka života (celkem):</b>	78,93 let
<b>Očekávaná délka života (muži):</b>	75,47 let
<b>Očekávaná délka života (ženy):</b>	82,62 let
<b>Rozšíření viru HIV - AIDS:</b>	0,58 %
<b>Počet lidí nakažených virem HIV - AIDS:</b>	120.000
<b>Počet úmrtí na vir HIV - AIDS:</b>	2.000
<b>Analfabetismus:</b>	starší 15 let umějí číst a psát
<b>Počet lidí schopných číst a psát (celkem):</b>	97,00 %

(Z <http://www.bedekr.cz/staty/Evropa/Spansko/> a <http://www.spansko.info/>, 5.10.2007)

## 11.3. TEXTOVÉ PŘÍLOHY- CHORVATSKO

### Kalendář zajímavých kulturních a společenských akcí

Zatímco v hlavním městě Záhřebu probíhají kulturní akce spíše v období podzimu, zimy a jara, pobřeží se stává významným kulturním centrem v létě. Soustředují se zde turisté, kteří se již tradičně mohou zúčastňovat nejrůznějších festivalů, koncertů, představení a dalších zajímavých kulturních akcí.

### ÚNOR

Masopust: Únor je tradičně měsícem masopustu a jeho oslav. Velmi oblíbený je masopust v Rijece s průvodem v historických kostýmech, dále masopust v Opatiji nebo Kraljevice.

Sv. Blažej: Svátek svého patrona slaví Dubrovnik 3. února slavnostním procesím.

### BŘEZEN

Svatý týden: Chorvatsko jako katolický stát věnuje velkou pozornost oslavě velikonočních svátků. Koná se celá řada bohoslužeb, církevních procesí a slavností. Mezi nejslavnější a nejzajímavější procesí patří procesí na Korčule, kde jsou předváděna mystická dramata a písně.

### DUBEN

Záhřebské hudební bienále: Tradiční hudební festival se koná v hlavním městě.

Svátek sv. Vincenta – rytířské hry „kumpanija“ : Na Korčule se konají známé tradiční rytířské hry kumpanija, v nichž místní mladí muži, předvádějí svou připravenost bránit v boji svůj domov a rodiny. Kumpanija vznikla pravděpodobně v době tureckého ohrožení, kdy místní domobrana – kumpanija byla nucena bránit své domovy na ostrově. Hry se původně předváděly jen 28. dubna, v den svátku sv. Vincenta, patrona města, nyní je můžete spatřit během sezóny několikrát. Na Korčule se tyto hry předvádějí v městečku Blato, Žrnovo, Čara a Smokvica.

## **KVĚTEN**

Turnaj v Rabu: Historický průvod, střelba z kuší

Mezinárodní soutěž pěveckých sborů: Soutěž se koná v Zadaru za účasti sborů z celé Evropy.

Memoriál Josipa Štolcera Slavenského: Hudební festival v Čakovci připomíná dílo známého chorvatského skladatele 20. století.

## **ČERVEN**

Mezinárodní hudební festival HISTRIA v Pule: Nádherný římský amfiteátr v Pule je pro hudební festival jako stvořený. Jeho jedinečná atmosféra umocněná nádhernou hudbou zapůsobí na každého. Operní a baletní festival probíhá celé léto. Kromě toho se v amfiteátru koná i celá řada dalších koncertů včetně moderní hudby.

Hvarský letní festival: Poslední týden v červnu tradičně začíná festival hudby, tance, folklórních vystoupení a divadla na Hvaru, který trvá až do konce září. Festival uvádí hudební, divadelní a folklórní přestavení v nádherném prostředí atria starého kláštera.

Brodsko Kolo: Ve městě Slavonski Brod se koná výstava zemědělských produktů spojená s folklórními slavnostmi.

Rijecké letní slavnosti: Festival nabízí bohatý program, od klasického evropského dramatu až po pouliční divadlo, od koncertů klasické hudby až k vystoupením známých chorvatských umělců. Rijecká náměstí a terasy se změní v divadla pod širým nebem, část programu najde své místo i v opuštěných továrních halách.

Mezinárodní dětský festival: Koná se v Šibeniku od konce června do počátku července. Mezinárodní festival tvorby pro děti i dětské tvorby, účinkují profesionální i amatérské soubory. Festival se koná již od r. 1958.

Sv. Petr a Pavel na Korčule: Velkou folklórní slavností na Korčule je svátek sv. Petra a Pavla 29. června. Oslavy připomínající naše „čarodějnice“ probíhají u velkých ohňů a vyznačují se také bohatým programem.

## **ČERVENEC**

V červenci a srpnu se koná nejvíce kulturních událostí v celém roce, a to především na pobřeží Jadranu.



Procesí na Kornatských ostrovech: Nádherné Kornatské ostrovy jsou dějištěm slavného a nesmírně působivého procesí na loďkách a člunech k Panně Marii z Taracu. Obyvatelé ostrovů tam již po staletí plují na vyzdobených loďkách vždy 1. července, aby se jim dostalo požehnání. Mezi turisty a hlavně mezi jachtaři je tento svátek velmi oblíben.

Letní karneval: Místem konání populárního karnevalu je Novi Vidolski a karneval se koná v 1. polovině července. Krásné lidové kroje, tradiční tance, hudba atd. Nejzajímavější jsou místní kolové tance provázené pouze zpěvem bez hudby.

Splitské léto: Od poloviny července do poloviny srpna se stává Split centrem opery, koncertů, činohry, tance, pouličního divadla a mnoha dalších zajímavých aktivit. Koná se tradičně v působivém prostředí, v historickém srdci města – v Diokleciánově paláci, klášteře sv. Antonína a v řadě dalších objektů. Představení Chorvatského národního divadla ve Splitu spolu s řadou hudebních těles, scénická, taneční i pouliční představení domácích a zahraničních souborů – tak bude vypadat léto ve Splitu. Festival Splitské léto se koná již od r. 1954 a díky tomu patří k nejstarším, ale také nejzajímavějším letním festivalům v Chorvatsku.

Dubrovnické letní hry: Od poloviny července do konce srpna hostí od roku 1950 Dubrovnik tradičně Dubrovnické letní hry. Jedná se o nejstarší mezinárodní festival v Chorvatsku a zároveň o nejrozsáhlejší a nejreprezentativnější kulturní akci v zemi. Mezinárodní hudební, divadelní a taneční festival, v jehož rámci se konají i výstavy, folklorní vystoupení, knižní besedy atd, je známý v celém kulturním světě. Každý rok se uvádí okolo 80 představení, která se konají v kouzelném prostředí starého Dubrovníku.

Turnaj v Rabu: Historický průvod, střelba z kuší

Velká lidová slavnost se koná v Rabu na stejnojmenném ostrově po 20. červenci. Její součástí je proslavená soutěž střelců z kuší na svátek sv. Kryštofa (27.7.), patrona ostrova. Velmi atraktivní podívanou představuje průvod ve středověkých kostýmech, vystoupení hudebníků, kejklířů a ukázky řemeslných prací.

Festival Marca Pola: Korčula je místem, kde se podle dostupných pramenů narodil slavný cestovatel Marco Polo. Není tedy divu, že s jeho jménem je spojen festival hudby a vína, který se zde koná počátkem července. U přístavu

města Korčula se koná připomínka dávné bitvy mezi Benátčany a Janovany, kteří v minulosti usilovali o nadvládu nad ostrovem. V této bitvě prý padl do janovského zajetí i slavný korčulský rodák.

Moreška v Korčule: Pod tímto názvem se skrývá předvádění starodávné rytířské hry, která připomíná útok Arabů ze severní Afriky (r. 1571) na ostrov Korčulu. Původně se moreška dala spatřit pouze 27. července na sv. Theodora, ve výroční den přepadení města. Nyní se moreška předvádí častěji, takže můžete obdivovat místní obyvatele, kteří tančí, svádějí divoké boje a rozehrávají působivé divadlo oděni ve starobylých krojích. Náplní hry je boj o nevěstu mezi černými a červenými, mezi útočníky a obránci, který končí vítězstvím červeného krále a oslavou obyvatel ostrova, kteří se ubránili útoku.

Zadarský hudební festival: Od počátku července do začátku srpna probíhá hudební festival. Zajímavé jsou zejména koncerty duchovní hudby v kostele sv. Donáta.

Karneval v Pagu: Folklorní tance, včetně známého kola, zpěvy, nádherné kroje.

Ižské slavnosti: Ostrov Iž, městečko Veli Iž ( 30., 31. 7. a 1., 2. 8.) volí krále ostrova. Účastníci vytáhnou dřevěnou hůl a ten kdo vytáhne hůl nejdelší, stává se králem. Tradice těchto slavností je známá už od antiky.

## **SRPEN**

V srpnu pokračují slavnosti a festivaly. Srpen je také ve znamení mariánských slavností a oslav úrody.

Mariánské procesí v Kukljici: Jedno z nejznámějších mariánských procesí se koná se 5. srpna v Kukljici na ostrově Ugljan. V kapličce v zálivu Ždrelac je přes 500 let uchováván obraz Panny Marie Sněžné, ke které se procesí vydává. Na mnoha ozdobených člunech a loďkách za zvuků hudby a náboženských zpěvů. U kapličky se koná mše a pak se obraz slavnostně převáží po moři do Kukljice, kde ho můžete spatřit v místním kostele do 8. září, než se vrátí zpátky.

Léto v Pagu: Katedrála v Pagu je dějištěm hudebního festivalu vážné hudby. Probíhá tradičně počátkem srpna.

Sinjská Alka: Tato lidová veselice se odehrává počátkem srpna v městečku Sinj u Splitu. Připomíná vítězství nad Turky a její součástí je podle dávné tradice

rytířské klání na koních. Na slavnosti navazují slavnosti spojené s oslavou matky Boží Sinjské s procesím.

Trka na prstenac: Další folklórní slavností je známá slavnost v obci Barban, která leží cca 30 km od Puly směrem na Rijeku. Jedná se o starodávnou rytířskou hru za 17. století, kdy jezdci na koních se pokoušejí zasáhnout prsten visící na provaze. Koná se vždy první neděli v srpnu.

Slavnost Stomarina: Ostrov Krk, městečko Omišalj, se stává 15. srpna místem slavnosti prvních plodů Stomarina, kdy účastníci v krojích tančí a zpívají pod zavěšenými plody.

Festival lidových písní a tanců: 1. srpnová neděle patří na ostrově Krk v městečku Malinska festivalu lidových písní a tanců.

Rybářský den a den patrona sv. Vincenta: Podgora (Makarská riviéra) slaví 16. srpna lidovou slavností s písněmi a tanci.

## **ZÁŘÍ**

Vinkovačke Jeseni: Podzimní festival lidové hudby a tance, tradiční kroje, průvody.

Vinobraní v Bujev: Malé městečko Buje nedaleko Umagu nabízí poslední neděli v září tradiční vinobraní hojně navštěvované turisty.

Barokní večery: Katedrála ve Varaždinu hostí od poloviny září do poloviny října festival barokní hudby.

## **ŘÍJEN**

Marunada: Slavnost spojená se sklizní jedlých kaštanů v Lovranu. Ochutnávání specialit, společenské akce, slavnostní průvody, ohňostroj.... To vše první neděli v říjnu.

Dny oliv: Oslavy u příležitosti sklizně oliv na ostrově Krk v Punatu.

Keramické trienále: V Záhřebu probíhá festival keramiky od poloviny září.

## **LISTOPAD**

Mezinárodní hudební festival v Pule

## **PROSINEC**

Do tohoto období se soustřeďují oslavy Vánoc a příchodu nového roku.

## **Státní svátky**

*Nový rok – 1. leden*

*Tři králové – 6. leden*

*Velikonoce – březen/duben*

*Svátek práce – 1. květen*

*Den republiky – 30. květen*

*Den antifašistického odboje - 22. červen*

*Den vítězství a děkuvzdání rodné zemi – 5. srpen*

*Nanebevzetí Panny Marie – 15. srpen*

*Svátek Všech svatých – 1. listopadu*

*Vánoční svátky – 25. a 26. prosince*

## **KDY NAVŠTÍVIT CHORVATSKÉ POBŘEŽÍ?**

Nejlepší doba, kdy je dobré strávit dovolenou na chorvatském pobřeží Jadranu, je v období mezi dubnem a říjnem. Teplota vzduchu v letní sezóně dosahuje až 38°C a teplota moře na a pod hladinou je v té době velmi příjemná - asi 26°C. Hlavní sezóna (červenec a srpen) má přednosti pro hosty, kteří mají rádi zábavu a vzrušení, ale rozmanitost chorvatského pobřeží skýtá dostatečné množství poklidných oáz i hostům, kteří nechtějí být o dovolené vyrušováni ani hudbou, která by k nim doléhala z nedalekých diskoték. Březen přináší jarní slunce, ale také občas nepříjemný jarní liják. Začátek podzimu, září a říjen jsou ideální dobou pro hosty, kteří touží po poklidné dovolené. V období mimo sezónu totiž pláže již nejsou plné lidí, ceny ubytování jsou značně nižší, ale počasí je ještě stále a teplota moře příjemné.

- **SPOLEČENSKÉ ZVYKY**

Když se s někým seznamujete, je zde zvykem mu podat ruku. Kouření je ve většině míst dovoleno, kromě ve veřejných dopravních prostředcích. Zakázáno je ve většině veřejných institucí. V některých restauracích jsou vyhrazená místa pro nekuřáky a označení je vyvěšeno na viditelném místě. Opalování bez horní části dámských plavek je společensky přijatelné skoro na všech plážích, ale nudizmus je dovozen výlučně na vyhrazených místech - na nudistických plážích.

## 12.1. Obrazové přílohy část 1.- Novohradsko



Nové hrady,hrad (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))



Nové hrady,hrad (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))



**Nové hrady, historické slavnosti, (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))**



**Nové hrady, kostela přilehlý klášter servitů, (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))**



**Nové hrady, Terezino údolí, (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))**



**Horní Stropnice, kostel (zdroj: [www.horni-stropnice.cz](http://www.horni-stropnice.cz))**



**Horní Stropnice, mariánský sloup; (zdroj: [www.horni-stropnice.cz](http://www.horni-stropnice.cz))**



**Horní Stropnice, pohled na nově opravený kostel, (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))**



**Horní Stropnice, nově upravené centrum obce (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))**





Dobrá Voda, barokní poutní kostel (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))



Dobrá Voda, léčivý pramen, (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))



Dobrá Voda, barokní interiéry; (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))



Dobrá Voda, vyhlídka od kostela (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))



**Rozhledna na Kraví hoře (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))**



**Rozhledna na Kraví hoře (zdroj: archiv autorky)**



**Žofínský prales (zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz))**



**Žofínský prales (zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com))**



**Žumberk, zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com)**



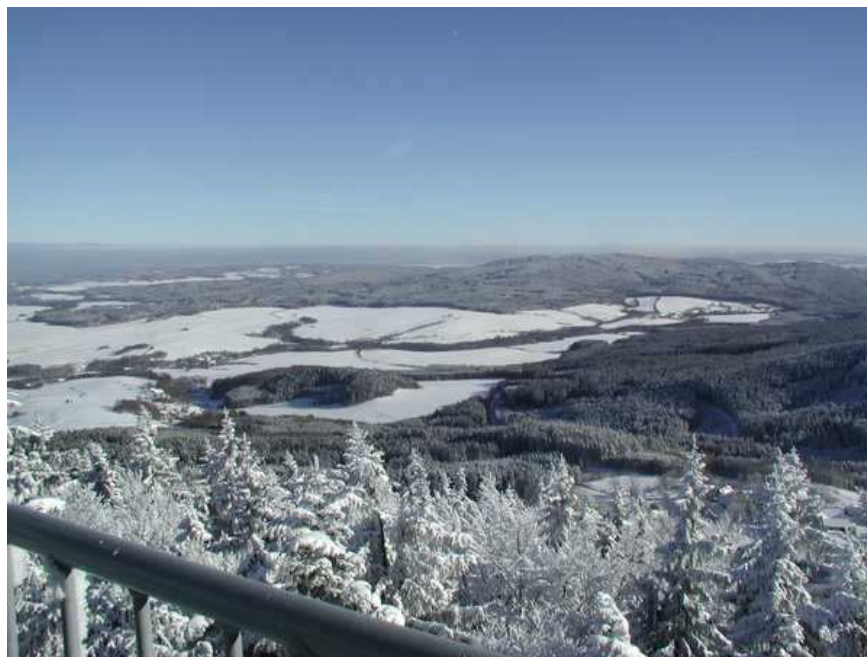
**Pohoří, krajina, zdroj: [www.novehrady.cz](http://www.novehrady.cz)**



**Pohoří, vysídlená obec; zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com)**



**Pohoří, vysídlená obec; zdroj: [www.novohradsko.com](http://www.novohradsko.com)**



**zimní výhled z rozhledny na Kraví Hoře, zdroj: archiv autorky**



**krajina na Dobrovodsku, zdroj: archiv autorky**



**Původní stavení dnes slouží hlavně jako rekreační objekty, zdroj: archiv autorky**



## **12.2. Obrazové přílohy část 2. - Katalánsko**



**Altafulla, Costa Daurada ( zdroj: archiv autorky)**



**Altafulla, Costa Daurada (zdroj: archiv autorky)**



**Barcelona, Costa Brava, Sagrada Familia (zdroj: [www.3dphoto.net](http://www.3dphoto.net))**



**Barcelona. Costa Brava, (zdroj: <http://traveldk.com>)**



**Figueres, Daliho muzeum, (zdroj: archiv autorky)**



**Tamarit, Costa Daurada, (zdroj: archiv autorky)**



**Tarragona, Costa Daurada, (zdroj: [www.deehart0.tripod.com/id7.html](http://www.deehart0.tripod.com/id7.html))**



**Tarragona, Římský akvadukt, (zdroj:<http://en.structurae.de/photos>)**



**Tarragona, Costa Daurada, (zdroj: <http://goeurope.about.com> )**



**Tarragona, staré město, (zdroj: archiv autorky)**



**La Mora, Costa Daurada, původní zástavba ze šedesátých let, (zdroj : <http://www.torredelamora.com/>)**



**La Mora, cesta od hradu Tamarit, (zdroj: archiv autorky)**



**La Mora zátoka, (zdroj: archiv autorky)**



**La Mora, nudistická pláž směrem na Tarragonu, (zdroj: archiv autorky)**



**La Mora, obsazenost pláže (červenec 2006), zdroj: archiv autorky**



**A pláž v Tarragoně, jen 8 km  
vzdálené od La Mory  
(zdroj: <http://www.quickrooms.com>)**





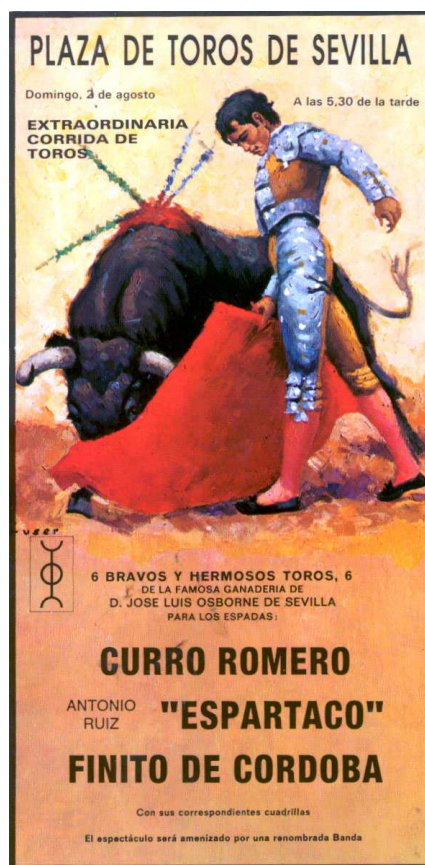
**La Mora- Kemp- bazén a plážový bar (2006) zdroj: archiv autorky**



**La Mora, pláž ráno (zdroj : archiv autorky)**



La Mora, pláž v noci (zdroj: archiv autorky)



klasické symboly Španělska- flamengo a korida (zdroj: [http://www.gencat.net/turistex\\_nou](http://www.gencat.net/turistex_nou))

### **12.3. Obrazové přílohy část 3.- Dalmácie**

#### **Severní dalmácie:**



**Zadar, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



**Zadar, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Biograd na moru, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**

**Střední dalmácie:**



**Split, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



**Split, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



**Split rekonstrukce Diokleciánova paláce, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Brela, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



**Makarská a pohoří Biokovo, zdroj: <http://www.makarskainfo.com/>**



**Makarská, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Makarská, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Sveti Jure, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**

**Jižní dalmácie:**



**Neum, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Neum, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**





**Dubrovnik, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Dubrovnik, zdroj: <http://www.dalmacie.cz/>**



**Dubrovnik, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



**Žuljana, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>**



Cavtat, zdroj: <http://www.chorvatsko.cz>



tradiční chorvatský tanec- Moreška, Korčula, zdroj: <http://www.dkimages.com/discover/Home/Geography/Europe/Croatia/Croatia-020.html>